

Toimialakatsaus

Teollisuus

Teknoliateollisuus

Sähkö- ja elektroniikkateollisuus	2
Metallien jalostus	8
Koneiden, metallituotteiden ja kulkuneuvojen valmistus	13

Metsäteollisuus

Paperiteollisuus	21
Puutuoteteollisuus	27

Muu teollisuus

Kemianteollisuus	33
Elintarviketeollisuus	39
Tekstiili-, vaatetus-, nahka- ja kenkäteollisuus	45

Rakentaminen	50
--------------------	----

Palvelut

Kauppa	53
Majoitus- ja ravitsemistoiminta	56
Liikenne	59
Rahoitus- ja vakuutustoiminta	62
Kiinteistö- ja liike-elämää palveleva toiminta, pl. asuntojen omistus	65

Sähkö- ja elektroniikkateollisuus

SÄHKÖ- JA ELEKTRONIIKKATEOLLISUUDEN HENKILÖSTÖSTÄ VAIN PIENI OSA ON ALIHANKINTATEHTÄVISSÄ

Toimiala jaetaan elektroniikkatuotteisiin (C26) sekä sähkökoneisiin ja -laitteisiin (C27). Elektroniikkatuotteiden tärkeimmät alatoimialat ovat viestintälaitteet (263), mittaus- ja testauslaitteet (265) sekä säteilylaitteet (266). Sähkökoneiden ja -laitteiden tärkeimmät alatoimialat ovat sähkömoottorit ja generaattorit (271), sähköjohdot ja kytkentälaitteet (273) sekä sähkölamput ja -valaisimet (274).

Teknologiateollisuus ry:n mukaan sähkö- ja elektroniikkateollisuus työllisti vuoden 2012 lopussa noin 47 000 työntekijää Suomessa ja 137 000 henkilöä ulkomaisissa tytäryrityksissä. Henkilöstön määrä ulkomailla supistui lähes 20 prosenttia edellisvuodesta. Kuluvin vuoden kesäkuun lopussa alan yrityksissä kotimaassa oli noin 2 500 työntekijää vähemmän kuin keskimäärin vuonna 2012. Elektroniikka- ja sähköteollisuuden työpai-koista alle 10 prosenttia voidaan luokitella alihankinnaksi. Ulkomaisesta henkilöstöstä 83 prosenttia työskentelee kehittyvissä maissa Aasiassa, Afrikassa, Lähi-idässä, Keski- ja Itä-Euroopassa sekä Latinalaisessa Amerikassa. Henkilöstön

Hintojen muutos

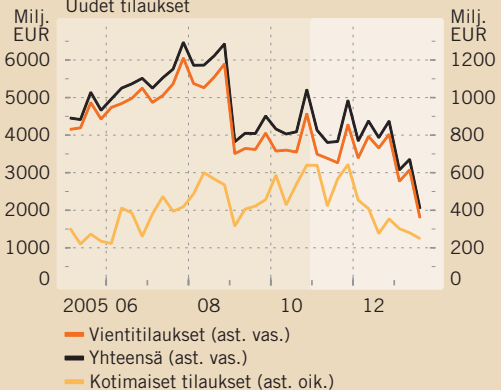

Vienti, tuotanto ja tilaukset

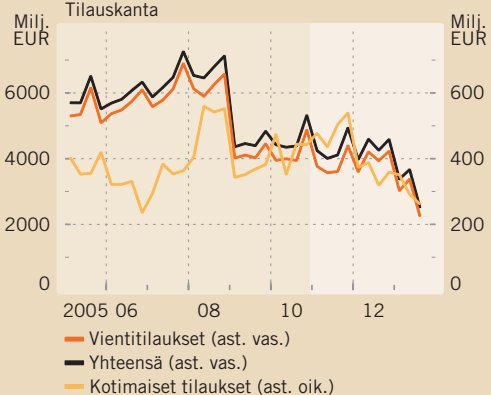
Vienti ja tuotanto, määrä 2010=100, kausitas.

Uudet tilaukset

Tilaukanta

Lähteet: Teknologiateollisuus ry, Tulli, Tilastokeskus.

ETLA S13.2/adI02

määrä laski kuitenkin viime vuonna tuntuvasti myös alemman kustannustason maissa.

SÄHKÖLAITTEIDEN VIENTI NOUSI VIIME VUONNA SUUREMMAKSI KUIN ELEKTRONIIKKATUOTTEIDEN VIENTI

Sähkölaitteiden (toimiala C27) viennin arvo oli viime vuonna ensimmäistä kertaa suurempi kuin tietokoneiden sekä elektronisten ja optisten laitteiden (toimiala C26) viennin arvo. Toimialan C27 osuus koko tavaraviennin arvosta oli 6.8 prosenttia ja toimialan C26 osuus oli 6.2 prosenttia. Kuluhan vuoden tammi-heinäkuussa osuudet olivat 6.6 prosenttia ja 4.6 prosenttia. Sähkölaitteiden viennin kasvumarkkinoita olivat tammi-heinäkuussa Yhdysvallat, Kiina, Etelä-Korea, Jordania, Norja ja Ranska.

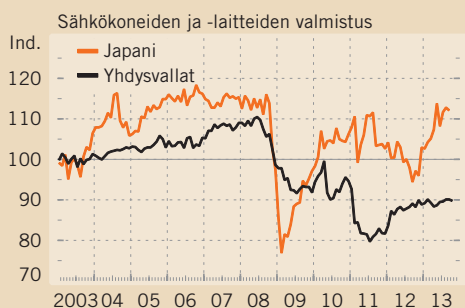
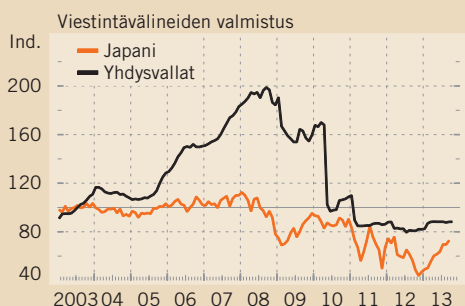
Sähkö- ja elektroniikkateollisuuden viennin arvo oli kuluhan vuoden tammi-heinäkuussa 20 prosenttia edellisvuotista pienempi.

ELEKTRONIIKKATUOTTEIDEN VIENNIN SUURIN ALATOIMIALA ON NYT MITTAUS-, TESTAUS- JA NAVIGOINTILAITTEET

Tietokoneiden sekä elektronisten ja optisten laitteiden osuus koko sähkö- ja elektroniikkateollisuuden viennin arvosta oli kuluhan vuoden tammi-heinäkuussa enää 40.8 prosenttia. Ryhmän vienti supistui arvostaan 34 prosenttia viimevuotisesta.

Viestintälaitteiden osuus koko sähkö- ja elektroniikkateollisuuden viennin arvosta oli viime vuonna enää 21 prosenttia ja kuluhan vuoden tammi-

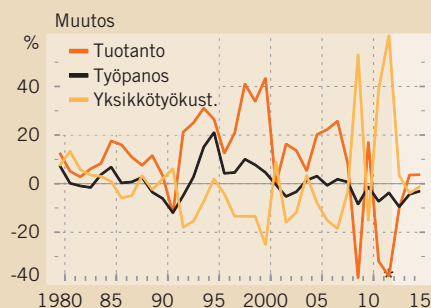
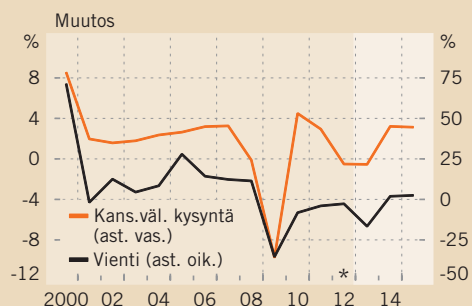
Kansainvälinen toimialakehitys, tuotannon määrä, 2003=100

Lähde: Bloomberg.

ETLA S13.2/adl08

Kysyntä, vienti ja tuotanto

Lähteet: Tulli, OECD, Tilastokeskus.

ETLA S13.2/adl01

heinäkuussa vajaat 9 prosenttia. Ryhmän viennin arvo väheni 72 prosenttia vuodentakaisesta Nokian Salon tehtaan matkapuhelintuotannon päätymisen seurauksena. Matkapuhelimien lisäksi tähän ryhmään kuuluvat mm. muut tietojen lä-

hettämiseen tarkoitetut laitteet sekä sähköllä toimivien puhelin- ja lennätinlaitteiden osat.

Mittaus-, testaus- ja navigointilaitteiden osuus koko sähkö- ja elektroniikkateollisuuden viennis-

Keskeiset tunnusluvut

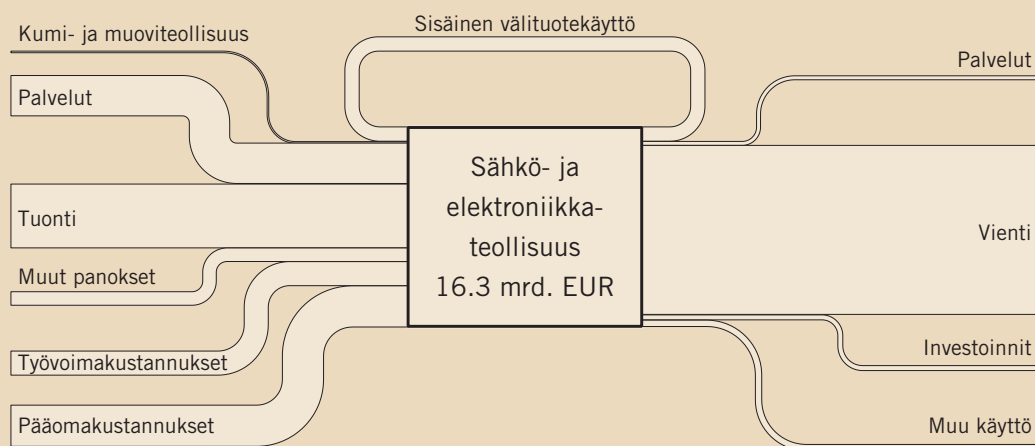
	2010	2011	% -muutos		2014 ^E	2015 ^E	Keskimäärin	
			2012*	2013 ^E			2008→12	2013→17 ^E
Vienti	-8.2	-4.0	-2.7	-17.6	2.2	2.5	-9.2	-2.0
Vientihinta	-5.5	-1.2	-1.7	0.6	-1.2	-0.4	-4.0	-2.0
<i>Tuottavuuden osatekijät</i>								
Tuotanto (arvonlisäys)	17.1	-31.9	-38.0	-10.0	3.5	3.7	-12.0	0.6
- työpanos	-1.3	-7.3	-3.8	-9.5	-4.4	-3.1	-4.1	-3.7
- työn tuottavuus	18.7	-26.6	-35.6	-0.5	8.3	7.0	-13.9	4.5
siitä:								
- pääomavaltuistuminen	0.5	2.1	0.7	0.3	-0.4	-0.5	1.3	-0.4
- kokonaistuottavuus	18.0	-28.1	-0.9	-0.8	8.8	7.5	-7.7	4.9

Lähteet: Tilastokeskus, Tullihallitus.

Sähkö- ja elektroniikkateollisuuden hyödykevirrat vuonna 2012

PANOSKÄYTTÖ

TUOTOS

Lähteet: Tilastokeskus, ETLAn laskelmat.

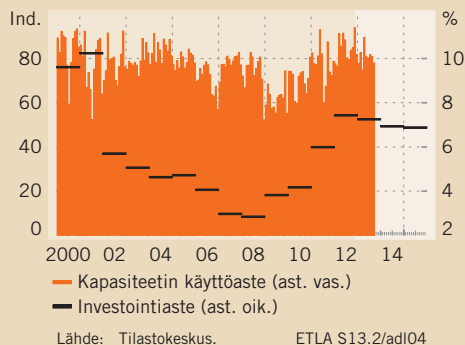
ETLA S13.2/a13h

tä oli tammi-heinäkuussa 13 prosenttia, ja niiden viennin arvo nousi 5 prosenttia vuodentakaisesta. Säteilylaitteiden sekä sähkölääkintä- ja sähkö-

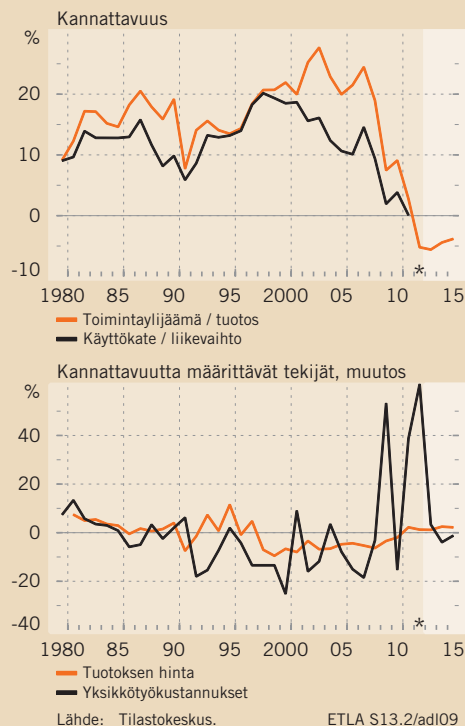
köterapialaitteiden osuus oli runsaat 7 prosenttia. Niiden vienti lisääntyi arvoltaan 8 prosenttia. Tietokoneiden ja niiden oheislaitteiden osuus oli vajaat 6 prosenttia, ja niiden vienti nousi arvoltaan 4 prosenttia edellisvuodesta. Elektronisten komponenttien ja piirilevyjen osuus oli runsaat 4 prosenttia, mutta niiden vienti laski arvoltaan 2 prosenttia edellisvuodesta.

Elektroniikkatuotteiden toimitukset Eurooppaan vähenivät tammi-heinäkuussa 39 prosenttia vuodentakaisesta. Euroopan osuus oli 53 prosenttia. Vienti Aasiaan (pl. Lähi- ja Kaukoitää) väheni 23 prosenttia, ja sen osuus oli 24 prosenttia. Toimitukset Pohjois-Amerikkaan jäivät arvoltaan 5 prosenttia edellisvuotista pienemmiksi, ja alueen osuus oli vajaat 14 prosenttia. Elektroniikkatuotteiden vienti väheni tuntuvasti kaikille muille markkina-alueille.

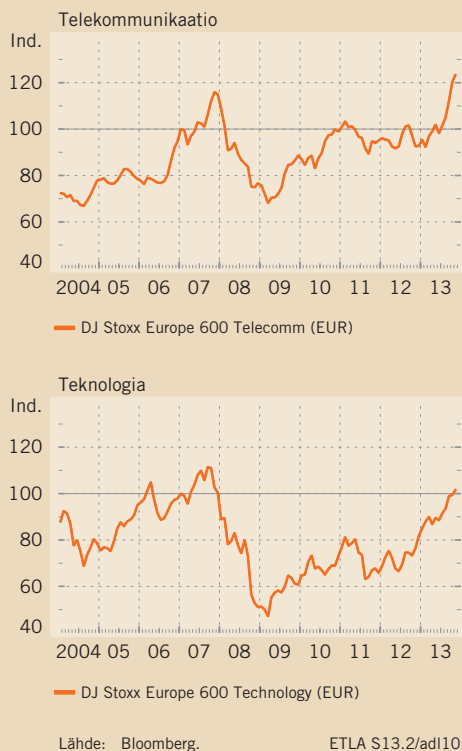
Kapasiteetin käyttöaste ja investointiaste

Kannattavuus

Osakekurssit, 2007/1 = 100, tuottoindeksit

Tärkeimmät vientimaat olivat tammi-heinäkuussa Yhdysvallat, Venäjä, Kiina, Saksa, Alankomaat, Ruotsi, Japani ja Intia. Vienti kuitenkin väheni kaikkiin näihin maihin.

ETELÄ-KOREA JA JORDANIA OVAT NOUSSEET SÄHKÖ-LAITTEIDEN VIENNIN KÄRKIMÄIDEN JOUKKOON

Sähkölaitteiden osuus sähkö- ja elektroniikkateollisuuden viennin arvosta nousi kuluvin vuoden tammi-heinäkuussa 59.2 prosenttiin. Niiden vienti kuitenkin väheni arvoltaan 6 prosenttia vuodentakaisesta.

Sähkömoottorien, -generaattorien ja -muuntajien osuus sähkö- ja elektroniikkateollisuuden viennin arvosta oli tammi-heinäkuussa 44 prosenttia. Ryhmän vienti väheni arvoltaan 2 prosenttia viimevuotisesta. Muiden sähköjohtojen ja kaapeleiden osuus oli runsaat 3 prosenttia, niiden vienti väheni 27 prosenttia. Kytkentälaitteiden osuus oli 3 prosenttia. Sähkölamppujen ja -valaisimien osuus oli vajaat 3 prosenttia.

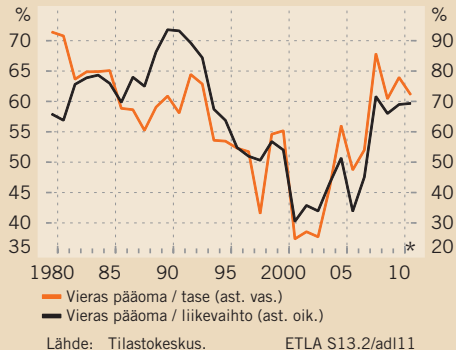
Suurin markkina-alue oli myös sähkölaitteiden osalta Eurooppa, ja sen vientiosuus oli 53 prosenttia. Toimitusten arvo väheni 3 prosenttia edellisvuodesta. Vienti Aasiaan (pl. Lähi- ja Kaukoit) väheni 9 prosenttia, ja sen osuus oli 19 prosenttia. Vienti Pohjois-Amerikkaan kasvoi arvoltaan 13 prosenttia edellisvuotisesta, ja osuus oli runsaat 8 prosenttia. Vienti Etelä-Amerikkaan kohosi arvoltaan 49 prosenttia vuodentakaisesta, ja alueen osuus oli vajaat 7 prosenttia. Toimitukset Lähi- ja Keski-itään nousivat arvoltaan 10 prosenttia vuodentakaisesta, ja alueen vientiosuus oli runsaat 6 prosenttia.

Tärkeimmät vientimaat olivat tammi-heinäkuussa Saksa, Ruotsi, Venäjä, Yhdysvallat, Kiina, Etelä-Korea, Jordania ja Norja. Vienti kolmeen ensin mainittuun maahan väheni, mutta muihin se oli kasvussa.

SÄHKÖ- JA ELEKTRONIIKKATEOLLISUUDEN VIENNIN ARVIOIDAAN KÄÄNTYVÄN HIEKOISEEN KASVUUN ENSI VUONNA

Sähkö- ja elektroniikkateollisuuden tuotannosta

Rahoitusrakenne

Toimiala valmistaa tietoliikennelaitteita, sähkökoneita, instrumentteja ja konntorikoneita.

Toimialan osuus Suomen ¹⁾	%
teollisuuden jalostusarvosta	6.8
bruttokansantuotteesta	1.3
tavaraviennistä	12.9

¹⁾ käyvin hinnoin vuonna 2012.

Suurimmat yritykset vuonna 2012

	Liikevaihto ¹⁾ , milj. e	Henkilöstö ¹⁾
Oyj Nokia Abp	30 176.0	112 000
ABB Oy	2 359.5	6 640
PKC Group Oyj	928.2	20 600
Vacon Oyj	388.4	1 470
Vaisala Oyj	293.3	1 420

¹⁾ Globaali.

Vientiosuudet alueittain tammi-elokuu 2013, %

Venäjä	9.1	Eurooppa	52.9
Yhdysvallat	9.1	- EU27	37.8
Saksa	7.8	- Euroalue	23.5
Kiina	7.4	Pohjois-Amerikka	10.7
Ruotsi	6.4	Etelä-Amerikka	5.1
Alankomaat	4.1	Lähi- ja Keski-itä	4.7
Ranska	3.3	Kaukoit	21.2
Norja	2.9	Afrikka	3.2
Etelä-Korea	2.9		
Viro	2.7		

valtaosa menee vientiin. Teknolomiteollisuuden tilauskantatiedustelun mukaan elektroniikka- ja sähköteollisuuden uusien vientitilausten arvo jäi huhti-kesäkuussa 22 prosenttia vuodentakaisista pienemmäksi. Kertyneen tilauskannan arvo oli 20 prosenttia edellisvuotista pienempi. Toisella neljänneksellä uusien tilausten arvo kasvoi kuitenkin 11 prosenttia edellisestä neljänneksestä.

Sähkö- ja elektroniikkateollisuuden viennin määrä väheni ETLAn laskelmien mukaan kulu- van vuoden tammi-heinäkuussa 23 prosenttia vuodentakaisesta.

Viestintälaitteiden (toimiala C263) viennin osuus koko tavaravientimme arvosta oli vuonna 2000 runsaat 22 prosenttia ja vuonna 2008 runsaat 13 prosenttia, mutta viime vuonna enää vajaat 3 prosenttia. Matkapuhelimien tuotannon lopettaminen Nokian Salon tehtaalla merkitsee sitä, että viestintälaitteiden osuus tavaraviennistä putoaa tänä vuonna prosenttiin ja sähkö- ja elektroniikkateollisuuden vienti supistuu merkittävästi. Nokian syyskuun alussa julkistettu päätös myydä koko matkapuhelinliiketoiminta ei vaikuta Suomen tavaraviennin lukuihin, koska tuotanto Suomessa on jo lopetettu.

Laskelmiemme mukaan viestintälaitteiden vientimäärä (toimiala C263) supistuu tänä vuonna noin 65 prosenttia ja ensi vuonna se jäänee kulu- van vuoden lukemiin. Tietokoneiden sekä elektronisten ja optisten laitteiden vienti (toimiala C26) vähenee siten tänä vuonna noin 30 prosenttia. Sähkölaitteiden vienti (toimiala C27) vähenee noin 5 prosenttia.

Arvioimme, että koko sähkö- ja elektroniikkateollisuuden viennin määrä supistuu tänä vuonna 18 prosenttia ja kääntyy ensi vuonna 2 prosentin kasvuun.

Tuotannon määrä väheni teollisuustuotannon volyymi-indeksin mukaan tammi-elokuussa 16 prosenttia vuotta aikaisemmasta. On hyvä pitää mielessä, että teollisuustuotannon volyymi-indeksin ja kansantalouden tilinpidon mukaiset tuotokset poikkeavat jonkin verran toisistaan.

Syyskuun ennusteessamme arvioimme, että toimialan tuotos vähenee tänä vuonna noin 13 prosenttia, mutta kasvaa ensi vuonna noin 3 prosenttia.

Metallien jalostus

TERÄKSEN TUOTANTO LISÄÄNTYI TAMMI-ELOKUUSSA VAIN AASIASSA SEKÄ LÄHI- JA KESKI-IDÄSSÄ

Teräksen suurimmat tuottajamaat ovat Kiina, Japani, Yhdysvallat, Intia, Venäjä, Etelä-Korea ja Saksa. Niiden yhteenlaskettu osuus koko maailman tuotannosta oli kuluvan vuoden tammi-elokuussa 78.4 prosenttia. Koko maailman teräksestä 67.2 prosenttia valmistettiin Aasiassa. Kiinan osuus koko maailman tuotannosta oli 49.7 prosenttia.

EU27-maiden osuus teräksen tuotannosta oli kuluvan vuoden tammi-elokuussa 11.2 prosenttia. Euroopan unionin suurimmat valmistajat ovat Saksan lisäksi Italia, Ranska, Espanja, Iso-Britannia ja Puola. Suomi on suhteellisen pieni tekijä, mutta se mahtuu kuitenkin maailman 40 suurimman teräksen tuottajamaan joukkoon. Vuonna 2012 Suomi oli sijalla 34.

Koko maailman teräksen tuotanto lisääntyi kuluvan vuoden tammi-elokuussa runsaat 2 prosenttia viimevuotisesta kansainvälisen teräsjärjestön (World Steel Association) tilastojen mukaan. Kiinan tuotanto kasvoi 8 ja koko Aasian vajaat 6 prosenttia. Japanissa teräksen tuotanto kasvoi

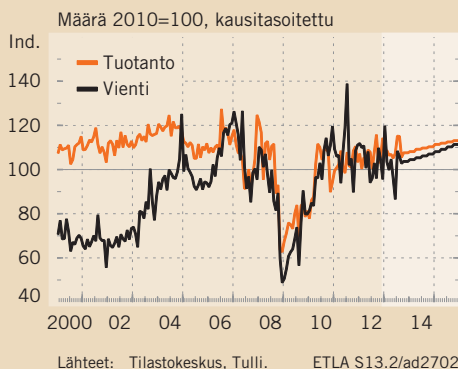
Hintojen muutos

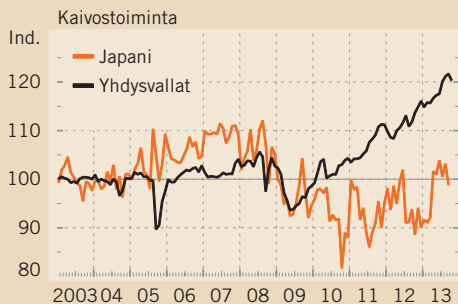
Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S13.2/ad2707

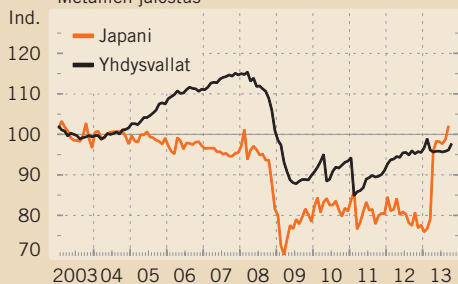
Vienti ja tuotanto

Kansainvälinen toimialakehitys, tuotannon määrä, 2003=100

Metallien jalostus

Lähde: Bloomberg.

ETLA S13.2/ad2708

prosentin, Intiassa vajaat 3 prosenttia ja Taiwanissa vajaat 7 prosenttia vuodentakaisesta. Etelä-Koreassa tuotanto supistui 6 prosenttia.

EU27-maiden tuotanto supistui tammi-elokuussa vajaat 5 prosenttia ja muun Euroopan vajaat 6

prosenttia. Saksassa teräksen valmistus väheni 3 prosenttia, Italiassa 14 prosenttia ja Ranskassa 2 prosenttia. Espanjassa tuotanto supistui 3 prosenttia, Ruotsissa vajaat 3 prosenttia ja Puolassa 10 prosenttia. Suomen teräksen tuotanto väheni vajaat 12 prosenttia, mikä oli huomattavas-

Keskeiset tunnusluvut

			% -muutos				Keskimäärin	
	2010	2011	2012*	2013 ^E	2014 ^E	2015 ^E	2008→12	2013→17 ^E
Vienti	47.0	7.3	-4.0	-1.0	4.0	4.0	-0.5	3.0
Vientihinta	17.3	5.4	-6.6	-5.6	1.8	4.1	-3.2	2.0
<i>Tuottavuuden osatekijät</i>								
Tuotanto (arvonlisäys)	100.3	-17.5	-4.8	1.6	5.0	5.1	-19.5	4.1
- työpanos	0.0	1.7	-6.1	-0.4	-0.6	-0.7	-3.7	-0.4
- työn tuottavuus	100.3	-18.8	1.4	2.0	5.6	5.8	-3.5	4.5
siitä:								
- pääomavaltuistuminen	0.2	-0.5	1.4	0.0	0.2	0.4	1.3	0.2
- kokonaistuottavuus	99.9	-18.4	-0.5	2.0	5.3	5.4	-7.1	4.3

Lähteet: Tilastokeskus, Tullihallitus.

Metallien jalostuksen hyödykevirrat vuonna 2012

PANOSKÄYTTÖ

Kemia
Muu metalliteoll.
Energia
Muut panokset
Tuonti
Palvelut
Työvoimakustannukset
Pääomakustannukset

Sisäinen väliuotetekäyttö

Metallien
jalostus
9.4 mrd. EUR

TUOTOS

Metallituoteteollisuus
Kone- ja laitteoll.
Muu teollisuus
Vienti
Muu käyttö

ti enemmän kuin EU:ssa keskimäärin. Teräksen tuotanto lisääntyi tammi-elokuussa vain kahdessa EU-maassa. Ison-Britannian tuotanto kasvoi 17 prosenttia ja Itävallan 4 prosenttia.

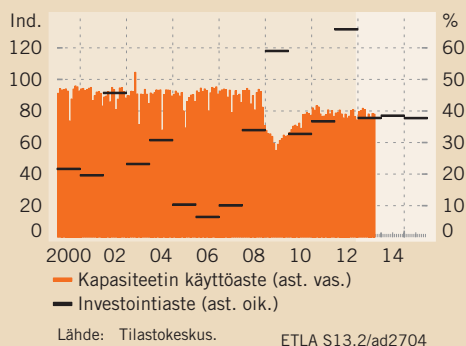
Venäjällä teräksen tuotanto väheni vajaat 3 prosenttia. Pohjois-Amerikan tuotanto supistui vajaat 6 prosenttia ja Etelä-Amerikan 2 prosenttia.

EU-MAISSA TERÄKSEN KULUTUS SUPISTUU VIELÄ TÄNÄ VUONNA

Teräksen kulutus lisääntyi viime vuonna 2 prosenttia. Kasvua hidasti lähinnä eurokriisi. Kiinan osuus terästuotteiden kokonaiskulutuksesta oli 46.2 prosenttia ja EU27-maiden 9.8 prosenttia.

Koko maailman teräksestä hieman yli puolet menee rakentamiseen. Noin 15 prosenttia käytetään mekaanisten koneiden valmistamiseen, noin 13

Kapasiteetin käyttöaste ja investointiaste

Toimiala valmistaa rautaa, terästä, rautaseoksia, putkia, värimetalleja ja valumetalleja.

Toimialan osuus Suomen ¹⁾	%
teollisuuden jalostusarvosta	3.0
bruttokansantuotteesta	0.6
tavaraviennistä	12.3

¹⁾ käyvin hinnoin vuonna 2012.

Suurimmat yritykset vuonna 2012

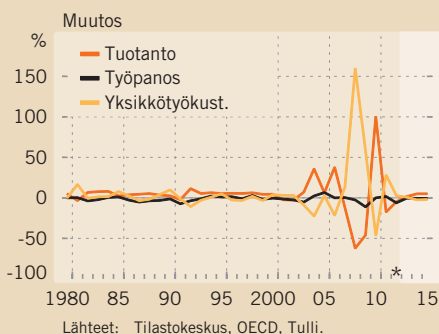
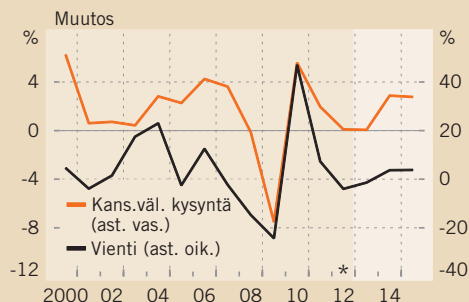
	Liikevaihto ¹⁾ , milj. e	Henkilöstö ¹⁾
Outokumpu Oyj	4 538.0	7 850
Rautaruukki Oyj	2 796.0	11 200
Luvata Group Oy	1 614.0	6 320
Norilsk Nickel Harjavalta Oy	861.0	275
Kuusakoski Group Oy	842.2	3 000

¹⁾ Globaali.

Vientiosuudet alueittain tammi-elokuu 2013, %

Alankomaat	20.7	Eurooppa	81.5
Saksa	13.3	- EU27	66.9
Ruotsi	11.7	- Euroalue	45.5
Venäjä	5.3	- EFTA	7.7
Italia	5.3	Pohjois-Amerikka	5.0
Sveitsi	5.2	Lähi- ja Keski-itä	0.7
Yhdysvallat	4.0	Kaukoit	10.6
Iso-Britannia	3.1		
Kiina	2.7		
Norja	2.6		

Kysyntä, vienti ja tuotanto

prosenttia metallituotteisiin ja noin 12 prosenttia autoteollisuuteen. Muiden kulkuneuvojen osuus teräksen kulutuksesta on noin 5 prosenttia, sähkölaitteiston 3 prosenttia ja kulutustavaroiden 2 prosenttia.

Kansainvälinen teräsjärjestö The World Steel Association arvioi kuluvaan vuoden lokakuussa, että koko maailman teräksen kulutus kasvaa tänä vuonna 3.1 prosenttia kehittyvien maiden ansiosta. Kehittyvissä maissa, varsinkin Intiassa ja Brasiiliassa, kysyntä on kuitenkin jäänyt odotettua heikommaksi rakenteellisten tekijöiden takia. Kiina on kuitenkin poikkeus. Poislukien Kiina, maailman kulutus kasvaa tänä vuonna vain 0.7 prosenttia.

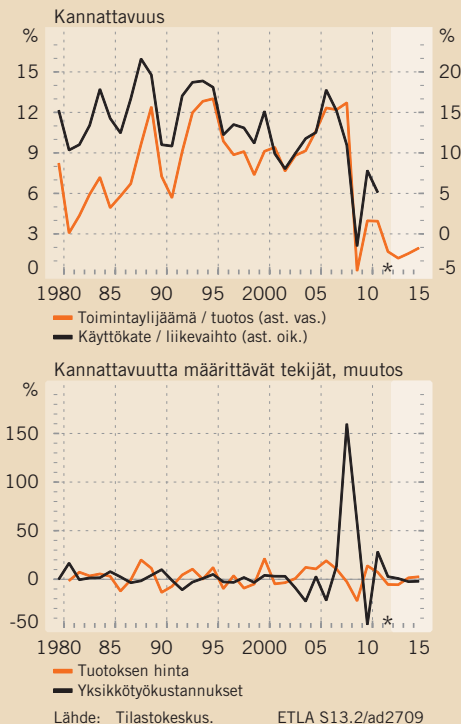
Ensi vuonna maailman teräksen kulutuksen odotetaan kasvavan 3.3 prosenttia kansainvälisen teräsjärjestön mukaan, kun kehittyneiden maiden kysyntä kääntyy kasvuun.

Kehittyvien maiden teräksen kysyntä kasvaa tänä vuonna 4.9 prosenttia ja ensi vuonna 3.8 prosenttia. Kehittyneiden maiden teräksen kysyntä vähenee vielä tänä vuonna 1.6 prosenttia, mutta kääntyy 1.7 prosentin kasvuun vuonna 2014.

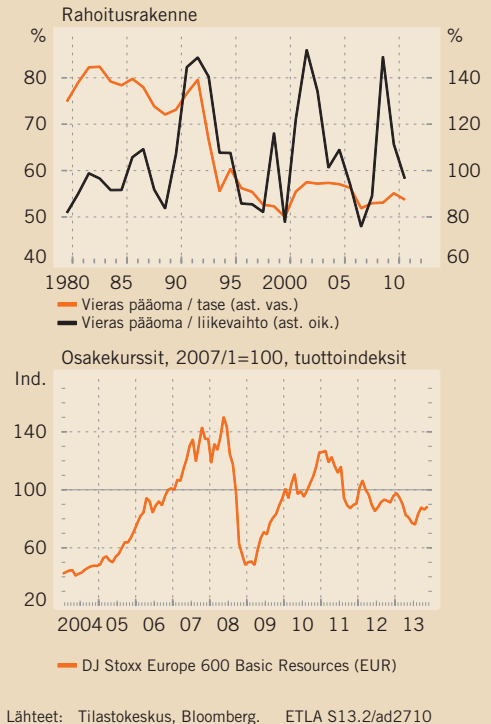
Kiinassa kulutuksen odotetaan kasvavan 6 prosenttia tänä vuonna, mutta vain 3 prosenttia ensi vuonna, kun hallituksen tavoite tasapainottaa talous rajoittaa investointiaktiiviteettia. Intiassa teräksen kysyntä kasvaa tänä vuonna vain runsaat 3 prosenttia, koska korkea inflaatio ja rakenteelliset ongelmat hillitsevät terästä käyttävien sektorien toimintaa. Ensi vuonna teräksen kulutus kasvaa vajaat 6 prosenttia.

Japanissa talouden tilanne on tänä vuonna kohtenut hallituksen elvyttävien toimenpiteiden ansiosta ja teräksen kulutus kääntyy siten hienoiseen 0.1 prosentin kasvuun. Ensi vuonna uusi

Kannattavuus

Rahoitusrakenne ja osakekurssit

kulutusvero ja nopeasti kohoavat energian hinnat vähentävät teräksen kysyntää 1.6 prosenttia.

EU27-maissa terästä käyttävien sektorien kysyntä väheni vielä vuoden ensimmäisellä puoliskolla ja niinpä teräksen kulutus supistuu tänä vuonna 3.8 prosenttia. Italiassa kulutus vähenee 8.1 prosenttia, Espanjassa 4.3 prosenttia ja Saksassa 1.6 prosenttia. Ensi vuonna EU-maiden teräksen kysyntä kasvaa vain 2.1 prosenttia.

Venäjällä teräksen kysyntä kasvaa 3.8 prosenttia tänä vuonna julkisen rakentamisen vauhdittamana ja 4.6 prosenttia vuonna 2014.

Yhdysvalloissa teräksen kysyntä kasvaa viime vuoden vahvan kasvun jälkeen tänä vuonna vain 0.7 prosenttia. Ensi vuonna kasvuvauhti kiihtyy 3 prosenttiin talonrakentamisen, autoteollisuuden ja energiasektorin ansiosta.

Keski- ja Etelä-Amerikassa kulutuksen kasvuvauhti hidastuu tänä vuonna 2.8 prosenttiin. Ensi vuonna kasvua kertyy 5 prosenttia. Brasiliassa talouskasvu on ollut odotettua hitaampaa, mutta silti teräksen kysyntä kasvaa tänä vuonna 3.2 prosenttia ja ensi vuonna 3.8 prosenttia.

TOIMIALAN VIENTI ON TÄNÄ VUONNA LISÄÄNTYNYT VAIN POHJOIS- JA ETELÄ-AMERIikkaan

Metallien jalostuksen viennin määrä väheni tammi-heinäkuussa vajaat 9 prosenttia edellisvuodesta. Toimialan kymmenen tärkeimmän vientimaan osuus alan viennistä oli 74 prosenttia. Alankomaiden osuus oli 20 prosenttia, Saksan 13 prosenttia ja Ruotsin vajaat 12 prosenttia. Italian osuus oli vajaat 6 prosenttia ja Venäjän runsaat 5 prosenttia. Toimitukset Alankomaihin supistuivat arvoltaan 18 prosenttia ja Ruotsiin 11 prosenttia. Vienti Venäjälle lisääntyi sen sijaan arvoltaan 35 prosenttia ja Saksaan 2 prosenttia. Kymmenen kärkeen joukkoon kuuluivat myös Sveitsi, Yhdysvallat, Iso-Britannia, Norja ja Puola.

Euroopan osuus Suomen metallien jalostuksen viennistä oli tammi-heinäkuussa 81 prosenttia, toimitukset alueelle olivat 9 prosentin laskussa.

Toiseksi tärkein vientialue oli Aasia (pl. Lähi- ja Keski-itä), sen osuus oli 10 prosenttia. Vienti alueelle väheni 4 prosenttia. Pohjois-Amerikan vientiosuus oli runsaat 5 prosenttia ja vienti maanosaan lisääntyi arvoltaan 5 prosenttia.

ALAN HENKILÖSTÖ VÄHENI KOTIMAASSA VUODEN ALKUPUOLISKOLLA

Teknolוגiateollisuus ry:n mukaan suomalaiset metallien jalostusyritykset työllistivät vuoden 2012 lopussa noin 16 000 työntekijää Suomessa ja 28 000 henkilöä ulkomaisissa tytäryrityksissä. Henkilöstön määrä ulkomailla kasvoi noin 19 prosenttia edellisvuodesta. Kuluvaan vuoden kesäkuun lopussa toimialan yrityksissä kotimaassa oli noin 1 000 työntekijää vähemmän kuin keskimäärin vuonna 2012. Henkilöstön määrä oli siten runsaat 14 000. Metallien jalostuksen työpaikoista noin 30 prosenttia voidaan luokitella alihankinnaksi. Ulkomaisesta henkilöstöstä noin 60 prosenttia työskentelee Länsi-Euroopassa sekä Pohjois-Amerikassa.

METALLIEN JALOSTUKSEN TUOTANTO JA VIENTI KÄÄNTYVÄT VASTA ENSI VUONNA KASVUUN

Teollisuustuotannon volyymi-indeksin mukaan Suomen metallien jalostuksen tuotanto lisääntyi kuluvaan vuoden tammi-elokuussa 3.8 prosenttia vuodentakaisesta. Kaivostoiminnan ja louhinnan tuotanto on vahvassa kasvussa, mikä myös nostaa metallien jalostuksen tuotannon kasvua.

Metallien jalostuksen vientihinnat alenivat tammi-elokuussa keskimäärin 6.6 prosenttia viimevuotisesta. Toimialan viennin määrä laski kuluvaan vuoden tammi-heinäkuussa 2.5 prosenttia vuodentakaisesta. Metallien jalostuksen viennin määrän arvioidaan tänä vuonna supistuvan prosentin. Ensi vuonna toimialan vienti kääntyy noin 4 prosentin kasvuun.

ETLA arvioi, että toimialan tuotos supistuu vajaat 2 prosenttia tänä vuonna, mutta kasvaa 4 prosenttia ensi vuonna. Teollisuustuotannon volyymi-indeksin ja kansantalouden tilinpidon mukaiset tuotokset poikkeavat jonkin verran toisistaan.

Koneiden, metallituotteiden ja kulkuneuvojen valmistus

KONEIDEN JA LAITTEIDEN VALMISTUS

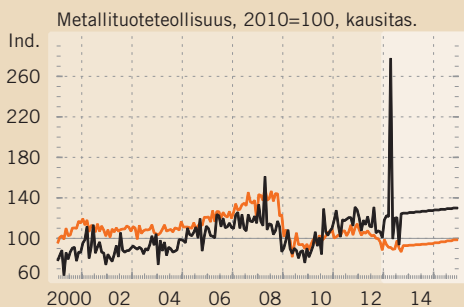
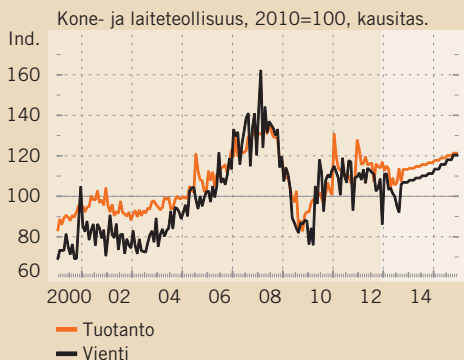
Koneiden ja laitteiden vienti ja tuotanto kääntyvät kasvuun vasta ensi vuonna

Koneiden ja laitteiden viennin määrä jäi viime vuoden lopulla hyvin heikoksi, mutta kuluvan vuoden alussa kausitasoitettu vienti piristyi. Viime kuukausina vienti on kuitenkin jäänyt jonkin verran odotettua heikommaksi.

Kaivos-, louhinta- ja rakennuskoneiden osuus koneiteollisuuden viennistä oli 22 prosenttia kuluvan vuoden tammi-heinäkuussa, mutta viennin arvo oli 7 prosentin laskussa. Tavararyhmän tärkeimmät vientimaat olivat Venäjä, Alankomaat, USA, Norja ja Kiina. Vientimme Venäjälle ja Kiinaan oli

kasvussa. Nosto- ja siirtolaitteiden vientitoimitusten arvo supistui 3 prosenttia vuodentakaisesta, niiden osuus oli 11 prosenttia. Paperikoneiden vienti väheni vajaat 8 prosenttia, ja niiden osuus oli 9 prosenttia. Maa- ja metsätaloustekniikan viennin arvo laski runsaan prosentin, ja ryhmän osuus alan viennistä oli vajaat 9 prosenttia. Moottorien sekä turbiinien viennin arvo nousi 16 prosenttia vuodentakaisesta, ja niiden osuus oli vajaat 7 prosenttia. Myös laakerien ja hammaspyörien sekä metallin työstökoneiden vienti oli kasvussa. Viiden suurimman tuoteryhmän yhteenlaskettu osuus koneiteollisuuden viennistä oli tammi-heinäkuussa 57 prosenttia.

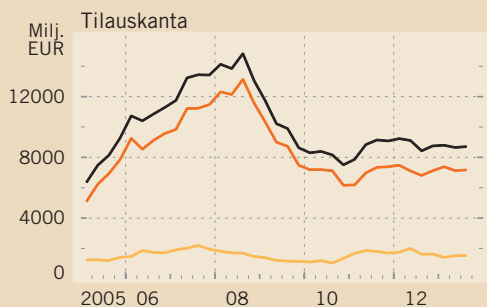
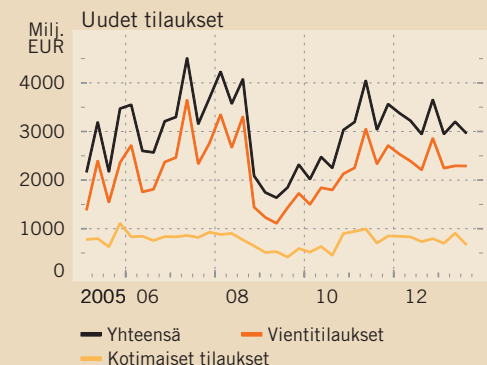
Vienti ja tuotanto

Lähteet: Tilastokeskus ja Tulli.

ETLA S13.2/ad28klm01

Tilaukset

Lähde: Teknologiateollisuus ry.

ETLA S13.2/ad28klm02

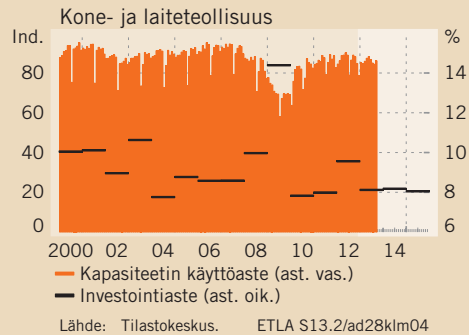
Koneiden ja laitteiden vienti väheni kuluvan vuoden tammi-heinäkuussa arvoltaan 5 prosenttia edellisvuodesta. Alan vienti Eurooppaan väheni prosentin. Maanosan osuus koko toimialan viennistä oli 55 prosenttia. Euroalueen osuus alan viennistä oli 21 prosenttia, vienti sinne väheni 2 prosenttia vuodentakaisesta. Kaikkien EU-maiden osuus oli 34 prosenttia. Vienti EU-maihin supistui 5 prosenttia.

Aasiaan vietyjen tavaroiden arvo oli 6 prosenttia vuodentakaista suurempi, ja sen osuus alan viennistä oli 21 prosenttia. Vienti Pohjois-Amerikkaan supistui sen sijaan arvoltaan 23 prosenttia (sen osuus oli vajaat 8 prosenttia). Etelä-Amerikan osuus viennistä oli vajaat 6 prosenttia. Lähi- ja Keski-idän osuus oli vajaat 4 prosenttia.

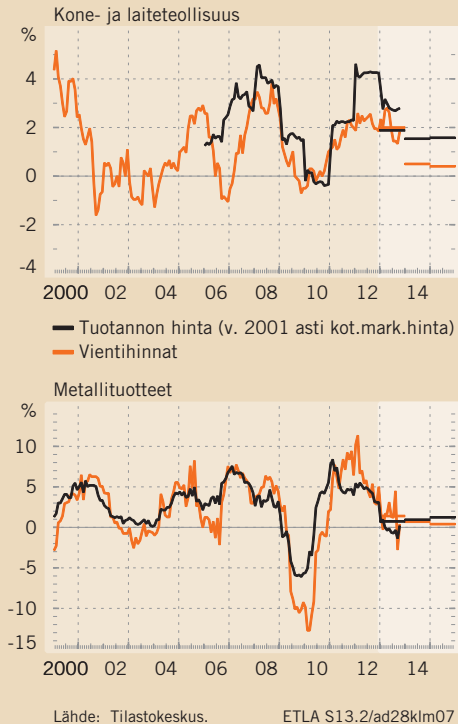
Koneiden ja laitteiden kymmenen tärkeimmän vientimaan osuus koko toimialan viennistä oli

tammi-heinäkuussa 60 prosenttia. Tärkein vientimaa oli Venäjä, jonka osuus oli 13 prosenttia. Vienti Venäjälle nousi arvoltaan 5 prosenttia. Kiina pysyi toiseksi tärkeimpänä vientimaana 10

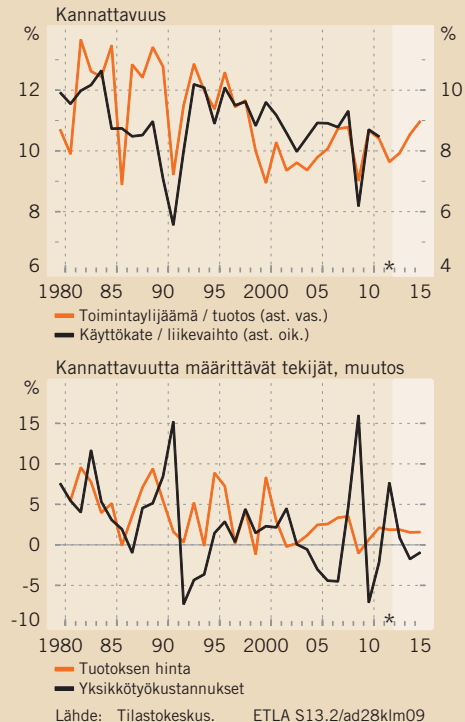
Kapasiteetin käyttöaste ja investointiaste

Hintojen muutos

Kannattavuus

prosentin osuudella, kun toimitukset lisääntyivät arvoltaan 8 prosenttia. Ruotsin osuus oli vajaat 7 prosenttia, Yhdysvaltojen 6 prosenttia ja Saksan vajaat 6 prosenttia. Vienti näihin maihin väheni viimevuotisesta. Koneiden ja laitteiden vienti Ranskaan sen sijaan nousi arvoltaan 24 prosenttia ja vienti Etelä-Koreaan kohosi 54 prosenttia.

Kone- ja metallituoteteollisuuden uusien vientitilausten arvo väheni huhti-kesäkuussa 5 prosenttia vuodentakaisesta, mutta kasvoi prosentin edellisestä neljänneksestä. Vientitilauskanta oli kesäkuun lopulla samalla tasolla kuin vuotta aiemmin. ETLA arvioi syyskuussa, että koneiden ja laitteiden vientimäärä supistuu 4 prosenttia tänä

Keskeiset tunnusluvut

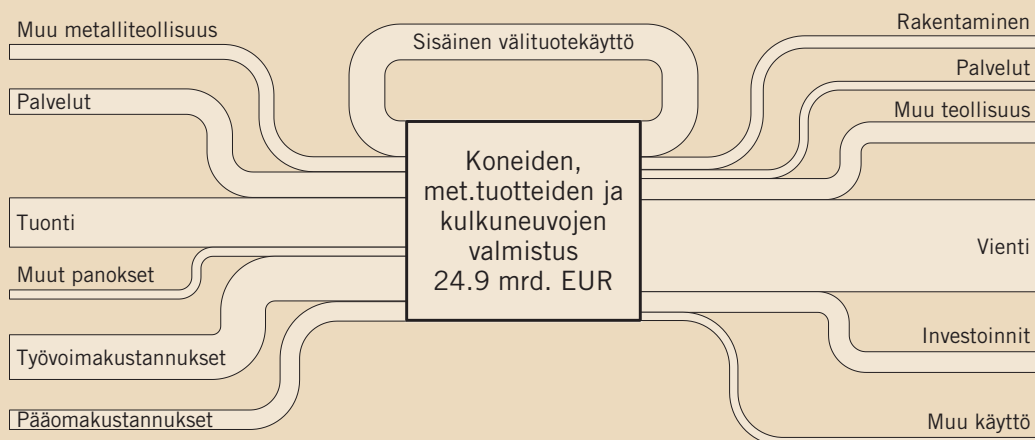
	% -muutos						Keskimäärin	
	2010	2011	2012*	2013 ^E	2014 ^E	2015 ^E	2008→12	2013→17 ^E
Vienti	2.7	-0.5	0.0	-2.8	8.6	11.4	-7.2	6.0
Vientihinta	-0.1	2.3	2.5	2.1	0.4	0.3	1.7	1.0
Tuottavuuden osatekijät								
Tuotanto (arvonlisäys)	2.6	10.5	-2.5	1.7	4.8	5.8	-3.0	4.7
- työpanos	-5.6	9.5	1.3	-0.7	0.4	1.7	-1.4	0.9
- työn tuottavuus	8.7	0.9	-3.8	2.4	4.6	4.2	0.4	2.9
siitä:								
- pääomavaltuistuminen	1.9	-2.7	-0.7	-0.1	-0.2	-0.5	1.0	-0.3
- kokonaistuottavuus	6.6	3.7	-0.3	2.5	4.7	4.7	-0.3	3.2

Lähteet: Tilastokeskus, Tullihallitus.

Koneiden, met.tuotteiden ja kulkuneuvojen valmistuksen hyödykevirrat vuonna 2012

PANOSKÄYTTÖ

TUOTOS

Lähteet: Tilastokeskus, ETLAn laskelmat.

ETLA S13.2/a13i

vuonna, mutta kääntyy 5 prosentin kasvuun ensi vuonna.

Alan tuotanto väheni kuluvaan vuoden tammi-elokuussa teollisuustuotannon volyymi-indeksin mukaan 6 prosenttia vuodentakaisesta, kun kaikkien

alaerien tuotanto jäi edellisvuotista pienemmäksi. Koneiden ja laitteiden tuotannon arvioidaan supistuvan vajaat 4 prosenttia tänä vuonna. Ensi vuonna tuotanto kääntyy noin 4 prosentin kasvuun.

METALLITUOTTEIDEN VALMISTUS

Metallirakenteita vietiin alkuvuonna huomattava määrä Pohjois-Amerikkaan

Eurooppa on edelleen metallituotteiden tärkein markkina-alue, vaikka sen merkitys on selvästi pienentynyt tänä vuonna. Sen osuus oli kuluvaan vuoden tammi-heinäkuussa 65 prosenttia alan viennistä. Euroalueen osuus oli 16 prosenttia ja muiden EU-maiden 23 prosenttia.

Metallituotteiden viennin arvo kasvoi tammi-heinäkuussa peräti 23 prosenttia vuotta aikaisemmasta. Ison kasvuluvun taustalla on metallira-

Koneteollisuus valmistaa mm. voimakoneita, massa- ja paperikoneita, hissejä, nosto- ja siirtolaitteita, maa- ja metsätalouskoneita sekä kaivos- ja louhintakoneita.

Metallituoteteollisuus valmistaa mm. metallirakenteita, höyrykattiloita, lukkoja ja saranointa, työkaluja sekä keskuslämmityskattiloita.

Kulkuneuvojen valmistuksen tärkeimmät tuoteryhmät ovat laivat, autot ja perävaunut.

Toimialan osuus Suomen¹⁾ %

teollisuuden jalostusarvosta	27.9
bruttokansantuotteesta	5.3
tavaraviennistä	20.1

¹⁾ Käyvin hinnoin vuonna 2012.

Suurimmat yritykset vuonna 2012

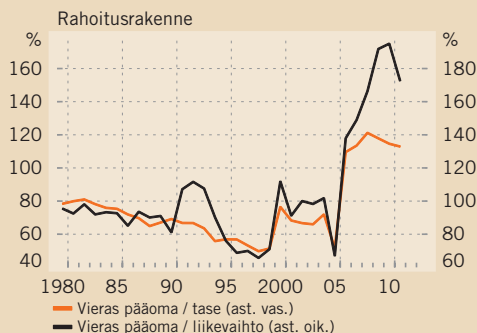
	Liikevaihto ¹⁾ , milj. e	Henkilöstö ¹⁾
Metso Oyj	7 504.0	30 600
Kone Oyj	6 276.8	38 500
Wärtsilä Oyj Abp	4 725.0	18 900
Cargotec Oyj	3 327.3	10 500
Konecranes Oyj	2 170.2	11 900

¹⁾ Globaali.

Vientiosuudet alueittain tammi-elokuu 2013, %

Venäjä	12.1	Eurooppa	62.3
Ruotsi	9.9	- EU27	41.1
Yhdysvallat	7.4	- Euroalue	23.6
Kiina	7.1	- EFTA	6.9
Norja	6.2	Pohjois-Amerikka	8.8
Saksa	5.3	Etelä-Amerikka	4.4
Viro	4.4	Lähi- ja Keski-itä	3.1
Ranska	3.9	Kaukoit	15.3
Etelä-Korea	3.0	Afrikka	2.7
Alankomaat	2.6	Oseania	1.8

Rahoitusrakenne ja osakekurssit

Lähteet: Tilastokeskus, Bloomberg. ETLA S13.2/ad28klm10

kenteiden ja niiden osien voimakas viennin kasvu Pohjois-Amerikkaan. Yhdysvaltoihin toimitettiin huhtikuussa 174 miljoonan euron arvoinen porauslautta. Metallituotteiden vienti Pohjois-Amerikkaan kasvoi siten kuluvaan vuoden tammi-heinäkuussa 322 prosenttia, ja alueen vientiosuus nousi tuntuvasti 23 prosenttiin.

Vienti Eurooppaan lisääntyi arvoltaan 7 prosenttia, vaikka toimitukset EU-maihin vähenivät arvoltaan 5 prosenttia ja euroalueelle 7 prosenttia vuodentakaisesta.

Vienti Aasiaan (pl. Lähi- ja Keski-itä) nousi 15 prosenttia, ja sen osuus alan viennistä oli vajaat 6 prosenttia. Toimitukset Lähi- ja Keski-itään kohosivat 180 prosenttia viimevuotisesta ja alueen osuus oli runsaat 2 prosenttia.

Arvioimme syyskuussa, että metallituotteiden viennin määrä kasvaa 17 prosenttia tänä vuonna suuren porauslauttatoimituksen ansiosta, mutta vähenee ensi vuonna 5 prosenttia tämänvuotisesta tavanomaista korkeammasta kasvusta. Alan tuotanto supistui teollisuustuotannon volyymi-indeksin mukaan tammi-elokuussa 12 prosenttia vuodentakaisesta. Höyrykattiloiden valmistus ja metallien käsittely oli jyrkässä laskussa, ja metallirakenteiden valmistus väheni tuntuvasti. Metallituotteiden tuotanto kasvaa tänä vuonna 3 prosenttia ja ensi vuonna vajaat 2 prosenttia.

KULKUNEUVOJEN VALMISTUS

Kiinan osuus laivanrakennuksen tuotannosta on nopeasti noussut

Maailman johtavat laivanrakennusmaat ovat Kiina, Etelä-Korea ja Japani. Kiinan osuus maailman laivanrakennuksen tuotannosta oli 41 prosenttia vuonna 2012. Etelä-Korean osuus oli 30 prosenttia, Japanin 18 prosenttia ja Euroopan osuus vain 5 prosenttia ja muiden maiden 6 prosenttia. Eurooppalaiset ovat tähän asti hallinneet risteilyalusten ja automatkustajalaivojen markkinoita, mutta Aasian maiden telakat ovat entistä enemmän pyrkimässä näille markkinoille. Valtaosa Aasian tuotannosta on kuitenkin bulkialuksia, tankkereita, tavallisia rahtilaivoja sekä kont-

tilaivoja. Kiinassa oli viime vuonna 153 telakkaa, Etelä-Koreassa 18 ja Japanissa 45 telakkaa. Aktiivisten telakoiden määrä oli kaikissa kolmessa maassa edellisvuotista pienempi.

Kiina oli viime vuonna bulkialusten maailmanlaajuinen markkinajohtaja, kun taas Etelä-Korea oli konttialusten ja tankkereiden markkinajohtaja. Kiinassa telakkateollisuuden tuotannon odotetaan supistuvan sekä tänä että ensi vuonna. Etelä-Koreassa tuotanto on nousussa, mutta Japanissa se alenee hieman. Euroopassa tuotanto lisääntyy hieman ensi vuonna. Euroopan maista Saksassa on 6 telakkaa, Italiassa 7 ja Norjassa 17 telakkaa.

Suomessa toimiva laivanrakennusyhtiö STX Europe on yksi maailman suurimmista laivanrakentajista. Se työllistää noin 15 000 henkilöä 15 telakalla 6 maassa (Brasilia, Suomi, Ranska, Norja, Romania ja Vietnam). Meriteollisuus työllistää Suomessa noin 21 000 henkilöä. Telakoiden lisäksi siihen kuuluvat meriteknisen alan kokonaistoimittajat, laivasuunnittelutoimistot, järjestelmä-, laite- ja materiaaltoimittajat sekä offshore-teollisuus.

STX Europe on Suomessa ja Ranskassa erikoistunut risteilijöiden ja lauttojen valmistukseen. Maailman johtavat risteilijöiden valmistajat ovat STX Europe, Fincantieri Italiassa ja Meyer Werft Saksassa.

Takavuosina laiva maksoi vuodessa selvästi enemmän kuin siinä käytettävä polttoaine lasketuna päiväkustannuksina, mutta vuonna 2010 tilanne muuttui ja tänä päivänä polttoainekustannukset ovat suuremmat kuin laivan hinta. Polttoainekustannukset ovat nousseet nopeasti ja samanaikaisesti laivojen hinnat ovat alentuneet tuntuvasti. Alalla tähdätään siksi uusiin polttoainetta säästäviin ratkaisuihin.

Laivanrakennuksen tulevaisuuden haasteita ovat muun muassa ylikapasiteetti, matalammat hinnat, pienemmät tilauskannat, uusien tilausten rahoitus ja lisääntyvä sääntely.

**SUOMESSA TELAKKATEOLLISUUS ON RAKENNE-
MUUTOKSEN EDESSÄ**

Maailmanlaajuinen taantuma iski pahasti telakkateollisuuteen, ja tämän takia korealainen STX Group on joutunut rahoitusvaikeuksiin, jotka ulottuvat myös Suomen telakkateollisuuteen.

STX Finland ilmoitti syyskuussa, että toiminta Rauman telakalla päättyy ja laivanrakentaminen keskitetään Turun telakalle. Päätöksen taustalla ovat kannattavuusongelmat ja alan koveneva kilpailu. Uusien tilauksien saanti on entistä vaikeampaa ja tilauksia on myös peruuntunut.

Telakkateollisuuden vientitilauuskanta on edelleen heikonpuoleinen. Tänä vuonna valmistui vientiin vain yksi erikoisalus. Vuonna 2014 toimitetaan risteilyalus ja sisaralus vuonna 2015. Lisäksi toimitetaan jäänmurtaja sekä hätä- ja pelastusalus vuonna 2015.

Rajavartiolaitos tilasi joulukuussa 2011 ulkovartiolaivan Rauman telakalta. Alus luovutetaan marraskuussa 2013. Norjalaisen Fjord Linen kanssa sovittiin kesäkuussa risteilylautan uudistamistyöstä. Konversioprojekti Rauman telakalla kestää neljä kuukautta ja valmistuu toukokuussa 2014.

Venäjän kuljetusministeriö tilasi joulukuussa 2011 Archtech Helsinki Shipyard Oy:ltä ja Yantar Shipyardilta monitoimipelastusaluksen. Alus toimitetaan tilaajalle vuoden 2015 lopulla.

Archtech Helsinki Shipyard Oy rakentaa yhteistyössä Viipurin telakan kanssa jäänmurtajan. Alus luovutetaan Venäjän liikenneministeriölle elokuussa 2015.

Saksalainen TUI Cruises tilasi syyskuussa 2011 Turun telakalta risteilijän. Alus toimitetaan keväällä 2014. Varustamo tilasi viime vuoden marraskuussa toisen risteilijän. Sisaralus toimitetaan keväällä 2015.

Suuri Oasis 3 -risteilijä rakennetaan Ranskan STX-telakalla, eikä Suomessa kuten kaksi en-

simmäistä Oasis-luokan alusta. Tästä huolimatta myös monet suomalaiset alihankkijat hyötyvät risteilijätilauksesta. Tähän mennessä ainakin noin 20 suomalaisyritystä on solminut alihankintasopimuksen ranskalaistelakan kanssa. Alihankinnan osuus risteilijän arvosta on noin 80 prosenttia, joten myös monet suomalaiset yritykset hyötyvät pitkälti sen rakentamisesta, varsinkin kun heillä on aikaisempaa kokemusta samanlaisesta projektista. Tämä on hyvä esimerkki siitä, että varsinaisen tilauksen menettäminen ei kaada koko alihankintaverkostoa.

**KIINA NOUSI VIIME VUONNA HENKILÖAUTOJEN
SUURIMMAKSI VALMISTAJAKSI**

Kiina nousi maailman suurimmaksi henkilöautojen tuottajamaaksi vuonna 2012. BRIC-maiden osuus koko maailman henkilöautojen tuotannosta oli 37.1 prosenttia ja Kiinan osuus oli 24.6 prosenttia. EU-maiden osuus laski 23.2 prosenttiin. Japani oli kolmanneksi suurin tuottaja, sen osuus nousi 13.6 prosenttiin. NAFTA-maiden osuus oli 11 prosenttia. Etelä-Korean osuus oli 6.6 prosenttia, Intian 5.2 prosenttia ja Brasilian 4.2 prosenttia. Venäjän osuus nousi 2.9 prosentista vuonna 2011 3.1 prosenttiin vuonna 2012.

Koko maailman henkilöautojen tuotanto on noussussa. Vuosien 2008 ja 2009 taantuma ohitettiin selvästi jo vuonna 2010. Vuonna 2011 henkilöautojen tuotanto kasvoi 2.9 prosenttia ja viime vuonna 5.2 prosenttia.

Kaikkien moottoriajoneuvojen tuotannosta EU-maiden osuus oli 19 prosenttia vuonna 2012. Koko maailman pakettiautojen, kuorma-autojen ja linja-autojen yhteenlaskettu tuotanto lisäantyi 4.1 prosenttia vuonna 2011 ja 4.5 prosenttia vuonna 2012. Yhdysvallat on suurin valmistaja ja Kiina on toiseksi suurin. Yhdysvaltojen tuotanto oli viime vuonna nousussa, mutta Kiinan oli lievässä laskussa. EU on kolmanneksi suurin valmistaja, sen tuotanto laski tuntuvasti vuonna 2012. Yhdysvalloissa ja EU:ssa pakettiautojen, kuorma-autojen ja linja-autojen tuotantomäärä ei vielä ole noussut takaisin taantumaa edeltäneelle vuoden 2007 tasolle.

Kolme neljäsosaa koko maailman moottoriajoneuvojen valmistuksesta on henkilöautojen tuotantoa. EU-maiden vastaava luku on 90 prosenttia.

Koko maailman uusien henkilöautojen rekisteröinnistä Euroopan osuus oli 23.5 prosenttia vuonna 2012 ja EU:n osuus oli 17.5 prosenttia. Venäjän osuus oli 4.3 prosenttia. Koko Amerikan osuus oli 31.2 prosenttia ja Yhdysvaltojen 20.9 prosenttia. Aasian osuus uusien henkilöautojen rekisteröinnistä oli 35 prosenttia ja Kiinan osuus oli 19.2 prosenttia.

Uusien pakettiautojen, kuorma-autojen ja linja-autojen rekisteröinnistä Euroopan osuus oli 17.8 prosenttia vuonna 2012. EU:n osuus oli 13 prosenttia ja Venäjän 2 prosenttia. Koko Amerikan osuus oli 4.8 prosenttia ja Yhdysvaltojen 2.7 prosenttia. Aasian osuus oli 72.6 prosenttia ja Kiinan 46.6 prosenttia.

Euroopassa on vajaat 300 autotehdasta. Autojen suurimmat markkina-alueet Euroopassa ovat Saksa, Iso-Britannia, Ranska, Italia ja Venäjä. Pienten autojen osuus myydyistä uusista autoista oli 35 prosenttia vuonna 2012. Euroopassa valmistetuista henkilöautoista 8.1 prosenttia vietiin viime vuonna Venäjälle.

EU:ssa uusien henkilöautojen rekisteröinnit vähenivät kuluvan vuoden tammi-elokuussa 5.2 prosenttia viimevuotisesta. Uusien autojen kysyntä kasvoi vain Isossa-Britanniassa, Virossa, Tanskassa, Portugalissa, Puolassa, Unkarissa ja Sloveniassa.

Suomen moottoriajoneuvojen viennin arvo laski kuluvan vuoden tammi-heinäkuussa 23 prosenttia vuodentakaisesta. Henkilöautojen osuus oli 15 prosenttia, vähintään 10 henkilön kuljettamiseen tarkoitettujen moottoriajoneuvojen osuus oli 4 prosenttia, tavarankuljetukseen tarkoitettujen moottoriajoneuvojen osuus oli 24 prosenttia, erikoismootoriajoneuvojen osuus oli 17 prosenttia, perävaunujen ja puoliperävaunujen osuus oli 11 prosenttia sekä moottoriajoneuvojen osien ja tarvikkeiden osuus oli 22 prosenttia.

Henkilöautojen vienti Suomesta oli huipussaan vuosina 2006–2008. Vuonna 2008 vietiin 121 503 kappaletta henkilöautoja, mutta niiden vienti putosi 35 422 kappaleeseen vuonna 2009 ja viime vuonna henkilöautoja vietiin enää 9 049 kappaletta. Huippuvuotena suurin osa oli jälleenvientiä Venäjälle. Taloustaantumana, Venäjän vuonna 2009 asettamat autojen tuontitullit sekä lisääntynyt autojen tuotanto Venäjällä ovat vähentäneet autojen vientimääriä Suomesta Venäjälle merkittävästi. Lisäksi autojen tuonti suoraan Venäjälle on kasvanut, kun uusi Laukaansuun suursatama (Ust-Lugan satama) Pietarin lähistöllä on otettu käyttöön. Näin ollen autojen vienti Suomen kautta Venäjälle pysyy myös lähivuotena melko vähäisenä.

Henkilöautojen vienti väheni kuluvan vuoden tammi-heinäkuussa arvoltaan 55 prosenttia viivimevuotisesta. Vienti Viroon, Latviaan, Norjaan ja Puolaan oli kuitenkin vahvassa kasvussa. Henkilöautojen viennistä meni Viroon 30 prosenttia, Latviaan 14 prosenttia, Norjaan 12, Saksaan 11 ja Liettuaan 9 prosenttia, Belgiaan 5 ja Puolaan 4 prosenttia. Venäjän osuus oli 3 prosenttia. Maailmanlaajuisesti henkilöautojen kysyntä on kasvussa, joten myös Suomella on hyviä mahdollisuuksia lisätä tuotantoaan ja vientiään.

Garia Golf -sähköautojen sarjatuotanto aloitettiin Uudessakaupungissa joulukuussa 2009. Valmistusmäärät ovat kuitenkin pienet. Fisker Karma -hybridisähköauton sarjatuotanto alkoi maaliskuussa 2011. Sen tuotanto kuitenkin keskeytettiin syksyllä 2012 heikon myynnin ja akkutoimittajan yrityssaneerauksesta johtuvan tuotantoleikkauksen takia.

Valmet Automotive ja venäläinen Marussia Motors allekirjoittivat viime vuoden maaliskuussa sopimuksen B2-urheiluauton valmistuksesta. Tuotanto Uudessakaupungissa käynnistyy vielä tänä vuonna. Tuotantotavoite on useita satoja autoja vuodessa.

Uudenkaupungin autotehdas ja Daimler AG sopivat viime vuoden heinäkuussa Mercedes-Benz A-sarjan autojen valmistamisesta. Sarjatuotanto

aloitettiin tämän vuoden elokuun lopulla. Vuodesta 2013 vuoteen 2016 autoja aiotaan valmistaa yli 100 000 kappaletta.

Moottoriajoneuvojen osuus kulkuneuvoteollisuuden viennin arvosta oli kuluvan vuoden tammi-elokuussa 49 prosenttia ja muiden kulkuneuvojen osuus 51 prosenttia. Kulkuneuvojen vienti supistuu tänä vuonna noin 10 prosenttia. Moottoriajoneuvojen vientimäärän odotetaan vähenevän

noin 15 prosenttia ja laivateollisuuden 2 prosenttia viimevuotisesta. Kulkuneuvoteollisuuden tuotanto supistuu 13 prosenttia.

Laivateollisuuden vienti kasvaa ensi vuonna noin 28 prosenttia ja moottoriajoneuvojen vienti vajaan 40 prosenttia tämänvuotisesta. Koko kulkuneuvoteollisuuden vienti kasvaa noin 30 prosenttia ja tuotanto 12 prosenttia.

Paperiteollisuus

EUROOPASSA PAKKAUSMATERIAALIN JA SELLUN KYSYNTÄNÄKYMÄT OVAT HYVÄT

Suomen paperiteollisuuden näkymät riippuvat pitkälti Euroopan taloudellisesta tilanteesta. Tämä johtuu yksinkertaisesti siitä, että paperiteollisuuden viennistämme noin 70 prosenttia menee Euroopan markkinoille. Taantuman takia paino- ja kirjoituspaperin kysyntä on vähentynyt. Lisäksi sähköisen median merkitys on kasvanut painetun median kustannuksella. Tämä rakenteellinen muutos jatkuu vielä useita vuosia. Pakkausmateriaalien kysyntä on sen sijaan lisääntynyt. Myös pehmpaperin kysyntä on kasvussa ja sellun kysyntätilanne on hyvä.

Ensi vuonna paino- ja kirjoituspaperin kysynnän lasku jatkuu Euroopassa, vaikka talous elpyykin. Pakkausmateriaalin ja sellun kysyntänäkymät ovat hyvät.

Paperiteollisuuden rakennemuutos alkoi Yhdysvalloista. Siellä lukulaitteiden ja muun sähköisen median käyttö on lisääntynyt voimakkaasti. Kartongin ja pakkausmateriaalin kysyntänäkymät ovat sen sijaan valoisat.

Sähköinen viestintä on valtaamassa alaa nyt myös kehittyvillä markkinoilla. Kiinassa on selviä merkkejä siitä, että paino- ja kirjoituspaperin kysyntä kasvaa aiempaa hitaammin. Mainonta on osittain siirtynyt sähköiseen mediaan.

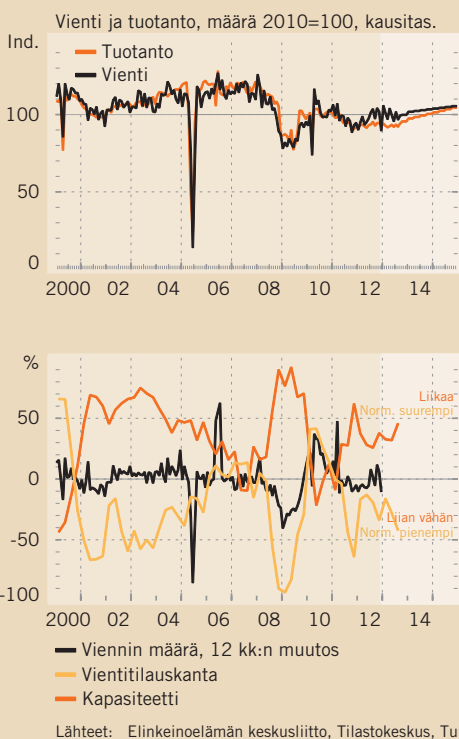
Maailmanlaajuisesti paperiteollisuuden tuotanto on enenevässä määrin siirtymässä Aasiaan ja Etelä-Amerikkaan lähemmäs markkinoita. Aasian osuus koko maailman paperin ja kartongin kulutuksesta on 44 prosenttia. Kiinasta myös viedään paperia länsimarkkinoille, mikä kiristää kilpailua.

Kiina nousi vuonna 2009 paperin ja kartongin suurimmaksi tuottaja- ja kuluttajamaaksi. Pakkauskartongin ja -paperin osuus kulutuksesta ja

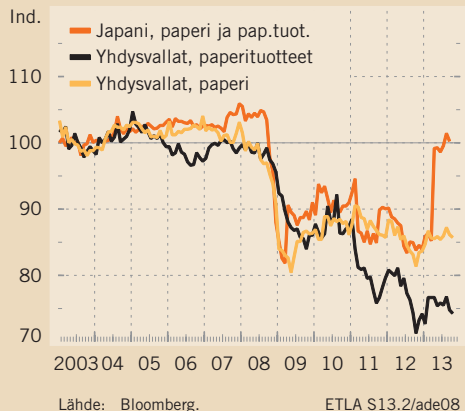
Hintojen muutos

Vienti, tuotanto ja tilaukset

Kansainvälinen toimialakehitys, tuotannon määrä, 2003=100

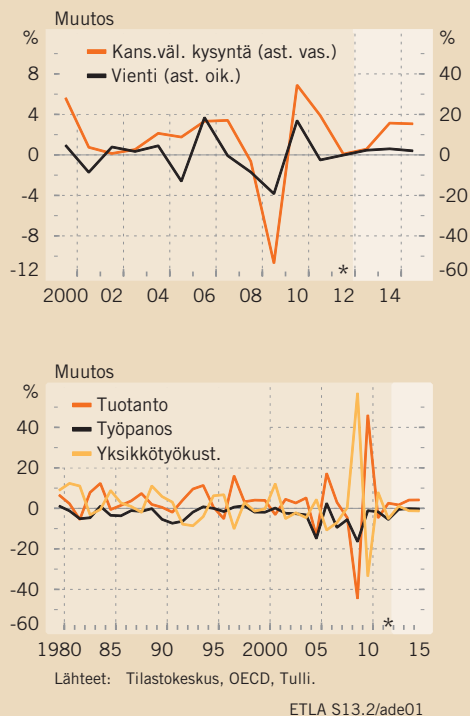

tuotannosta on noin 70 prosenttia. Kiinaan rakennetaan vuosina 2013–2016 paljon uutta paperi- ja kartonkikapasiteettia. Esimerkiksi Stora Enso investoi 760 miljoonaa euroa kuluttajakauskartonkitehtaan rakentamiseen Guangxissa Kiinassa. Tuotanto käynnistyy vuoden 2016 alussa. Myöhemmin rakennetaan sellutehdas.

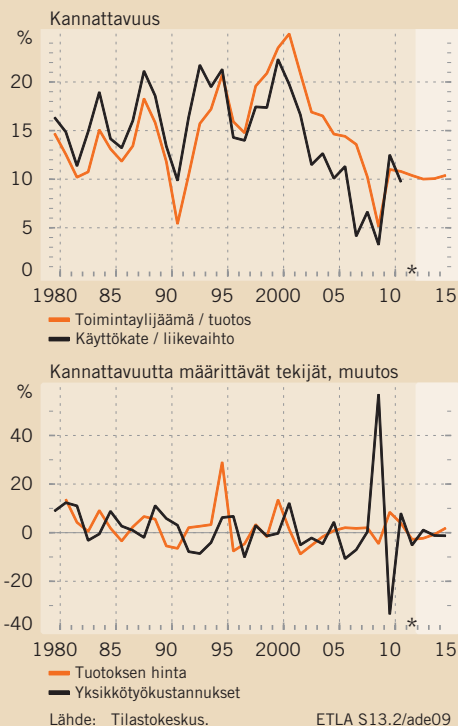
SANOMALEHTIPAPERIN JA AIKAKAUSLEHTIPAPERIN TUOTANNON KAPASITEETTIA ON SULJETTU USEASSA EUROOPAN MAASSA

Suomalaisten metsäteollisuusyritysten paperin ja kartongin tuotantokapasiteetista 61 prosenttia oli vuonna 2011 Suomen ulkopuolella – 53 prosenttia Euroopassa, 5 prosenttia Kiinassa, 2 prosenttia Yhdysvalloissa ja prosentti Brasiliassa. Vajaa kolmannes Länsi-Euroopan paperi- ja kartonkikapasiteetista on suomalaisten yhtiöiden omistuksessa.

Kysyntä, vienti ja tuotanto

Kannattavuus

Euroopan suurimmat metsäteollisuusyritykset ovat Stora Enso, UPM-Kymmene, SCA, Smurfit Kappa Group ja Mondi. Paino- ja kirjoituspaperien osuus Euroopan paperin ja kartongin tuotannosta vuonna 2012 oli 44 prosenttia, pakkausmateriaalien osuus oli niin ikään 44 prosenttia,

pehmopaperien osuus 7 prosenttia ja muiden paperien osuus 5 prosenttia. Saksan osuus oli 25 prosenttia, Suomen 12 prosenttia, Ruotsin 12 prosenttia, Italian 9 prosenttia ja Ranskan 9 prosenttia.

Keskeiset tunnusluvut

		% -muutos					Keskimäärin	
	2010	2011	2012*	2013 ^E	2014 ^E	2015 ^E	2008→12	2013→17 ^E
Vienti	16.9	-2.5	-0.1	2.0	3.0	2.0	-3.4	2.0
Vientihinta	5.2	6.6	-2.3	-1.9	-0.2	0.2	1.6	0.0
<i>Tuottavuuden osatekijät</i>								
Tuotanto (arvonlisäys)	46.0	-4.6	2.5	1.7	4.1	4.2	-5.9	3.1
- työpanos	-1.1	-1.7	-5.5	-0.5	-0.1	-0.3	-6.2	-0.3
- työn tuottavuus	47.7	-3.0	8.5	2.2	4.2	4.4	4.1	3.3
siitä:								
- pääomavaltaituminen	-1.1	-0.9	-1.2	-2.4	-2.5	-2.3	0.7	-2.3
- kokonaistuottavuus	49.3	-2.1	3.1	4.8	6.9	6.9	1.5	5.8

Lähteet: Tilastokeskus, Tullihallitus.

Paperiteollisuuden hyödykevirrat vuonna 2012

PANOSKÄYTTÖ

Metsätalous

Kemia

Energia

Liikenne

Tuonti

Muut panokset

Työvoimakustannukset

Pääomakustannukset

Sisäinen väliuotekäyttö

Paperi-
teollisuus
13.3 mrd. EUR

TUOTOS

Muu teollisuus

Vienti

Palvelut

Muu käyttö

Lähteet: Tilastokeskus, ETLAn laskelmat.

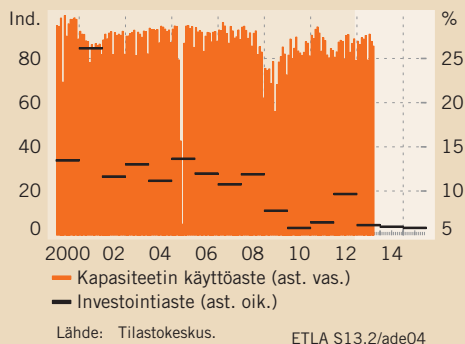
ETLA S13.2/a13d

Maailman suurimmat paperin ja kartongin tuottajamaat ovat Kiina, USA, Japani, Saksa, Ruotsi, Etelä-Korea, Kanada, Suomi, Brasilia ja Indonesia. Kiinan osuus koko maailman paperin ja kartongin tuotannosta oli 26 prosenttia vuonna 2012. Yhdysvaltojen osuus oli 19 prosenttia.

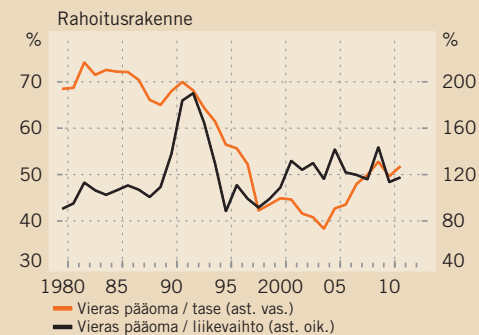
Euroopassa paperin ja kartongin tuotanto väheni viime vuonna 1.6 prosenttia ja kulutus 3.8 prosenttia. Pohjois-Amerikassa kulutus väheni 3 prosenttia. Afrikassa se lisääntyi 4 prosenttia, Oseaniassa 2 prosenttia ja Aasiassa prosentin. Koko maailmassa kulutus väheni prosentin.

Maailman suurimmat massan tuottajamaat ovat Yhdysvallat, Kiina, Kanada, Brasilia, Ruotsi, Suomi, Japani, Venäjä, Indonesia ja Chile. Yhdysvaltojen osuus maailman kokonaistuotannosta oli viime vuonna 30 prosenttia ja Kiinan 11 prosenttia.

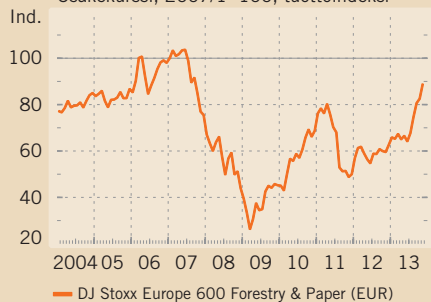
Kapasiteetin käyttöaste ja investointiaste

Rahoitusrakenne ja osakekurssi

Osakekurssi, 2007/1=100, tuottoindeksi

Lähteet: Tilastokeskus, Bloomberg. ETLA S13.2/ade10

Toimiala valmistaa sellua, paperia ja kartonkia.

Toimialan osuus Suomen ¹⁾	%
teollisuuden jalostusarvosta	8.8
bruttokansantuotteesta	1.7
tavaraviennistä	15.4

¹⁾ Käyvin hinnoin vuonna 2012.

Suurimmat yritykset vuonna 2012

	Liikevaihto ¹⁾ , milj. e	Henkilöstö ²⁾
UPM-Kymmene Oyj	9 976.0	17 004
Stora Enso Oyj	9 067.7	21 914
Metsä Group	4 364.0	7 190
Sappi Finland Operations Oy	503.8	612
Walki Group Oy	286.6	969

¹⁾ Konserni pl. puutuoteteollisuus ja muut toiminnot.

²⁾ Globaali.

Vientiosuudet alueittain tammi-heinäkuu 2013, %

Saksa	18.1	Eurooppa	70.3
Iso-Britannia	8.7	- EU27	58.9
Yhdysvallat	6.6	- Euroalue	39.7
Belgia	6.1	Pohjois-Amerikka	6.7
Venäjä	6.0	Etelä-Amerikka	2.9
Kiina	5.8	Lähi- ja Keski-itä	2.3
Puola	4.6	Kaukoit	12.5
Espanja	4.2	Afrikka	2.4
Italia	4.1		
Ruotsi	3.2		

Metsäyhtiöt ovat jo useita vuosia sulkeneet tehtaita ja tuotantolinjoja vähentääkseen rakenteellista ylikapasiteettia ja parantaakseen liiketoiminnan kannattavuutta. Varsinkin päälystetyn aikakauslehtipaperin ja sanomalehtipaperin tuotantokapasiteettia on vähennetty, mutta myös sellun tuotantolinjoja on suljettu. Heikon kannattavuuden takia tuotantoa on lopetettu myös muualla kuin Suomessa.

Viimeisen vuoden aikana Euroopassa on suljettu paljon sanomalehtipaperikapasiteettia, varsinkin Ruotsissa. Päälystämättömän aikakauslehtipaperin kapasiteettia on suljettu runsaasti Ruotsissa, Suomessa ja Saksassa. Lisäksi päälystetyn aikakauslehtipaperin kapasiteettia on suljettu Ranskassa. Muiden paperilaatujen kapasiteettia on vähennetty pienemmässä mittakaavassa.

Suomessa kartongin tuotanto on tänä vuonna lisääntynyt, kun on investoitu valmistuskapasiteettiin. Oulussa Stora Enso investoi 14 miljoonaa euroa sellutehtaan uudistamiseen. Sunilan sellutehtaalla yhtiö investoi 32 miljoonaa euroa biojalostamon rakentamiseen.

RIKKIDIREKTIIVIN VOIMAANTULO NOSTAA PAPERITEOLLISUUDEN KUSTANNUKSIA LÄHIVUOSINA

Paperiteollisuuden kustannustaso on Suomessa korkea, mikä johtuu muun muassa korkeasta raakapuun hinnasta ml. korjuu- ja kuljetuskustannukset. Pöyryn kansainvälisen vertailun mukaan puukustannusten kilpailukyky tehtaalla oli kuluvin vuoden toisella neljänneksellä heikko verrattuna Suomen kilpailijamaihin. Maantieteellinen etäisyys Euroopan päämarkkinoille on pitkä. Metsäteollisuus ry:n mukaan kuljetuskustannukset ovat huomattavasti suuremmat kuin Keski-Euroopan kilpailijamaissa. Sähkövero on korkeampi kuin kilpailijamaissa, mikä myös nostaa kustannuksia. Dieselveron nosto puolestaan lisää kuljetuskustannuksia.

Kolmas päästökauppa-kausi alkoi vuoden 2013 alussa. Päästöoikeuksia jaetaan nyt huutokaupalla. EU:ssa metsäteollisuus luetaan tällä hetkellä hiilivuototoimialaksi, ja se saa siksi ilmaisia pääs-

töoikeuksia. Päästökaupan lisäkustannuksia ei voida siirtää paperin hintoihin, jotka määräytyvät maailmanmarkkinoilla. Maailman laajuisesti sitova ilmastopöytäkirja valmistuu vuonna 2015, mutta astuu voimaan vasta vuonna 2020. Vain kolmannes maailman paperiteollisuuden tuotannosta kuuluu tällä hetkellä päästövähennysvelvoitteiden piiriin. EU:n keskeiset kilpailijamaat jäävät siten sitovien ilmastovelvoitteiden ulkopuolelle.

Laivojen polttoaineiden rikkipitoisuuden enimmäisraja laskee 0.1 prosenttiin vuoden 2015 alusta Itämeren, Pohjanmeren ja Englannin kanalin alueella. EU:n rikkidirektiivin voimaantulo aiheuttaa suomalaiselle metsäteollisuudelle vähintään 200 miljoonan euron vuosittaiset lisäkustannukset, koska valtaosa toimituksista menee meriteitse. Käytännössä joudutaan siirtymään laivapolttoaineena raskaasta polttoöljystä diesel-polttoaineeseen. Rikkidirektiivin myötä tarvitaan suuria investointeja laivakalustoon ja infrastruktuuriin. Niiden toteuttaminen vie kuitenkin vuosia. Rikkidirektiivistä aiheutuvia nousevia rahtikustannuksia pitäisi kompensoida poistamalla väylämaksuja ja tavaraliikenteen rataveroa.

VIENTI YHDYSVALTOIHIN, BELGIAAN JA VENÄJÄÄN ON KASVUSSA

Paperiteollisuus on viennin arvo-osuuksilla mitattuna toiseksi suurin toimiala. Sen kymmenen tärkeimmän vientimaan osuus koko toimialan viennistä oli tammi-heinäkuussa 67 prosenttia. Saksa oli suurin vientimaa 18 prosentin osuudella, mutta sinne vietyjen paperiteollisuustuotteiden viennin arvo jäi edellisvuoden lukemiin. Toiseksi merkittävin maa oli Iso-Britannia vajaan 9 prosentin osuudella, ja vienti sinne supistui arvoltaan 10 prosenttia. Vienti Yhdysvaltoihin lisääntyi 11 prosenttia, Belgiaan 24 prosenttia ja Venäjälle 4 prosenttia. Vienti Kiinaan väheni arvoltaan 2 prosenttia. Kaikkien neljän maan osuus paperiteollisuuden viennistä oli noin 6 prosenttia. Toimitukset Ruotsiin vähenivät hieman.

Toimialan viennin arvo nousi kuluvin vuoden tammi-heinäkuussa 2 prosenttia vuodentakaisesta. Vientihinnat laskivat tammi-syyskuussa kes-

kimäärin runsaat 2 prosenttia vuodentakaisesta. Hintojen aleneminen heikentää alan kannattavuutta.

Kuukausittaiset vientimäärät kääntyivät viime vuoden heinäkuussa kasvuun runsaan vuoden kestäneen supistumisen jälkeen. Viennin määrä nousi kuluvan vuoden tammi-heinäkuussa vajaat 5 prosenttia viimevuotisesta.

Paperiteollisuus sai elokuussa uusia tilauksia arvoltaan 9.6 prosenttia vähemmän kuin viime vuonna. Tammi-elokuussa tilausten arvo kasvoi vain 1.3 prosenttia edellisvuodesta. Kasvu tulee lähinnä kartongin ja sellun lisääntyneestä kysynnästä. Vientimaiden paperin ja kartongin kysyntä vaikuttaa tietysti ensisijaisesti tilauskannan kehitykseen. Suomalaiset paperin valmistajat ovat kuitenkin suuria kansainvälisiä konserneja, joten ne voivat myös itse päättää, minkä maan tehtaas-

sa ne tilattuja eriä valmistavat. Paperiteollisuuden viennin arvioidaan lisääntyvän tänä vuonna noin 2 prosenttia. Toimialan viennin kasvuvauhdin arvioidaan nousevan ensi vuonna noin 3 prosenttiin.

Pitkällä tähtäimellä alan vienti ei kuitenkaan nouse takavuosien lukemiin. Paperituotannon kapasiteetti Suomessa on vähentynyt, kun paperitehtaita on lakkautettu. Painopaperin tarve laskee, koska mainonta lehdissä vähenee ja siirtyy sähköiseen mediaan.

Teollisuustuotannon volyyymi-indeksin mukaan tuotannon määrä jäi Suomessa tammi-elokuussa 0.7 prosenttia edellisvuotista pienemmäksi. Toimialan tuotoksen arvioidaan tänä vuonna kasvavan vajaat 2 prosenttia. Ensi vuonna tuotanto kasvaa 4 prosenttia. Teollisuustuotannon volyyymi-indeksin ja kansantalouden tilinpidon mukaiset tuotokset poikkeavat jonkin verran toisistaan.

Puutuoteteollisuus

SAHATAVARAN KYSYNTÄ EUROOPASSA PYSYY HEIKKONA MYÖS ENSI VUONNA VÄHÄISEN RAKENTAMISEN TAKIA

Euroopassa puutavaran tuotantokapasiteetti on suuri suhteessa kulutukseen. Tämä johtuu etenkin Euroopan suurimman sahatavaran tuottajan Saksan investoinneista. Ruotsissa sahauskapasiteetti kasvoi viime vuonna, ja Luoteis-Venäjällä sekä Siperiassa suunnitellaan uusia investointeja lähivuosille. Pitkällä aikavälillä kasvavalle tuotannolle riittää kysyntää, mutta tämänhetkinen taantuma heikentää sahatavaran kysyntää koko Euroopassa. Kulutus Euroopassa kattaa keskimäärin 80 prosenttia tuotannosta. Kun kulutus vähenee, markkinoilla syntyy siksi helposti ylitarjontatilanne, mikä alentaa hintoja.

Rakentamisella on suuri vaikutus puutavaratuotteiden kysyntään. Rakentaminen supistuu Euroopassa kuluvana vuonna kuudetta vuotta peräkkäin. Euroconstruct-organisaatio arvioi kesäkuussa, että rakentaminen supistuu tänä vuonna 2.8 prosenttia. Tähän vaikuttavat julkisen velan kriisi, julkisen talouden säästämispaineet ja taloudellisen kehityksen epävarmuus. Euroconstruct-verkostoon kuuluu edustajia 19 maasta.

Talonrakentaminen supistuu eniten Espanjassa ja Portugalissa, missä korkea julkinen velka ja sen tuomat vaikeudet edelleen vähentävät rakentamista voimakkaasti. Etelä-Euroopan maissa asuntojen ylitarjonta, taloudelliset ongelmat ja lisääntyvä velka vaikuttavat rakentamiseen pitkäksi aikaa. Myös esimerkiksi Ranskassa uusien asuntojen rakentaminen jää viimevuotista pienemmäksi. Saksassa ja Isossa-Britanniassa uusien asuntojen rakentaminen kasvaa sekä tänä että ensi vuonna.

Rakentaminen kasvaa ensi vuonna keskimäärin vain vähän, ja Euroopassa vuonna 2015 rakentamisen kasvu jää alle kahden prosentin.

Hintojen muutos

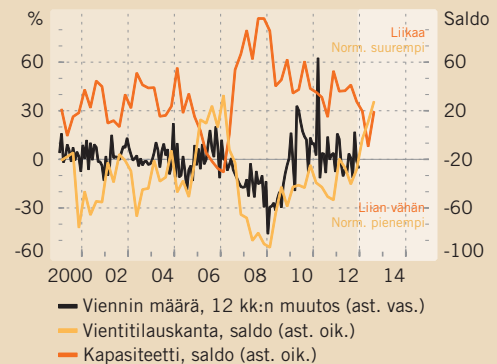

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S13.2/add07

Vienti, tuotanto ja tilaukset

Vienti ja tuotanto, määrä 2010=100, kausitas.

Lähteet: Elinkeinoelämän keskusliitto, Tilastokeskus, Tulli.

ETLA S13.2/add02

PUUTAVARAN VIENTI JAPANIIN JA KIINAAN ON VAHVASSA KASVUSSA

Japani on jo pitkään ollut Suomen puutavarateollisuuden tärkein vientimaa. Sen osuus alan vientistämme nousi kuluvaan vuoden tammi-heinäkuussa 16 prosenttiin, kun toimitukset kohosivat arvoltaan 39 prosenttia vuodentakaisesta. Suo-

mesta viedään sekä kuusi- että mäntysahatavaraa. Kysyntää kasvattaa nyt vuoden 2011 maanjäristyksen jälkeinen jälleenrakentamisen tarve, joka edelleen on suuri. Asuntoaloitusten määrä, varsinkin puutalojen, oli kuluvaan vuoden alkupuoliskolla vahvassa kasvussa. Lisäksi Japanissa nostetaan kulutusveroa huhtikuussa 2014, mikä

Keskeiset tunnusluvut

	2010	2011	% -muutos				Keskimäärin	
			2012*	2013 ^E	2014 ^E	2015 ^E	2008→12	2013→17 ^E
Vienti	15.8	1.6	0.8	6.0	0.0	6.0	-6.4	4.0
Vientihinta	6.5	1.7	0.3	0.6	0.6	0.8	-0.5	1.0
<i>Tuottavuuden osatekijät</i>								
Tuotanto (arvonlisäys)	27.6	-1.9	-1.6	1.0	2.9	5.7	-6.2	3.3
- työpanos	3.2	2.4	-5.1	-1.4	-2.2	0.4	-3.3	-0.5
- työn tuottavuus	23.6	-4.2	3.7	2.4	5.2	5.3	-2.2	3.8
siitä:								
- pääomavaltuutuminen	-0.6	-0.3	0.9	0.1	0.3	-0.1	0.6	0.0
- kokonaistuottavuus	24.4	-3.9	-0.9	2.3	4.9	5.4	-3.0	3.8

Lähteet: Tilastokeskus, Tullihallitus.

Puutuoteteollisuuden hyödykevirrat vuonna 2012

PANOSKÄYTTÖ

Metsätalous
Liikenne
Tuonti
Muut panokset
Energia
Kauppa
Työvoimakustannukset
Pääomakustannukset

Sisäinen välituotekäyttö

Puutuote-
teollisuus
5.5 mrd. EUR

TUOTOS

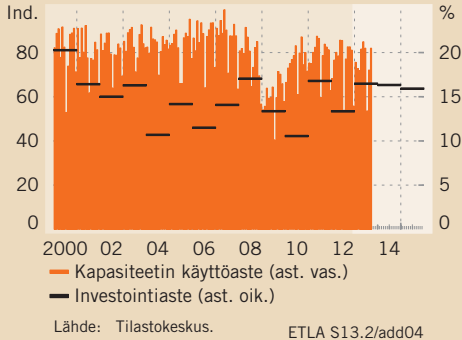
Paperiteollisuus
Muu teollisuus
Rakentaminen
Vienti
Muu käyttö

Lähteet: Tilastokeskus, ETLAn laskelmat.

ETLA S13.2/a13c

lisää rakentamista tänä vuonna, mutta hidastaa kasvua ensi vuonna.

Kapasiteetin käyttöaste ja investointiaste

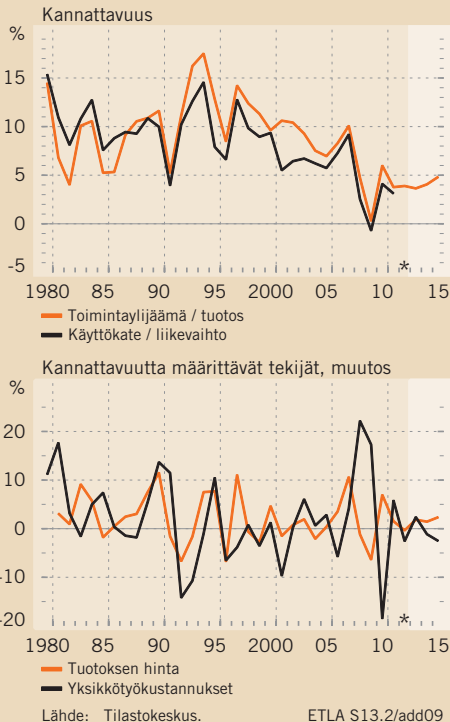

Ruotsi, Suomi ja Itävalta ovat ainoat Euroopan maat, jotka vievät merkittäviä määriä sahatavaraa Japaniin. Pohjois-Amerikka on Japanin suurin sahatavaran toimittaja. Vuonna 2010 Pohjois-Amerikan osuus Japanin sahatavaran tuonnista oli 42 prosenttia ja Euroopan osuus oli noin 35 prosenttia.

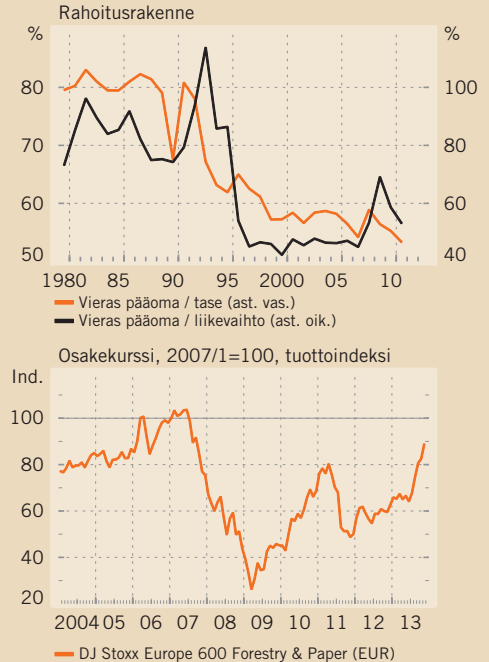
Suomelle merkittäviä puutavarateollisuuden vientimaita ovat Japanin lisäksi Iso-Britannia, Saksa ja Ranska. Eurooppa on perinteisesti ollut sahatavaran viennin tärkein markkina-alue, mutta sen merkitys on vähenemässä.

Aasian ohella Pohjois-Afrikka on viime vuosina noussut suomalaisen sahatavaran tärkeäksi vientialueeksi. Puutuotteita tarvitaan jatkossakin infrastruktuurin kehittämiseen. Egyptin levottomuudet ovat kuitenkin lyhyellä aikavälillä vähen-

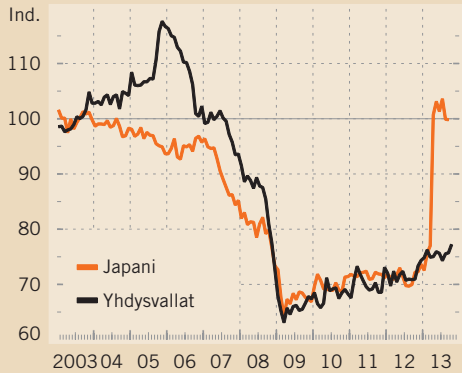
Kannattavuus

Rahoitusrakenne ja osakekurssi

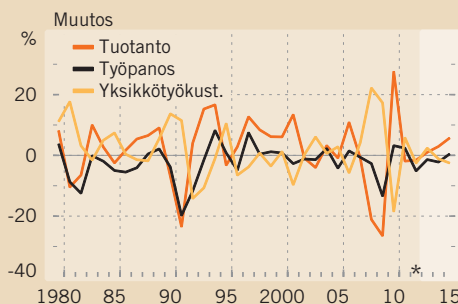
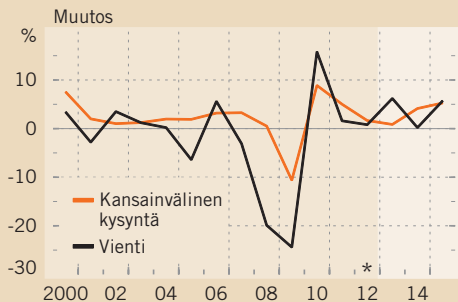
Kansainvälinen toimialakehitys, tuotannon määrä, 2003=100

Lähde: Bloomberg.

ETLA S13.2/add08

Kysyntä, vienti ja tuotanto

Lähteet: Tilastokeskus, OECD, Tulli.

ETLA S13.2/add01

täneet rakennustuotteiden kysyntää. Matkailutulot ovat pienentyneet, ja julkisen talouden tilanne on heikko. Levottomuuksista huolimatta Egypti on puutuoteteollisuutemme viidenneksi tärkein kohdema ja Algeria on seitsemänneksi tärkein vientimaa. Pitkällä aikavälillä nopea väestön kasvu Afrikassa lisää rakentamisen ja rakennusmateriaalien kysyntää.

Kiinan sahatavaran ja puun tuonti on viime vuosi-
na kasvanut, kun asuntorakentaminen on lisääntynyt voimakkaasti. Sahatavaraa tarvitaan myös rakennustuotteiden valmistuksessa ja huoneka-

Toimiala valmistaa sahatavaraa, vanereita ja puutuotteiden jatkojalosteita.

Toimialan osuus Suomen ¹⁾	%
teollisuuden jalostusarvosta	3.5
bruttokansantuotteesta	0.7
tavaraviennistä	3.8

¹⁾ Käyvin hinnoin vuonna 2012.

Suurimmat yritykset vuonna 2012

Liikevaihto, milj. e Henkilöstö¹⁾

UPM – Metsä, sahat ja vaneri	2 078.0	4 504
Stora Enso Building and Living	1 684.4	4 385
Metsä Wood	904.0	2 749
Versowood Oy	245.6	682
Koskisen Oy	200.9	918

¹⁾ Globaali.

Vientiosuudet alueittain tammi-heinäkuu 2013, %

Japani	16.3	Eurooppa	56.0
Iso-Britannia	10.2	- EU27	48.5
Saksa	10.0	- Euroalue	28.9
Ranska	7.3	- EFTA	4.0
Egypti	5.3	Pohjois-Amerikka	1.0
Ruotsi	4.5	Lähi- ja Keski-itä	7.0
Algeria	4.3	Kaukoit	22.8
Kiina	4.0	Afrikka	12.8
Alankomaat	3.6		
Saudi-Arabia	3.1		

luteollisuudessa. Kiina on yksi maailman suurimmista puuhuonekalujen vientimaista. Suurin osa Kiinan sahatavaran tuonnista tulee Venäjältä, Kanadasta, Uudesta-Seelannista ja Yhdysvalloista. Euroopan maiden sahatavaran viejät ovat kuitenkin tänä vuonna kasvattaneet markkina-osuuksiaan pohjoisamerikkalaisten viejien kustannuksella. Suomen vienti Kiinaan lisääntyi tammi-heinäkuussa arvoltaan 161 prosenttia, joten Kiina nousi alan viennin kymmenen kärkimaan joukkoon. Ensi vuonna rakentamisen kasvun odotetaan hidastuvan.

Pohjois-Amerikassa uusien asuntojen aloitukset ovat edelleen erittäin matalalla tasolla, vaikka ne kasvavatkin selvästi sekä tänä että ensi vuonna. Yhdysvalloissa sahatavaran kulutus on siksi vielä huomattavasti alemmalla tasolla kuin 2000-luvun alussa. Rakentamisen kasvu on tänä vuonna nostanut sahatavaran hintoja voimakkaasti. Eniten sahatavaraa Yhdysvaltoihin vievät Kanada, Saksa ja Ruotsi, jotka ovat lisänneet vientiä tänä vuonna hintojen nousun takia. Yhdysvaltojen osuus Suomen puutavarateollisuuden viennistä on noin prosentti.

KOTIMAASSA SAHATAVARAN KYSYNTÄ KASVAA ENSI VUONNA, KUN TALONRAKENTAMINEN KÄÄNTYY KASVUUN

Sahatavaran ja puutuotteiden viennin arvo nousi tammi-heinäkuussa 7 prosenttia vuodentakaisesta. Alan vientimäärä kasvoi runsaat 6 prosenttia. ETLA arvioi syyskuussa, että puutavarateollisuuden vienti kasvaa tänä vuonna 6 prosenttia, mutta pysyy ensi vuonna kuluvan vuoden lukemissa. Kotimaassa talonrakentaminen supistuu vielä tänä vuonna 3 prosenttia, mikä heikentää tuntuvasti sahatavaran kotimaista kysyntää. Ensi vuonna talonrakentaminen kasvaa vajaat 3 prosenttia.

Teollisuustuotannon volyymi-indeksin mukaan puutavarateollisuuden tuotanto supistui tammi-elokuussa 4.9 prosenttia vuodentakaisesta. Puutavarateollisuuden tuotoksen arvioidaan kääntyvän 2 prosentin kasvuun tänä vuonna ja ensi vuonna tuotanto kasvaa prosentin. Teollisuustuotannon volyymi-indeksin ja kansantalouden tilinpidon mukaiset tuotokset poikkeavat jonkin

verran toisistaan. Alan tuotannosta noin 65 prosenttia menee vientiin.

SAHATEOLLISUUDEN KANNATTAVUUS ON HEIKKO

Koko Euroopassa sahateteollisuuden kannattavuus oli viime vuonna heikkoa. Saksassa sahojen kustannukset olivat suuremmat kuin Suomessa ja Ruotsissa, koska tukin hinta oli korkeampi. Suomessa tukin hinta oli korkeampi kuin Ruotsissa, mutta tätä kustannuseroa pienensivät Suomen matalammat työvoimakustannukset. Vuoden ensimmäisellä puoliskolla sahatavaran hinta nousi Euroopassa, mikä on hieman nostanut sahojen kannattavuutta. Merkittävää hinnan nousua ei ole odotettavissa.

Suuret yritykset Stora Enso, UPM-Kymmene ja Metsä Fibre ovat viime vuosikymmenen aikana investoineet lähinnä Venäjälle. UPM Chudovon vaneritehdas Venäjällä perustettiin jo vuonna 1990 ja viimeksi sitä laajennettiin vuonna 2008. Suurin osa tehtaan tuotannosta, noin 75 prosenttia, menee Euroopan markkinoille. Virossa UPM laajensi Otepään vaneritehdastaan vuonna 2008. Se on Baltian toiseksi suurin vanerinvalmistaja. Tehtaan vanerista noin 90 prosenttia viedään Eurooppaan. Stora Enso omistaa sahat Impilahdessa ja Nebolchissa Lounais-Venäjällä. Podporozhessa sijaitsee Metsä Fibren omistama saha. Koskisen Oy valmistaa koivusahatavaraa Sheksnassa, Venäjällä.

VENÄJÄN WTO-JÄSENYYDEN MYÖTÄ RAAKAPUUN TUONTI VENÄJÄLTÄ SUOMEEN ON LISÄÄNTYNYT

Ulkomaisen puun osuus Suomen metsäteollisuuden puun hankinnasta (= markkinahakkuut + tuonti – vienti) laski viime vuonna 16 prosenttiin. Venäläisen puun osuus metsäteollisuuden käyttämästä raakapuusta oli viime vuonna enää vajaat 11 prosenttia, kun se 2000-luvulla oli keskimäärin noin viidennes. Vuonna 2012 Venäjältä tuotiin 6.6 miljoonaa kuutiometriä puuta Suomeen, mikä oli 65 prosenttia kaikesta tuontipuusta. Muista maista tuotiin yhteensä 3.5 miljoonaa kuutiometriä puuta. Latvian osuus tuontipuun määrästä oli 16 prosenttia, Viron 14 prosenttia, ja Ruotsin 2 prosenttia.

Venäjällä on 2000-luvulla yritetty edistää teollisia investointeja metsäsektorilla käyttämällä vientitulleja. Pyrkimyksenä on ollut tukea maan omaa metsäteollisuutta ja myös painostaa ulkomaisia yrityksiä siirtämään jatkojalostuskapasiteettiaan Venäjälle.

Venäjän ja EU:n välisissä WTO-neuvotteluissa marraskuussa 2010 päätettiin, että puutullit eivät täysin poistu Venäjän WTO-jäsenyyden toteutuksessa, mutta lehtipuiden tullimaksut laskevat euro-määräisesti noin neljäsosaan vuoden 2011 tasosta ja havupuiden tullimaksut noin puoleen. WTO hyväksyi Venäjän jäsenekseen joulukuussa 2011. Jäsenyys astui voimaan elokuussa 2012.

EU-markkinoille ja Suomeen mänty ja kuusi tuodaan kiintiön puitteissa. Kuusen vientitulli on nyt 13 prosenttia, männyn 15 prosenttia, koivun 7 prosenttia ja haavan 5 prosenttia tullausarvos-

ta. Havupuiden tullimaksut laskivat siten noin 15 eurosta noin 7.5 euroon kuutiolta. Kiintiön koko on 9.5 miljoonaa kuutiometriä vuodessa. Muiden kuin EU-maiden havupuutullia nostettiin 55 euroon kuutiolta.

EU:n kiintiö ei tule rajoittamaan vientiä Venäjältä merkittävästi, koska se on lähes yhtä suuri kuin vientimäärä puun viennin huippuvuosina. WTO-jäsenyyden myötä raakapuun tuonti Venäjältä Suomeen on selvästi kasvanut. Käytännössä yritykset hakevat EU:lta tarvitsemansa kiintiön. Tulliviranomaiset antavat kiintiöluvan, jotta puuta voidaan tuoda Venäjältä alennetulla tullimaksulla. Kiintiöt eivät koske lehtipuun tuontia. Puutullien alentaminen edistää Venäjän ja Suomen välistä yhteistyötä ja siten myös Venäjän toivomia metsäteollisuusinvestointeja. EU:n kiintiöjärjestelmän soveltaminen käytännössä on alussa kuitenkin tuottanut jonkin verran vaikeuksia.

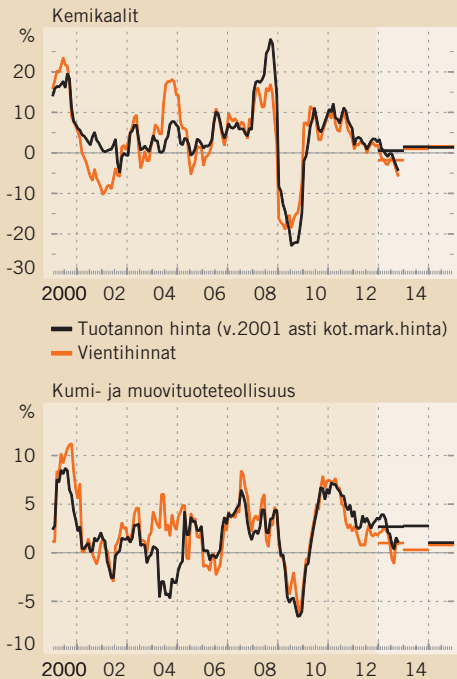
Kemianteollisuus

KEMIANTEOLLISUUS

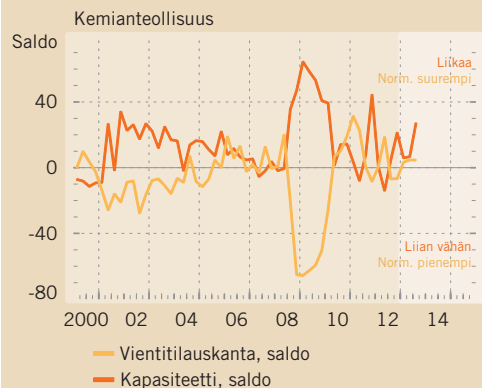
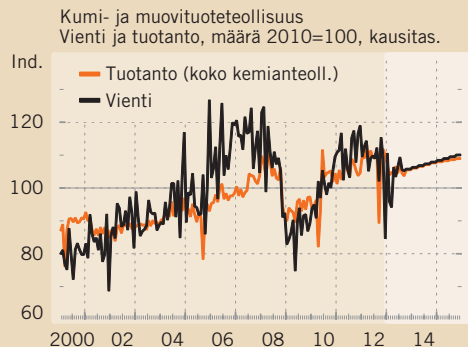
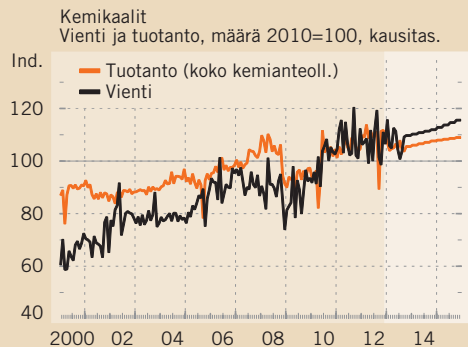
Kemianteollisuus on nykyisin viennin arvo-osuuk-
silla mitattuna suurin toimiala. Öljytuotteiden
osuus koko tavaravientimme arvosta oli kuluvan
vuoden tammi-elokuussa vajaat 12 prosenttia.
Kemikaalien ja kemiallisten tuotteiden (ml. lääke-
aineet) osuus oli vajaat 11 prosenttia ja kumi- ja
muovituotteiden osuus oli runsaat 2 prosenttia.

Kemianteollisuuden tuotanto supistui kuluvan
vuoden tammi-elokuussa vajaat 5 prosenttia vuo-
dentakaisesta. Toimialaluokituksen uudistamisen
jälkeen kemianteollisuuden alatoimialojen tuo-
tantotietoja ei ole enää saatavissa. Aikaisemmin

Hintojen muutos

Vienti, tuotanto ja tilaukset

Lähteet: Elinkeinoelämän keskusliitto, Tilastokeskus, Tulli.

ETLA S13.2/adfgh02

tiedot julkaistiin erikseen esimerkiksi kemikaalien sekä kumi- ja muovituotteiden valmistuksesta.

Kemianteollisuuden uusien tilausten arvo supistui elokuussa 10 prosenttia vuodentakaisesta. Tammi-elokuussa niiden arvo jäi 4.4 prosenttia edellisvuotista pienemmäksi.

Kemianteollisuuden viennin määrä kasvaa tänä vuonna 4 prosenttia ja ensi vuonna 2 prosenttia. Tuotanto kasvaa 2 prosenttia tänä vuonna ja 3 prosenttia ensi vuonna.

KEMIKAALIEN VALMISTUS

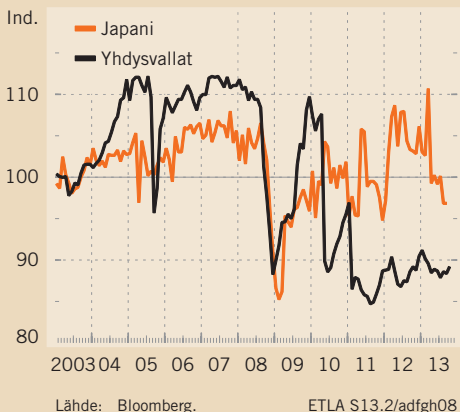
Kemikaalien ja kemiallisten tuotteiden viennin arvo kohosi kuluvaan vuoden tammi-elokuussa prosentin vuotta aikaisemmasta. Lääkeaineiden ja lääkkeiden viennin arvo sen sijaan supistui peräti 16 prosenttia.

Sellu- ja paperitehtaat ovat peruskemikaalien tärkein asiakasryhmä. Suurin osa alan kemikaaleista myydään kotimaahan. Paperiteollisuuden vienti kasvaa lähivuosina parin prosentin tahtia, joten paperiteollisuuskemikaalien kysyntä pysyy vakaana.

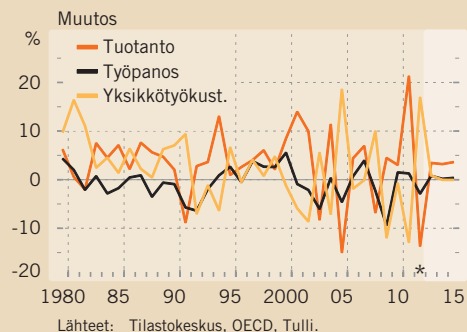
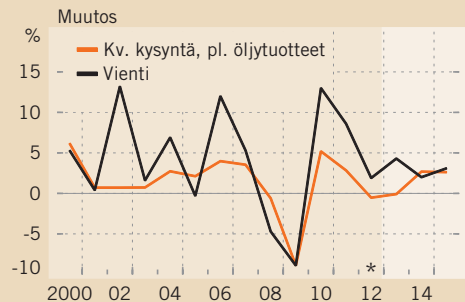
Talonrakentaminen kääntyy kasvuun ensi vuonna, mikä nostaa maalien kotimaista kysyntää. Maalien ja lakkojen vienti Venäjälle, Ruotsiin, Viroon, Puolaan ja Ukrainaan väheni tammi-elokuussa viimevuotisesta. Vienti oli kuitenkin vahvassa kasvussa Latviaan, Liettuaan, Kazakstaniin ja Kiinaan. Paikallinen tuotanto on myös lisääntynyt. Suomalaiset maalien valmistajat ovat investoineet tuotantolaitoksiin muun muassa Venäjälle, Ruotsiin, Puolaan ja Kiinaan. Länsi-Euroopassa maalin vuosikulutus asukasta kohden on noin 8–15 litraa. Itä-Euroopassa kulutus on vielä huomattavasti matalampi. Venäjällä vuosikulutus asukasta kohden on noin 6 litraa ja Kiinassa noin litra.

Teollisuuspinnoitteiden kysyntänäkymät paranevat ensi vuonna, kun koneiden ja laitteiden tuotanto kääntyy kasvuun.

Kansainvälinen toimialakehitys, tuotannon määrä, 2003=100

Kysyntä, vienti ja tuotanto

ETLA S13.2/adfgh01

Arvioimme syyskuussa, että kemikaalien ja kemiallisten tuotteiden (ml. lääkeaineet) vienti lisääntyy tänä vuonna noin 3 prosenttia ja ensi vuonna prosentin. Alan tuotanto kasvaa ensi vuonna vajaa 3 prosenttia.

ÖLJYTUOTTEIDEN VALMISTUS

Öljytuotteiden viennin arvo kasvoi kuluvan vuoden tammi-elokuussa 9 prosenttia edellisvuodesta. ETLAn arvion mukaan hinnat laskivat samaan aikaan keskimäärin 6 prosenttia, joten alan vientimäärä lisääntyi 16 prosenttia.

Keskeiset tunnusluvut

			% -muutos				Keskimäärin	
	2010	2011	2012*	2013 ^E	2014 ^E	2015 ^E	2008→12	2013→17 ^E
Vienti	13.0	8.6	1.9	4.0	2.0	3.0	1.7	3.0
Vientihinta	13.5	14.5	5.1	-3.4	-2.0	-0.2	5.9	0.0
<i>Tuottavuuden osatekijät</i>								
Tuotanto (arvonlisäys)	3.0	21.3	-13.7	3.4	3.2	3.6	4.0	3.4
- työpanos	1.5	1.3	-2.9	0.8	0.2	0.4	-2.5	0.6
- työn tuottavuus	1.5	19.8	-11.1	2.5	3.0	3.2	7.0	2.8
siitä:								
- pääomavaltuistuminen	-1.0	-0.7	-0.6	-1.5	-0.9	-0.7	1.8	-0.8
- kokonaistuottavuus	2.5	20.7	3.6	4.1	3.9	4.0	5.1	3.7

Lähteet: Tilastokeskus, Tullihallitus.

Kemianteollisuuden hyödykevirrat vuonna 2012

PANOSKÄYTTÖ

Liikenne

Muut palvelut

Tuonti

Muu panoskäyttö

Työvoimakustannukset

Pääomakustannukset

Kemianteollisuus
24.2 mrd. EUR

Sisäinen väliuotetekäyttö

TUOTOS

Maatalous

Paperiteollisuus

Rakentaminen

Liikenne

Muut palvelut

Vienti

Kulutus

Muu käyttö

Lähteet: Tilastokeskus, ETLAn laskelmat.

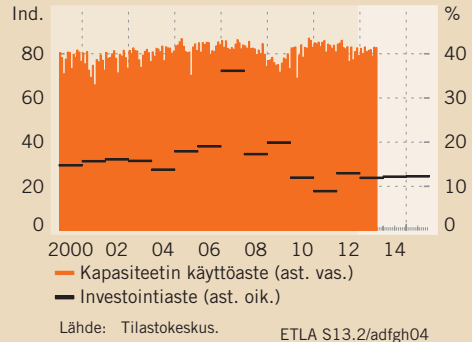
ETLA S13.2/a13e

International Energy Agency arvioi lokakuussa, että koko maailman öljyn kysyntä kasvaa tänä vuonna 1.1 prosenttia ja ensi vuonna 1.2 prosenttia. OECD-maiden öljyn kysyntä vähenee 0.6 prosenttia sekä tänä että ensi vuonna. Euroopan OECD-maiden kysyntä laskee 1.4 prosenttia tänä vuonna ja 0.8 prosenttia ensi vuonna. Amerikan kysyntä kasvaa 0.6 prosenttia tänä vuonna, mutta vähenee ensi vuonna 0.1 prosenttia. Muiden kuin OECD-maiden kysyntä sen sijaan kasvaa tänä vuonna 2.9 prosenttia ja ensi vuonna 3.1 prosenttia. Aasiassa kysyntä lisääntyy 3.1 prosenttia tänä vuonna ja 3.3 prosenttia ensi vuonna.

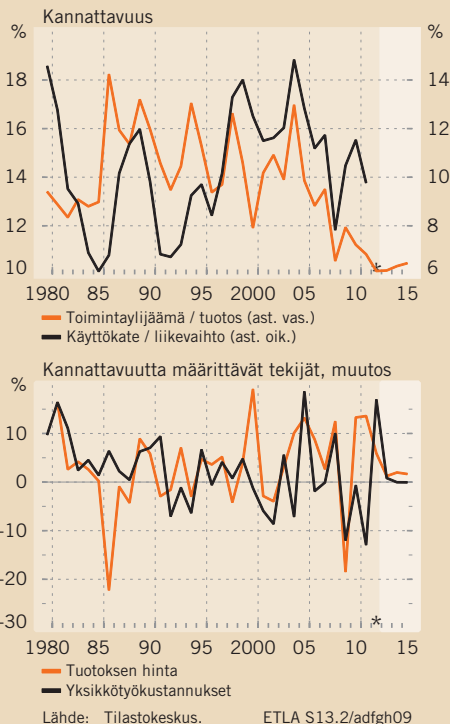
International Energy Agencyn mukaan kymmenen suurimman kuluttajamaan osuus koko maailman öljyn kulutuksesta on noin 60 prosenttia. Saksa kuuluu näiden maiden joukkoon. Suurimmat kuluttajamaat ovat Yhdysvallat, Kiina, Japa-

ni, Intia ja Venäjä. Öljytuotteiden maailmanlaajuisen kysynnän kasvun odotetaan jäävän alle prosentin seuraavan viiden vuoden aikana.

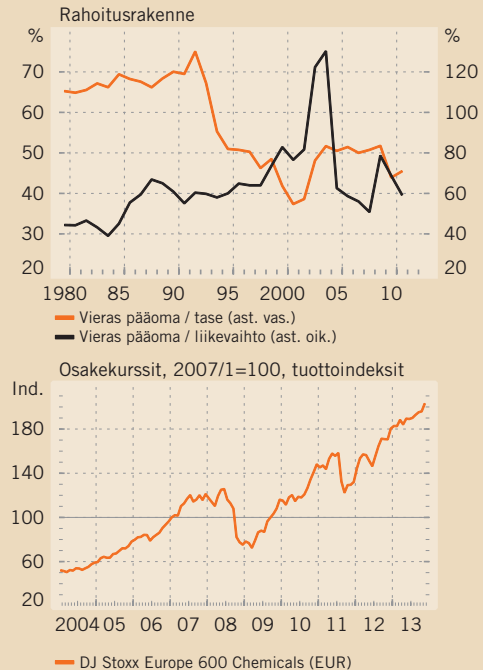
Kapasiteetin käyttöaste ja investointiaste

Kannattavuus

Rahoitusrakenne ja osakekurssit

Kansainvälisten ennusteiden mukaan raakaöljyn tuotanto vähenee lähivuosina Euroopassa. Venäjän tuotanto pysyy ennallaan, mutta Norjan ja Ison-Britannian tuotanto vähenee. Vuonna 2011 suurimmat tuottajamaat olivat Saudi-Arabia, Venäjä, USA, Iran ja Kiina. Koko maailmassa on 662 öljynjalostamoa, joista 118 sijaitsee Euroopassa. EU-maista eniten jalostamokapasiteettia on Saksassa, Italiassa, Ranskassa, Isossa-Britanniassa ja Espanjassa.

Suomessa jalostetun bensiinin tärkeimmät vientimarkkinat olivat viime vuonna Yhdysvallat, Ruotsi ja Kanada, joiden osuus bensiinin viennistä oli 55 prosenttia. Rikittömien puhtaiden liikenteen polt-

toaineiden, erityisesti dieselin, kysyntä on kasvanut Euroopassa nopeasti, koska dieselautojen osuus uusista henkilöautoista kohoaa. Dieselin tärkeimmät vientimaat olivat viime vuonna Ruotsi, Saksa ja Espanja, joiden osuus oli 63 prosenttia.

Biopolttoaineiden käytön odotetaan lisääntyvän kaikilla kehittyneillä markkinoilla. Eurooppa on maailman suurin uusiutuvan dieselin markkina. EU:n uusiutuvan energian direktiivin mukaan uusiutuvan energian osuuden liikenteen energiankäytössä tulisi olla 10 prosenttia vuoteen 2020 mennessä. Suomen valtio on asettanut tavoitteen, että osuus olisi 20 prosenttia. Yhdysvaltojen tavoite on 20 prosenttia vuoteen 2022 mennessä. EU:ssa biodieselien suurimmat markkinat ovat toistaiseksi Saksassa ja Ranskassa. Biodieseliä myös tuodaan Eurooppaan Yhdysvalloista, Brasiiliasta, Argentiinasta ja Indonesiasta.

Arvioimme, että öljytuotteiden viennin määrä kasvaa tänä vuonna noin 8 prosenttia ja ensi vuonna vajaan 3 prosenttia.

Toimiala valmistaa kemikaaleja ja kemiallisia tuotteita, öljytuotteita sekä kumi- ja muovituotteita.

Toimialan osuus Suomen ¹⁾	%
teollisuuden jalostusarvosta	13.6
bruttokansantuotteesta	2.6
tavaraviennistä	23.4

¹⁾ Käyvin hinnoin vuonna 2012.

Suurimmat yritykset vuonna 2012

	Liikevaihto, milj. e	Henkilöstö
Neste Oil Oyj	17 853.0	5 030
Kemira Oyj	2 240.9	5 040
Nokian Renkaat Oyj	1 612.4	4 080
Orion Oyj	980.4	3 500
Yara Suomi Oy	824.0	887

Vientiosuudet alueittain tammi-elokuu 2013, %

Ruotsi	18.9	Eurooppa	80.2
Venäjä	11.3	- EU27	63.1
Alankomaat	8.2	- Euroalue	30.2
Yhdysvallat	8.0	- EFTA	3.8
Saksa	6.5	Pohjois-Amerikka	11.3
Belgia	6.4	Kaukoit	4.3
Iso-Britannia	5.6	Afrikka	1.2
Ranska	3.3		
Viro	3.3		
Kanada	3.3		

KUMI- JA MUOVITUOTTEIDEN VALMISTUS

Kumi- ja muovituotteiden viennin arvo väheni kuluvan vuoden tammi-elokuussa 5 prosenttia edellisen vuoden vastaavasta ajanjaksosta. Vientimäärä laski 6 prosenttia, sillä vientihinnat nousivat runsaan prosentin. Kumi- ja muovituotteiden viennistä vajaan 70 prosenttia on muovituotteiden vientiä.

Kumituotteiden vienti väheni tammi-elokuussa 18 prosenttia vuodentakaisesta. Kumituotteet voidaan jakaa kolmeen ryhmään, jotka ovat renkaat, tekniset kumituotteet ja kumijalkineet. Alan tuotannosta kaksi kolmasosaa menee vientiin. Tärkein asiakasryhmä on ajoneuvoja valmistava teollisuus. Uusien kumirenkaiden osuus kumituotteiden viennistä on noin neljä viidesosaa. Tammi-elokuussa uusien kumirenkaiden vienti väheni arvoltaan 19 prosenttia vuodentakaisesta. Ruotsi, Norja, Venäjä, Saksa, Yhdysvallat, Tsekin tasavalta, Italia, Sveitsi, Ranska ja Kanada olivat tärkeimmät vientimaat. Vienti Ruotsiin kasvoi vähän, mutta vienti kaikkiin muihin kärkimaihin väheni.

Euroopassa muoviteollisuuden kysynnästä vajaat 40 prosenttia tulee pakkaussektorilta. Muovituotteista 20 prosenttia menee rakentamiseen, noin 8 prosenttia autoteollisuuteen, 5.5 prosenttia elektroniikkateollisuuteen ja noin 4 prosenttia maatalouteen. Eurooppa on muovien nettoviejä. PlasticsEurope -järjestön mukaan tuotanto kasvaa hitaasti ensi vuonna.

Suomen muovituotteiden vienti lisääntyi tammi-elokuussa arvoltaan 3 prosenttia viimevuotisesta. Muovilaattojen ja -levyjen osuus muovituotteiden viennistä on noin 50 prosenttia. Muoviputkien ja -profiilien osuus on noin 10 prosenttia. Muovipakkausten osuus viennistä on 5 prosenttia ja rakennusmuovien osuus niinkään 5 prosenttia. Muiden muovituotteiden osuus on noin 30 prosenttia.

Rakentamisessa tarvittavien putkien ja muiden muovisten rakennustarvikkeiden kysyntänäkymät paranevat ensi vuonna, kun talonrakentaminen kääntyy kasvuun.

Vähittäiskauppa ja elintarviketeollisuus käyttävät runsaasti muoviteollisuuden tuottamia pakkausmateriaaleja. Vähittäiskaupan tuotanto kasvaa vain puolisen prosenttia tänä vuonna ja prosentin ensi vuonna. Elintarviketeollisuuden tuotanto lisääntyy vajaat 2 prosenttia tänä vuonna ja vajaat 3 prosenttia ensi vuonna. Muovisten pakkausmateriaalien kysyntä kasvaa siten edelleen melko hitaasti.

Kumi- ja muovituotteiden vienti supistuu vajaat 4 prosenttia tänä vuonna, mutta kasvaa ensi vuonna vajaat 3 prosenttia.

Elintarviketeollisuus

ELINTARVIKETEOLLISUUDEN SUURIMMAT KUSTANNUS-ERÄT OVAT RAAKA-AINEET JA HENKILÖSTÖKULUT

Elintarviketeollisuus on Euroopan suurin ja eniten työllistävä teollisuudenala. Suomessa sen osuus teollisuustoimialojen tuotoksesta on alle kymmenen prosenttia. Koko elintarvikeketju maataloudesta, elintarviketeollisuuteen ja kauppaan työllistää noin 12 prosenttia työllisestä työvoimasta.

Suomessa elintarvikkeiden tuonnin arvo kasvaa nopeammin kuin viennin arvo. EU:n laajentuminen on lisännyt tuontia halpojen tuotantokustannusten maista. Suomessa myynnissä olevista ja lostetuista elintarvikkeista ulkomaisten tuotteiden osuus on noin 20 prosenttia.

Suomen elintarviketuonnin arvo oli kuluvan vuoden tammi-elokuussa 2 122 miljoonaa euroa, mikä oli 4 prosenttia edellisvuotista enemmän. Juomien tuonti väheni prosentin ja oli 263 miljoonaa euroa. Tärkeimmät tuontituotteet olivat hedelmät, alkoholijuomat, eläin- ja kasvirasvat sekä juusto. Eniten elintarviketeollisuuden tuotteita tuodaan Saksasta, Alankomaista, Ruotsista, Tanskasta ja Ranskasta.

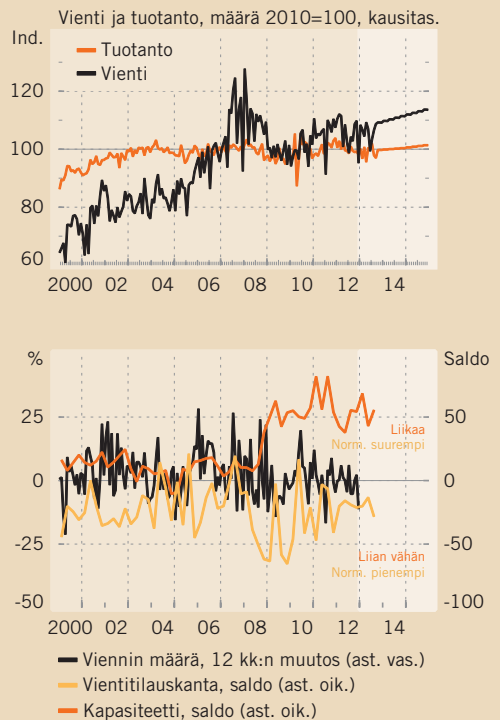
Suomen elintarviketeollisuuden kolme suurinta alaa ovat lihanjalostus, meijeriteollisuus ja juomateollisuus. Runsas puolet tuotannon bruttoarvosta muodostuu näillä aloilla.

Atria ja HKScan ovat suurimmat lihateollisuuden yritykset. HKScanilla on tuotantoa myös Virossa, Liettuaissa, Latviassa, Ruotsissa, Puolassa ja Tanskassa. Atrialla on tuotantoa Ruotsissa, kaksi tuotantolaitosta Virossa ja kolme lihavalmistetehtästä Venäjällä. Lihan kysyntä Venäjällä kasvaa enemmän kuin maan oma tuotanto. Venäjä on maailman suurin lihan nettotuojia. Atria on kuitenkin lokakuussa ilmoittanut lopettavan-

Hintojen muutos

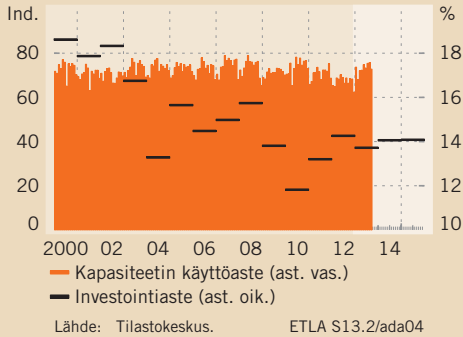
Vienti, tuotanto ja tilaukset

sa teollisen tuotannon Moskovassa vuoden 2014 loppuun mennessä. Yhtiö aikoo investoida 4.6 miljoonaa euroa Gorelovon tehtaaseen Pietariin.

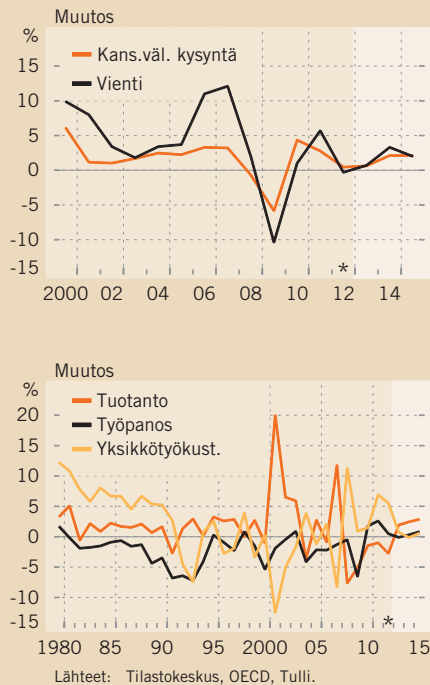
Suomessa on 28 meijeriä. Meijeriteollisuuden suurimmat yritykset ovat Valio Oy ja Arla Ingman Oy Ab. Valiolla on tuotantolaitokset yli kymmenellä paikkakunnalla ja Arla Ingmanilla viidellä paikkakunnalla.

Kapasiteetin käyttöaste ja investointiaste

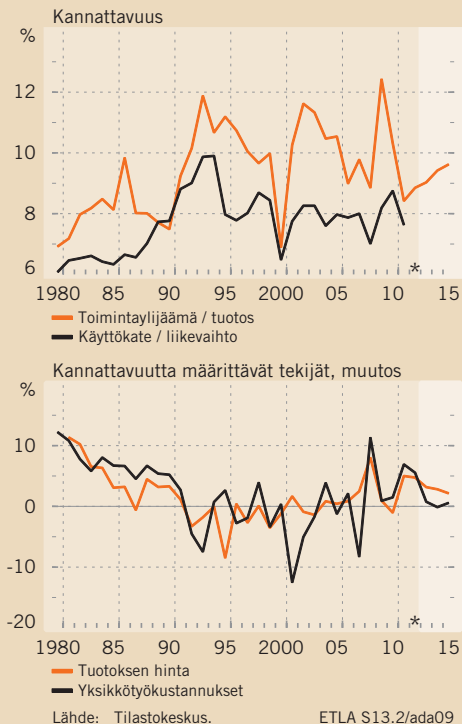

Elintarviketeollisuusliiton tekemän selvityksen mukaan elintarviketeollisuuden kustannukset kohoivat viime vuonna 5.2 prosenttia edellisvuodesta. Eniten nousivat raaka-aineiden ja energian kustannukset. Kustannusten arvioidaan nousevan tänä vuonna keskimäärin 5.5 prosenttia. Toimialan suurimmat kustannuserät ovat raaka-aineet ja henkilöstökustannukset. Raaka-ainekustannusten odotetaan nousevan 6.9 prosenttia viimevuotisesta. Kuljetuskustannusten arvioidaan kohoavan 4.1 prosenttia. Työvoimakustannukset nousevat 2.7 prosenttia ja energia-kustannukset 2.6 prosenttia. Veronkorotukset virvoitusjuomil-

Kysyntä, vienti ja tuotanto

Kannattavuus

le ja alkoholijuomille lisäävät hintojen nousupaineita.

SOKERIPITOISTEN JUOMIEN VALMISTEVERO KAKSINKERTAISTUU ENSI VUODEN ALUSTA

Elintarvikkeiden yleinen arvonlisäverokanta alennettiin 17 prosentista 12 prosenttiin lokakuun

alusta 2009. Mietojen alkoholijuomien arvonlisäverokanta pysyi edelleen 22 prosentissa.

Ravintola- ja henkilöstöruokailun arvonlisävero alennettiin 22 prosentista kaupparuoan veron tasolle heinäkuussa 2010. Samanaikaisesti kaikkia alv-kantoja nostettiin yhdellä prosenttiyksiköllä.

Keskeiset tunnusluvut

	2010	2011	% -muutos		2014 ^E	2015 ^E	Keskimäärin	
			2012 [*]	2013 ^E			2008→12	2013→17 ^E
Vienti	1.0	5.7	-0.3	0.7	3.0	2.0	-0.6	3.0
Vientihinta	7.1	4.3	6.5	2.3	1.8	1.2	4.6	1.0
<i>Tuottavuuden osatekijät</i>								
Tuotanto (arvonlisäys)	-1.5	-1.0	-2.7	1.9	2.4	2.9	-3.1	2.4
- työpanos	1.8	2.6	0.5	-0.1	0.3	0.8	-0.5	0.4
- työn tuottavuus	-3.2	-3.5	-3.2	2.0	2.1	2.0	-3.1	2.0
siitä:								
- pääomavaltuutuminen	-1.1	-1.0	-0.8	-0.7	-0.7	-0.8	0.3	-0.6
- kokonaistuottavuus	-2.0	-2.5	1.9	2.8	2.8	2.8	-2.9	2.7

Lähteet: Tilastokeskus, Tullihallitus.

Elintarviketeollisuuden hyödykevirrat vuonna 2012

PANOSKÄYTTÖ

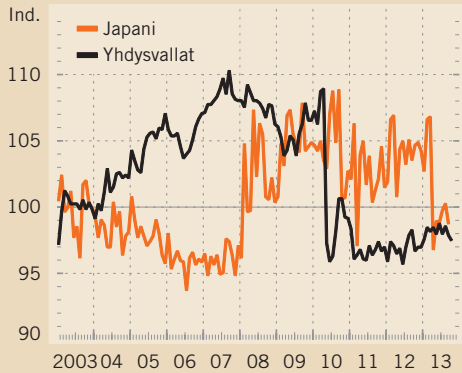
TUOTOS

Lähteet: Tilastokeskus, ETLAn laskelmat.

ETLA S13.2/a13a

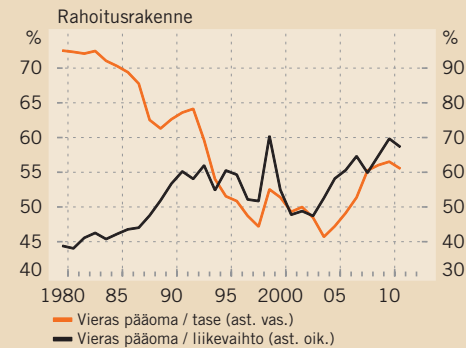
Kansainvälinen toimialakehitys, tuotannon määrä, 2003=100

Lähde: Bloomberg.

ETLA S13.2/ada08

Rahoitusrakenne ja osakekurssit

Lähteet: Tilastokeskus, Bloomberg.

ETLA S13.2/ada10

Ruoan arvonlisäveroa korotettiin yhdellä prosenttiyksiköllä myös 1.1.2013 alkaen 14 prosenttiin. Yleinen arvonlisäverokanta on 24 prosenttia.

Hallitus on kuluvan vuoden maaliskuun kehysriihessään päättänyt nostaa makeisveroa ensi vuoden alusta. Hallituksen kesällä tehdyssä lakiesityksen luonnoksessa uudesta makeisverosta sokeripitoisten juomien valmistevero kaksinkertaistetaan, mutta makeiset, keksit ja jäätelöt jäävät toistaiseksi ilman korotuksia.

Elintarviketeollisuusliitto vastustaa makeis- ja virvoitusjuomaveroa. Liiton mielestä valtion tulisi

Toimialan merkittävimmät alatoimialat ovat lihanjalostus, leipomotuotteet, mallas- ja virvoitusjuomat sekä maidonjalostus.

Toimialan osuus Suomen ¹⁾	%
teollisuuden jalostusarvosta	8.3
bruttokansantuotteesta	1.6
tavaraviennistä	2.5

¹⁾ Käyvin hinnoin vuonna 2012.

Suurimmat yritykset vuonna 2012

	Liikevaihto, milj. e	Henkilöstö
HKScan Oyj	2 546.8	7 760
Valio Oy	1 999.7	4 600
Oy Karl Fazer Ab	1 676.4	14 000
Atria Oyj	1 343.6	4 900
Paulig Group Oy	858.3	1 850

Vientiosuudet alueittain tammi-elokuu 2013, %

Venäjä	29.5	Eurooppa	83.1
Ruotsi	18.8	- EU27	49.6
Viro	9.4	- Euroalue	21.6
Kiina	4.2	- EFTA	3.2
Saksa	2.7	Pohjois-Amerikka	2.5
Tanska	2.5	Lähi- ja Keski-itä	1.7
Norja	2.2	Kaukoit	9.8
Belgia	2.2	Oseania	1.9
Yhdysvallat	2.2		
Puola	2.1		

kerätä verotuloja elintarvikkeista vain arvonlisäverotuksen kautta. Nouseva vero ohjaa kysyntää edullisempiin tuontituotteisiin ja vääristää näin kilpailua. Elintarviketeollisuusliitto on tehnyt veronkorotuksesta kantelun Euroopan komissiolle. Liiton mielestä vero suosii sen ulkopuolelle jäävien tuotteiden valmistusta ja tukee niitä valmistavia yrityksiä vääristäen kilpailua. Virvoitusjuomaveroa peritään useassa EU-maassa, mutta makeisvero on käytössä vain Suomessa, Tanskassa ja Unkarissa.

EU27-maissa elintarvikkeiden arvonlisäverokanta vaihteli vuoden 2013 alussa 25 prosentin ja 0 prosentin välillä. Maiden keskiarvo oli 10.9 prosenttia ja asukasluvulla painotettuna 7.2 prosenttia. Tanskassa verotus on jo kauan ollut kirein, 25 prosenttia. Romanian arvonlisävero on 24 prosenttia, Latvian ja Liettuan 21 prosenttia. Bulgarian, Viron ja Slovakian arvonlisävero on 20 prosenttia, Unkarin 18, Tsekin 15, Suomen 14, Kreikan 13 ja Ruotsin 12 prosenttia. Muissa EU-maissa vero on 0–10 prosenttia. Saksassa se on 7 prosenttia, Ranskassa 5.5 ja Italiassa 4 prosenttia. Nollaverokanta on käytössä Isossa-Britanniassa, Irlannissa ja Maltalla. Useimmissa Euroopan maissa lähtökohtana on ollut, että ruokaa ei veroteta ollenkaan tai sitä verotetaan vain kevyesti.

SUOMESSA OLUEN VALMISTEVERO ON EU-MAIDEN KORKEIN

Oluen korkea valmistevero heikentää Suomen panimoalan toimintaedellytyksiä ulkomaisiin kilpailijoihin nähden. Suomen panimoteollisuus on siksi jo usean vuoden ajan vaatinut olutveron puolittamista. Hallitus päinvastoin nosti oluen, siiderin ja long drink -juomien alkoholiveroa 15 prosenttia vuoden 2012 alusta. Korotuksen jälkeen Suomen vero on 1.41 eur/l (olut, joka sisältää 4.7 tilavuusprosenttia alkoholia), ja se on siten EU-maiden korkein. Pohjoismaat ja Iso-Britannia ovat perinteisesti olleet kireitä alkoholin verottajia. Isossa-Britanniassa olutvero on nyt 1.13 eur/l, Ruotsissa 0.92 eur/l ja Irlannissa 0.90 eur/l. Sloveniassa olutvero on 0.52 eur/l, Tanskassa 0.35 eur/l, Alankomaissa ja Ranskassa 0.34

eur/l, Kreikassa 0.31 eur/l, Italiassa, Kyproksessa ja Virossa 0.28 eur/l. Saksassa, Bulgariassa, Espanjassa ja Luxemburgissa olutvero on vain 0.09 eur/l, mikä on EU:n asettama minimitaso. Suomen hallitus päätti kehysriihessään alkoholiveron tuottotavoitteestaan, mikä käytännössä tarkoittaa sitä, että uusia veronkiristyksiä on tulossa vuoden 2014 alusta.

Matkustajatuonti vapautettiin vuonna 2004, ja sen seurauksena oluen tuonti kohosi merkittävästi 37.8 miljoonaan litraan edellisvuoden 27.8 miljoonasta litrasta. Vuonna 2012 oluen yksityinen matkailijatuonti oli gallup-tutkimusten mukaan 28.5 miljoonaa litraa. Kotimaanmyynti laski viime vuonna selvästi 428.6 miljoonaan litraan.

Vähittäiskauppojen oluen kampanjatarjoukset ovat viime vuosina hillinneet matkustajatuontin kasvua Virosta, mutta panimoiden kannattavuus kärsii koska 60–80 prosenttia oluen hinnasta kaupassa on pelkkiä veroja. Alan yritysten mukaan olutveroa tulisi laskea lähemmäksi Viron tasoa, jotta kilpailuasema paranisi. Viron verotaso on huomattavasti alempi. Vaikka Viro nosti alkoholiveroaan 5 prosentilla vuodenvaihteessa ja samansuuruinen korotus toteutuu seuraavan kolmen vuoden aikana, maidemme välinen veroero pysyy valtavan suurena ja matkustajatuonti jatkuu. Korkeat valmisteverot houkuttelevat panimoteollisuutta siirtämään toimintaa Suomesta edullisemman verotuksen maihin kuten Baltian maihin. Esimerkiksi Olvi Oyj:llä on tuotantoa Liettuassa, Latviassa, Virossa ja Valkovenäjällä.

ELINTARVIKKEIDEN VIENTI ON KASVUSSA, MUTTA JUOMIEN VIENTI ON JÄÄNYT EDELLISVUODEN LUKEMIIN

Elintarviketeollisuusliiton mukaan teollisten elintarvikkeiden osuus elintarvikkeiden viennistä oli 82.5 prosenttia vuonna 2012. Maataloustuotteiden osuus oli hieman edellisvuotista pienempi.

Elintarviketeollisuuden viennin arvo oli kuluvan vuoden tammi-elokuussa 939 miljoonaa euroa ja se oli prosentin edellisvuotista suurempi. Vientihinnat nousivat vajaat 2 prosenttia, ja vientimäärä väheni puolisen prosenttia.

Alan tärkeimmät vientituotteet ovat juusto, alkoholiuomat, voi ja maitorasvat, sianliha, sokerikemian tuotteet ja suklaa.

Noin kolmannes Suomen elintarviketeollisuuden viennistä (ml. juomat ja tupakka) suuntautuu Venäjälle, noin viidennes Ruotsiin ja kymmenesosa Viroon. Elintarvikkeiden vienti lisääntyi tammi-elokuussa arvoltaan prosentin, mutta juomien vienti jäi edellisvuoden lukemiin. Kärkimaiden joukkoon kuuluvat myös mm. Kiina, Saksa ja Tanska.

Teollisten elintarvikkeiden vienti Venäjälle oli tammi-elokuussa arvoltaan 277 miljoonaa euroa, ja sen osuus elintarviketeollisuuden viennistämme oli 30 prosenttia. Elintarvikkeiden vienti Venäjälle lisääntyi arvoltaan 3 prosenttia vuodentakaisesta ja juomien 2 prosenttia. Tärkeimmät vientituotteet ovat juusto, voi ja muut maitorasvat. Elintarvikkeiden vienti Ruotsiin lisääntyi 6 prosenttia ja

juomien 2 prosenttia. Eniten viedään jogurtia ja suklaata Ruotsiin. Viroon vietiin 8 prosenttia edellisvuotista enemmän elintarvikkeita ja 3 prosenttia vähemmän juomia. Suomesta Viroon viedään eniten alkoholijuomia ja kahvia.

ELINTARVIKETEOLLISUUDEN VIENTI VAUHDITTUU ENSI VUONNA

ETLA arvioi syyskuussa, että elintarviketeollisuuden vienti kääntyy tänä vuonna prosentin kasvuun. Ensi vuonna toimialan vienti kasvaa noin 3 prosentin tahtia. Teollisuustuotannon volyymin indeksin mukaan toimialan tuotanto jäi tammi-elokuussa vajaan prosentin edellisvuotista pienemmäksi. Tuotanto kotimaassa kasvaa runsaan prosentin tänä vuonna ja vajaan 3 prosenttia ensi vuonna. Teollisuustuotannon volyymin indeksin ja kansantalouden tilinpidon mukaiset tuotokset poikkeavat usein jonkin verran toisistaan. Suurin osa alan tuotannosta jää kotimaahan.

Tekstiili-, vaatetus-, nahka- ja kenkäteollisuus

EUROOPASSA ITALIA ON SUURIN TEKSTIILIEN JA VAATTEIDEN VALMISTAJA

EU-maista Italia on ylivoimaisesti suurin tekstiilien ja vaatteiden tuottajamaa. Ranskan ja Saksan tuotanto on alle puolet Italian tuotannon arvosta. Bulgaria, Portugali, Liettua, Romania, Italia ja Viro ovat asukasta kohti alan suurimmat työllistäjät.

Kiinalaisten vaatteiden ja tekstiilien tuonti EU-maihin vapautettiin kokonaan valvonnasta vuonna 2009. EU-maista varsinkin Italian, Portugalin ja Ranskan tuotanto on kärsinyt Kiinan kaupan tuontirajoitusten poistamisesta. Yhdysvallat, Turk-

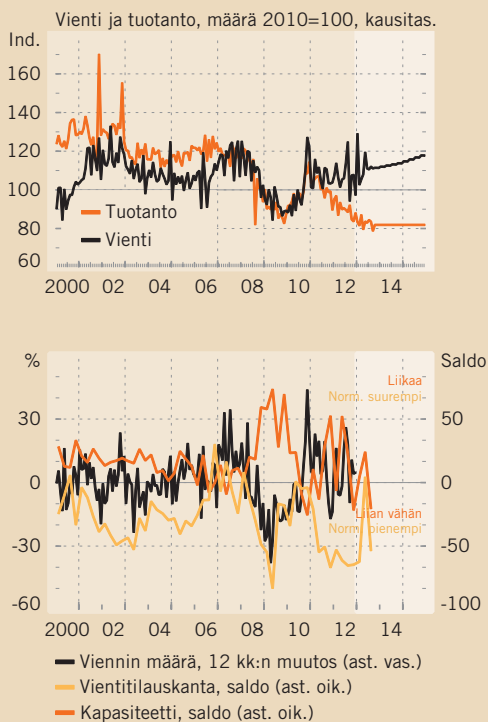
ki, Etelä-Afrikka ja Brasilia ovat suojanneet omaa tekstiili- ja vaatetusalaan vastaavilla tuontikiintiöjärjestelmillä.

Viime vuonna Euroopan unionin tärkeimmät tekstiilialan asiakasmaat olivat Yhdysvallat, Turkki, Kiina, Sveitsi ja Venäjä. Vaatetusalan tärkeimmät asiakasmaat olivat Sveitsi, Venäjä, Yhdysvallat, Japani ja Hongkong.

Suomessa tekstiilien valmistus on vaatteiden valmistusta merkittävämpää. Suurin osa teva-teollisuuden tuotannosta menee vientiin. Venäjälle meni kuluvan vuoden tammi-elokuussa 25 prosenttia alan viennistä. Suomalaisen vaatetusteollisuuden tuotannosta vain noin kymmenesosa on Suomessa. Kotimaisia tavaramerkkejä tuotetaan muun muassa Virossa ja Kauko-idässä, koska palkat ovat siellä huomattavasti matalammat kuin Suomessa.

Finpron vuonna 2009 keräämien tietojen mukaan vaatevalmistuksen työvoimakustannukset olivat vuonna 2007 Saksassa 26.18 eur/h (sis. sosiaalimaksut), Suomessa 23.76 eur/h, Yhdysvalloissa 17.09 eur/h, Virossa 6.26 eur/h, Puo-

Vienti, tuotanto ja tilaukset

Lähteet: Tilastokeskus, ETLA S13.2/adbc02
Tulli, Elinkeinoelämän keskusliitto.

Hintojen muutos

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S13.2/adbc07

lassa 4.29 eur/h, Venäjällä 1.37 eur/h, Kiinassa 0.75 eur/h, Intiassa 0.35 eur/h, Sri Lankassa 0.30 eur/h ja Bangladeshissa 0.15 eur/h. Kansainvälisesti tunnettuja vaatemerkkejä valmistetaan muun muassa Intiassa, Bangladeshissa ja Sri Lankassa.

NAHAN JA NAHKATUOTTEIDEN VIENTI ON KASVUSSA

Tevanake-tuotteita vietiin kuluvaan vuoteen tammikuun loppuun 487 miljoonan euron arvosta, eli prosentin enemmän kuin edellisvuonna. Tekstiilien viennin arvo oli 169 miljoonaa euroa, vaatteiden ja turkisten 204 miljoonaa euroa ja nahkan ja nahkatuotteiden 114 miljoonaa euroa.

Keskeiset tunnusluvut

	2010	2011	% -muutos		2014 ^E	2015 ^E	Keskimäärin	
			2012*	2013 ^E			2008→12	2013→17 ^E
Vienti	7.8	6.8	0.2	-1.0	5.0	3.0	-1.7	2.0
Vientihinta	0.7	4.6	1.8	-0.1	0.3	0.2	1.5	0.0
Tuottavuuden osatekijät								
Tuotanto (arvonlisäys)	-0.2	-1.0	-2.8	1.8	1.8	2.8	-4.8	2.3
- työpanos	-5.2	3.9	-3.2	0.9	-0.6	0.9	-4.4	0.7
- työn tuottavuus	5.3	-4.7	0.4	0.9	2.4	1.9	-0.6	1.5
siitä:								
- pääomavaltuutus	-1.0	-3.6	-0.2	-2.1	-1.1	-1.3	-0.9	-1.3
- kokonaistuottavuus	6.4	-1.2	4.5	3.0	3.5	3.2	1.2	2.9

Lähteet: Tilastokeskus, Tullihallitus.

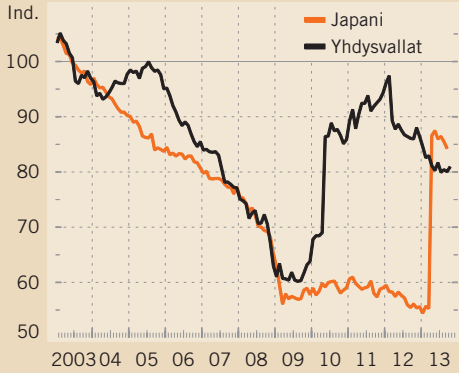
Tevanake-teollisuuden hyödykevirrat vuonna 2012

Lähteet: Tilastokeskus, ETLAn laskelmat.

ETLA S13.2/a13b

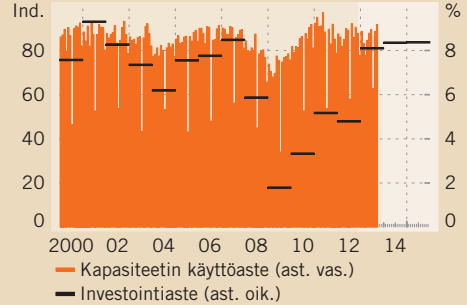
Kansainvälinen toimialakehitys, tuotannon määrä, 2003=100

Lähde: Bloomberg.

ETLA S13.2/adbc08

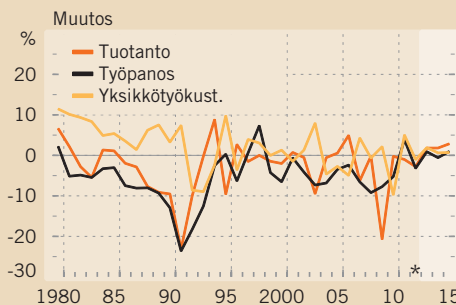
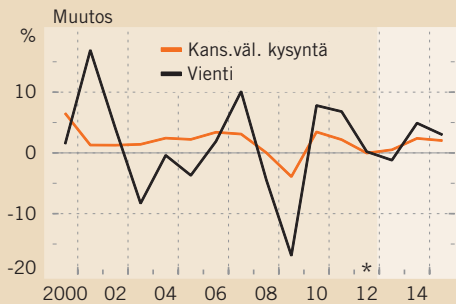
Kapasiteetin käyttöaste ja investointiaste

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S13.2/adbc04

Kysyntä, vienti ja tuotanto

Lähteet: Tilastokeskus, OECD, Tulli.

ETLA S13.2/adbc01

Toimialan tärkeimmät tuotteet ovat turkisnahat, lasikuitutuotteet, kuitukankaat sekä sairaala- ja hygieniatekstiilit.

Toimialan osuus Suomen¹⁾ %

teollisuuden jalostusarvosta	1.2
bruttokansantuotteesta	0.2
tavaraviennistä	1.3

¹⁾ Käyvin hinnoin vuonna 2012.

Suurimmat yritykset vuonna 2012

	Liikevaihto ¹⁾ , milj. e	Henkilöstö ¹⁾
L-Fashion Group Oy	267.0	1 670
Marimekko Oyj	88.5	497

¹⁾ Globaali.

Vientisuudet alueittain tammi-elokuu 2013, %

Venäjä	24.6	Eurooppa	87.8
Ruotsi	16.2	- EU27	57.5
Saksa	10.6	- Euroalue	30.6
Viro	9.8	- EFTA	4.4
Norja	3.2	Pohjois-Amerikka	3.6
Yhdysvallat	3.1	Kaukoit	6.0
Iso-Britannia	2.7		
Ranska	2.3		
Latvia	2.2		
Japani	2.1		

Tekstiilien vienti väheni tammi-elokuussa arvoltaan 7 prosenttia vuodentakaisesta. Tekstiilien vientihinnat laskivat keskimäärin 3 prosenttia vuodentakaisesta, ja vientimäärä supistui runsaat 3 prosenttia.

Vienti Eurooppaan väheni arvoltaan 10 prosenttia, sen osuus oli 75 prosenttia koko tekstiiliviennistä. Vienti Aasiaan lisääntyi arvoltaan 8 prosenttia, sen osuus oli runsaat 10 prosenttia. Toimitukset Pohjois-Amerikkaan nousivat 5 prosenttia, ja niiden osuus oli runsaat 8 prosenttia. Tekstiilien viennistämme Saksan osuus oli vajaat 15 prosenttia, Venäjän vajaat 12, Ruotsin vajaat 10, Yhdysvaltojen runsaat 7 ja Viron runsaat 6 prosenttia.

Vaatteiden ja turkisten vienti kasvoi tammi-elokuussa arvoltaan 4 prosenttia edellisvuodesta.

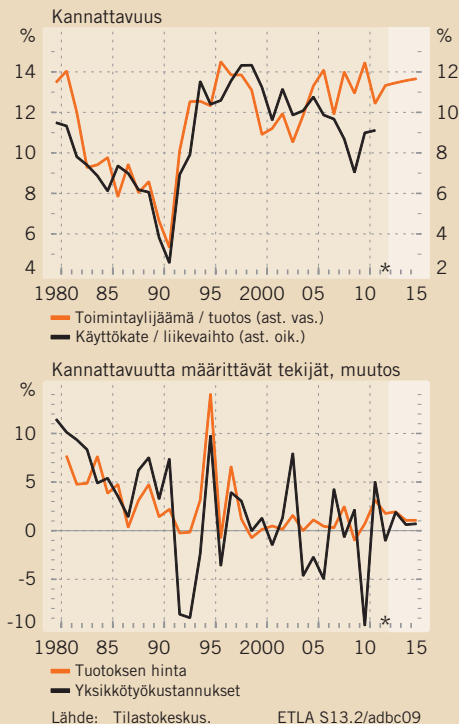
Vaatteiden vientihinnat nousivat keskimäärin runsaan prosentin viimevuotisesta, ja vientimäärä lisääntyi runsaat 3 prosenttia.

Vienti Eurooppaan lisääntyi 4 prosenttia, ja sen osuus alan viennistä oli 95 prosenttia. Aasian (pl. Keski- ja Lähi-itä) osuus oli 3 prosenttia, vienti sinne lisääntyi arvoltaan 32 prosenttia edellisvuodesta. Pohjois-Amerikan osuus oli runsas prosenti, ja toimitukset alueelle lisääntyivät 22 prosenttia. Vaatteiden ja turkisten viennistämme Venäjän osuus oli 37 prosenttia, Ruotsin 14, Saksan 11, Viron 10 ja Ison-Britannian 3 prosenttia.

Nahan ja nahkatuotteiden vienti lisääntyi tammi-elokuussa 5 prosenttia edellisvuodesta. Nahka- ja kenkäteollisuuden vientihinnat nousivat keskimäärin vajaat 3 prosenttia viimevuotisesta. Alan viennin määrä kasvoi 3 prosenttia.

Tärkein markkina-alue oli Eurooppa 93 prosentin osuudella. Vienti Euroopan maihin nousi 5 prosenttia. Vienti Aasiaan lisääntyi arvoltaan 17 prosenttia, ja alueen osuus oli runsaat 5 prosenttia. Toimitukset Pohjois-Amerikkaan supistuivat 20 prosenttia, ja niiden osuus oli vajaa prosenti. Nahan ja nahkatuotteiden viennistämme Ruotsin osuus oli 29 prosenttia, Venäjän 21, Viron 15 prosenttia, Norjan 6 ja Saksan 4 prosenttia.

Kannattavuus

Osakekurssit

ALAN SUHDANNENÄKYMÄT OVAT EDELLEEN HEIKOT

Elinkeinoelämän keskusliiton marraskuussa julkaiseman suhdannetiedustelun mukaan teva-teollisuuden suhdannetilanne on heikko. Tilauskannat ovat pienentyneet. Vastanneista yrityksistä 55 prosenttia odotti heikkeneviä suhdanteita. Paranevia suhdannenäkymiä odottavia yrityksiä oli 6 prosenttia. Loput 39 prosenttia arvioi, että suhdanteet pysyvät ennallaan. Henkilöstön määrän odotetaan pysyvän ennallaan loppuvuoden aikana.

ETLA arvioi syyskuussa, että tekstiili-, vaatetus-, nahka- ja kenkäteollisuuden viennin määrä supistuu prosentin tänä vuonna, mutta kääntyy ensi vuonna 5 prosentin kasvuun.

Tevanake-alan tuotanto väheni tammi-syyskuussa teollisuustuotannon volyymi-indeksin mukaan vajaat 10 prosenttia. Tekstiilien valmistus väheni 9 prosenttia, vaatteiden valmistus supistui 5 prosenttia ja nahan ja nahkatuotteiden valmistus väheni 15 prosenttia. Tevanake-teollisuuden tuotos pysyy tänä vuonna edellisvuoden lukemissa. Ensi vuonna tuotanto kasvaa 3 prosenttia. Teollisuustuotannon volyymi-indeksin ja kansantalouden tilinpidon mukaiset tuotokset poikkeavat jonkin verran toisistaan.

Rakentaminen

KOTIMAAN RAKENTAMINEN ELPYY HITAASTI

Rakennustuotanto väheni viime vuonna runsaat vajaat 5 prosenttia. Uudisrakentaminen vajosi peräti 9 prosenttia ja maa- ja vesirakentamisen tuotanto väheni 6 prosenttia.

Uudisrakentamisen supistumistahti on viimekuukausina hidastunut. Aloitustietojen mukaan asuinrakentamisen yli 2 vuotta kestäneen alamaen arvioidaan päättyvän vuoden 2013 lopulla. Myös maa- ja vesirakentamisen tuotannon odotetaan vakautuvan. Yritysten rakentamisessa päästään heiveröiseen kasvuun vuoden 2014 alkukesällä.

Ennustejaksolla rakennustuotannon määrän odotetaan elpyvän hitaasti. Vuonna 2014 rakennustuotanto kasvaa 2 prosenttia. Uudisrakentaminen kohoaa 3 prosenttia ja korjaus- sekä maa- ja vesirakentaminen 2 prosenttia.

Asuntotuotannon (ml. asuntojen korjausrakentaminen) odotetaan kasvavan ensi vuonna 2 prosenttia, ja muussa talonrakentamisessa päästään samansuuruiseen kasvuun. Rakennustuotannon kasvua vauhdittaa korjausrakentaminen

Osakekurssit

2007/1=100, tuottoindeksit

Lähde: Bloomberg.

ETLA S13.2/af05

Tuotanto ja tilaukset

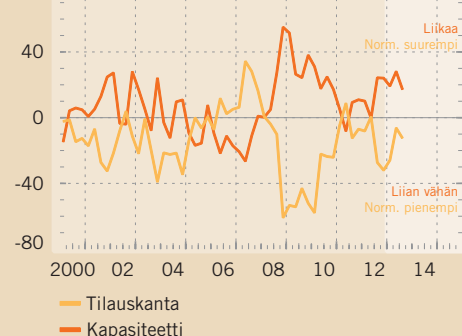
Tuotanto, 2000=100, kausitasoitettu

Tuotannon muutos edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta

Saldo

Lähteet: Elinkeinoelämän keskusliitto, Tilastokeskus.

ETLA S13.2/af01

mm. valtion uusien tukitoimien ansiosta. Ydinvoiman lisärakentaminen tuo piristysruiskeen.

Rakennusalan yritysten kannattavuus heikkeni viime vuonna selvästi. Kotimaan toiminnot tuottivat heikosti vähäisen kysynnän ja kohonneiden kustannusten takia. Sen sijaan ulkomaisen

rakennustoiminnan kannattavuus parani mm. Baltian maiden ja Venäjän vahvan kysynnän ansiosta.

Rakennusyritysten omien investointien odotetaan putoavan tänä vuonna 7 prosenttia, mutta ensi vuonna markkinoiden kasvun varmistumisen ja tulosparannusten myötä niiden investoinnit kään-

Keskeiset tunnusluvut

	2010	2011	% -muutos		2014 ^E	2015 ^E	Keskimäärin	
			2012 [*]	2013 ^E			2008→12	2013→17 ^E
Tuottavuuden osatekijät								
Tuotanto (arvonlisäys)	9.7	3.1	-4.8	-2.5	3.0	3.9	0.1	2.2
- työpanos	2.2	2.9	-1.3	-2.2	-0.3	0.8	-0.9	0.5
- työn tuottavuus	7.3	0.2	-3.6	-0.8	3.3	3.1	0.1	2.0
siitä:								
- pääomavaltuistuminen	0.0	0.3	1.2	1.3	1.0	0.9	1.7	0.8
- kokonaistuottavuus	7.3	-0.1	-2.9	-2.1	2.2	2.2	-0.9	1.2

Lähde: Tilastokeskus.

Rakentamisen hyödykevirrat vuonna 2012

PANOSKÄYTTÖ

Liikenne
Rakennusaineteoll.
Metallituoteteoll.
Puuteollisuus
Tuonti
Muu teollisuus
Muut palvelut
Muut panokset
Työvoimakustannukset
Pääomakustannukset

Sisäinen väliuotekäyttö

Rakentaminen
31.2 mrd. EUR

TUOTOS

Asuntojen omistus

Investoinnit

Kulutus

Muu käyttö

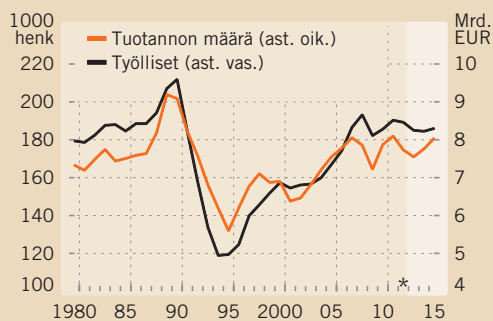
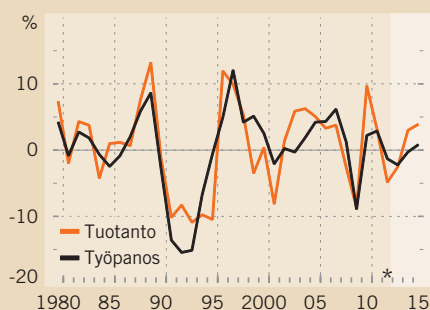
Lähteet: Tilastokeskus, ETLAn laskelmat.

ETLA S13.2/a13o

tyvät noin 5 prosentin kasvuun. Rakennusalan työpaikkojen määrän arvioidaan pysyvän ennallaan tänä ja ensi vuonna. Vuonna 2015 rakennusalan työpaikat lisääntyvät pari prosenttia.

Vuonna 2015 rakentamisen tuotannon odotetaan kohoavan 4 prosenttia. Talonrakentaminen laajenee 3 prosenttia sekä maa- ja vesirakentaminen 5–6 prosenttia. Kasvua vauhdittaa talouden yleisen elpymisen lisäksi kahden uuden ydinvoimalan rakennustöiden käynnistyminen.

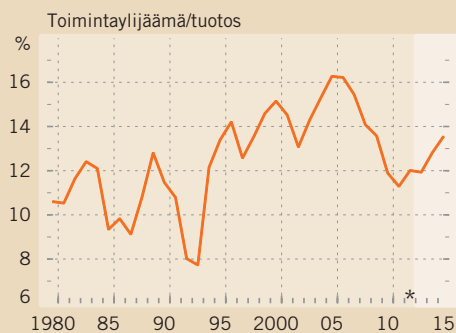
Tuotanto ja työllisyys

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S13.2/af03

Investoinnit ja kannattavuus

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S13.2/af04

Kauppa

KAUPAN TUOTANNON KASVU PYSÄHTYY

Kaupan tuotannon määrä tuotoksella mitattuna pysyi viime vuonna edellisen vuoden tasolla. Kasvun painopiste oli vähittäistavara-kaupassa, jossa myynnin määrä lisääntyi 1.5 prosenttia. Sen sijaan tukkukauppa supistui -0.4 ja moottoriajoneuvokauppa -2.3 prosenttia.

Kaupan tuotannon supistumiseen vaikuttivat etenkin autoveron nosto, yleisen suhdannetilanteen heikkeneminen sekä kotitalouksien kulutus-kysynnän kasvun hidastuminen 0.2 prosenttiin. Muut kysyntäerät supistuivat, esimerkiksi rakennustoiminta -3.4 prosenttia ja teollisuuden tuotanto -2.8 prosenttia.

Tänä vuonna kotimaiset kysyntätekijät pääsääntöisesti supistuvat. Yksityisten kulutusmenojen odotetaan supistuvan -0.4 prosenttia viime vuodesta, teollisuustuotannon -1.6 prosenttia ja investointien määrän -2.4 prosenttia. Kysyntätekijöiden kasvun hiipumisen myötä kaupan tuotanto pysynee lähes viime vuoden tasolla. Lähivuosina tuotannon kasvun arvioidaan jatkuvan vaimeana kotimaisen kysynnän heikon kehityksen vuoksi.

REKISTERÖINNIT SUPISTUIVAT AUTOVERON KOROTUKSEN VUOKSI

Kotitalouksien moottoriajoneuvojen rekisteröinnit supistuivat viime vuonna 11.7 prosenttia. Myynnin taso jäi 111 tuhanteen autoon, mikä oli selvästi alempi kuin 2000 luvulla keskimäärin. Kysyntä supistui autoveron korotuksen sekä kotitalouksien heikkojen talousodotusten vuoksi.

Kuluvan vuoden tammi-syyskuussa autojen rekisteröinnit supistuivat keskimäärin -9 prosenttia heikon suhdannetilanteen vuoksi. Myynnin taso jäänee alle 100 tuhannen auton. Myös lähivuosina henkilöautojen myynnin kasvun arvioidaan pysyvän vaimeana talouden hitaan elpymisen vuoksi.

TUKKUKAUPAN MYYNTI JATKUU VAIMEANA

Vuonna 2012 tukkukaupan myynnin määrä supistui -0.3 prosenttia yleisen taloudellisen aktiiviteetin heikkenemisen vuoksi. Kuluvana vuonna myynnin määrän kehitys jatkuu vaimeana heikon suhdannetilanteen vuoksi. Teollisuustuotannon odotetaan supistuvan selvästi, myös rakennustuotanto supistuu edelleen. Tukkukaupan myyn-

Tuotanto

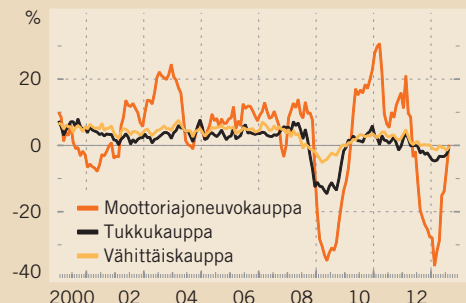
Mrd. Vuoden 2000 hinnoin

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S13.2/ag01

Myynnin kehitys

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S13.2/ag02

nin odotetaan vauhdittuvan vasta ennustejakson loppupuolella.

VÄHITTÄISKAUPAN MYyntiä KAVENTAA HEIKKO OSTOVOIMAKEHITYS

Kotitalouksien reaaliostovoima pysyi viime vuonna edellisen vuoden tasolla vahvan inflaation ja verotuksen kiristymisen vuoksi. Säästämisaste aleni edellisen vuoden 1.2 prosentista hieman,

1.1 prosenttiin. Kulutuskysynnän painopiste oli puolikestävässä tavarossa. Vähittäiskaupan myynnin määrä kasvoi 1.1 prosenttia, eli selvästi enemmän kuin tukkukaupan myynti. Vähittäiskaupan myyntitilastojen mukaan voimakkaimmin lisääntyivät kodinkoneiden ja viihde-elektronikan hankinnat. Sijaan muun muassa huonekalujen myynnin kasvu jäi vaimeaksi. Vaatteiden ja jalkineiden kysyntä lisääntyi vajaat pari prosent-

Keskeiset tunnusluvut

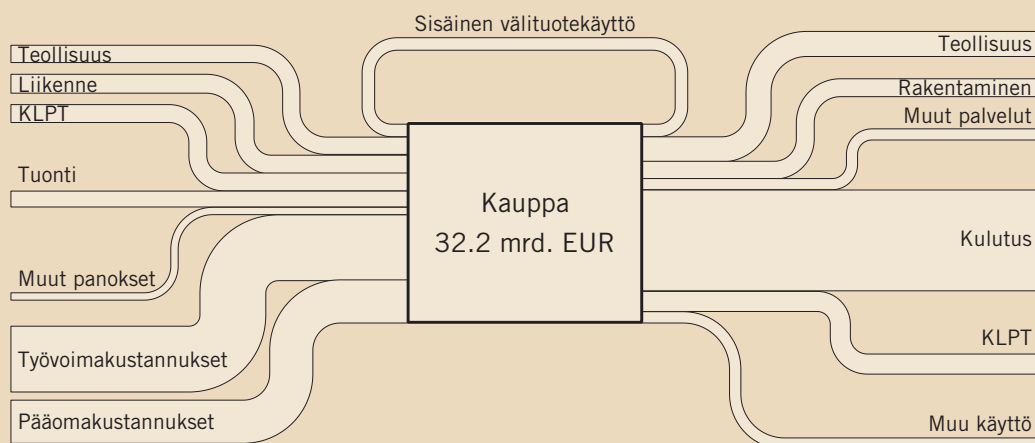
	2010	2011	% -muutos				Keskimäärin	
	2010	2011	2012*	2013 ^E	2014 ^E	2015 ^E	2008→12	2013→17 ^E
Tuottavuuden osatekijät								
Tuotanto (arvonlisäys)	2.6	4.0	-0.8	-0.6	1.8	3.8	0.5	2.4
- työpanos	-1.3	0.8	-0.8	-0.7	-0.1	0.2	-0.9	0.0
- työn tuottavuus	4.0	3.2	0.1	0.9	1.9	3.6	1.5	2.6
siitä:								
- pääomavaltaituminen	0.6	-0.1	0.0	0.0	-0.1	0.0	0.4	0.0
- kokonaistuottavuus	3.4	3.3	-0.6	1.0	2.0	3.7	0.8	2.6

Lähde: Tilastokeskus.

Kaupan hyödykevirrat vuonna 2012

PANOSKÄYTTÖ

TUOTOS

KLPT = Kiinteistö- ja liike-elämää palveleva toiminta

Lähteet: Tilastokeskus, ETLAn laskelmat.

ETLA S13.2/a13j

tia. Elintarvikkeiden kysynnän kasvu vaimeni 0.3 prosenttiin.

Kuluvan vuoden tammi-syyskuussa vähittäiskaupan myynnin kasvu supistui hieman viime vuodesta. Vaimea kysyntä johtui viime vuoden alun korkeasta vertailukohdasta ja heikentyneestä työllisyystilanteesta. Kotitalouksien reaalisen ostovoiman kasvun arvioidaan jäävän tänä vuonna lähes viime vuoden tasolle, jolloin myös kaupan myynnin määrän kasvun odotetaan pysähtyvän. Kysynnän kasvu jakautunee tasaisesti eri hyödykeryhmiin.

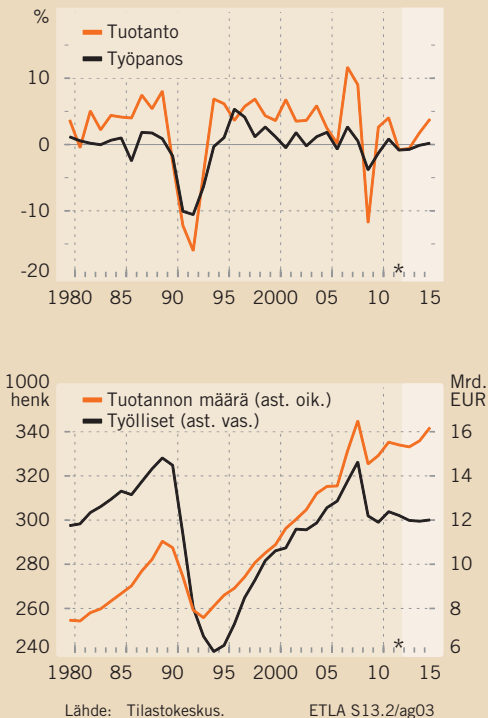
Vuonna 2014 vähittäiskaupan myynnin määrän kasvun arvioidaan vahvistuvan yhden prosentin tuntumaan kotitalouksien reaalisen ostovoiman lievän elpymisen ansiosta.

SUHDANNETILANNE AIEMPAA HEIKKOMPI

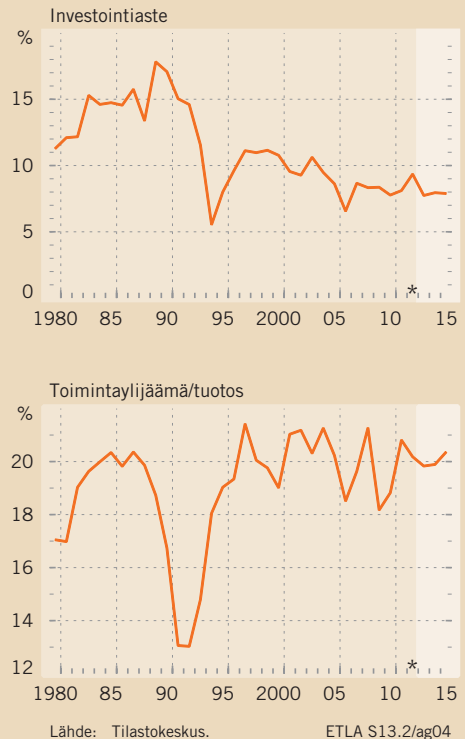
Elinkeinoelämän keskusliiton suhdannebarometrin mukaan kaupan alan yritysten mukaan suhdannetilanne on jatkunut heikkona. Kesän aikana tilanne on edelleen synkentynt. Tällä hetkellä näkymät ovat selvästi tavanomaista heikommaksi. Suhdannetilanteen odotetaan heikkenevän kuluvan vuoden jälkipuoliskolla.

Myynti supistui kesän aikana, kannattavuus heikkeni ja henkilöstöä vähennettiin. Myynnin arvioidaan vähenevän edelleen loppuvuonna. Henkilöstön määrän odotetaan edelleen supistuvan. Kysynnän kasvun hiipumisen myötä kaupan työvoima pysyi tammi-syyskuussa työvoimatiedustelun mukaan edellisen vuoden tasolla. Voimakaimmin heikkeni vähittäiskaupan työvoima, -2.0 prosenttia. Tehdyt työtunnit supistuivat selvästi työvoimaa enemmän.

Tuotanto ja työllisyys

Investoinnit ja kannattavuus

Majoitus- ja ravitsemistoiminta

MAJOITUS- JA RAVITSEMISALALLA SUHDANNENÄKYMÄT EPÄVARMAT

Toimialan tuotannon volyymien kasvu vaimeni viime vuonna 0.2 prosenttiin edellisen vuoden 2.8 prosentista. Sekä majoituspalveluiden, että ravitsemistoiminnan kysyntä vaimeni.

Yhteensä toimialan palveluiden määrän arvioidaan pysyneen lähes edellisen vuoden tasolla. Kysynnän kasvun arvioidaan hidastuneen erityisesti viime vuoden jälkipuoliskolla.

Kotitalouksien kulutusmenojen määrän arvioidaan supituvan kuluvana vuonna -0.4 prosenttia. Vuonna 2014 kulutusmenojen määrän kasvun odotetaan jatkuvan runsaan prosentin tuntumassa. Siten myös majoitus- ja ravitsemisalalan tuotannon määrän kasvun arvioidaan jatkuvan vaimeana.

MAJOITUSMYYNTI VAIMENI ALKUVUONNA

Ulkomaisten matkailijoiden yöpymisten määrä kasvoi viime vuonna +5.4 prosenttia edellisen vuoden +10.2 prosentin kasvun jälkeen. Saapuvien matkailijoiden määrät lisääntyivät etenkin

Venäjältä, Japanista ja Britannista. Sen sijaan matkailu supistui muun muassa Saksasta, Yhdysvalloista ja Italiasta. Kotimaisten matkailijoiden yöpymiset hotelleissa kasvoivat 0.2 prosenttia.

Kuluvana vuonna majoituspalveluiden suhdannenäkymät ovat vaimeat. Kansainvälinen talous on pysynyt melko epävarmana, mikä heikentää liikematkailua. Ulkomaisten matkailijoiden yö-

Liikevaihto

3 kk:n liukuva %-muutos

Tuotanto

Vuoden 2000 hinnoin

Osakekurssi

2007/1=100, tuottoindeksit

pymiset lisääntyivät tammi-heinäkuussa vain 0.3 prosenttia. Matkailijoiden määrät Venäjältä, Japanista ja Britannista olivat edelleen kasvussa.

Kotimaisten matkailijoiden määrän kasvua ka-
vensi puolestaan kotitalouksien reaalisen ostovoim-
an heikko kehitys. Kotimaan yöpymiset supis-
tuivat -0.6 prosenttia.

Ravitsemistoimialan suhdannenäkymien arvioi-
daan pysyvän vaimeana. Kysynnän odotetaan py-
syvän lähes edellisen vuoden tasolla.

TOIMIALAN ODOTUKSET VAROVAISET

Elinkeinoelämän keskusliiton suhdannebaromet-
rin mukaan hotelli- ja ravintola-alan yritykset ar-
vioivat suhdannetilanteensa olevan jonkin ver-

Keskeiset tunnusluvut

	2010	2011	% -muutos		2014 ^E	2015 ^E	Keskimäärin	
			2012*	2013 ^E			2008→12	2013→17 ^E
Tuottavuuden osatekijät								
Tuotanto (arvonlisäys)	-4.5	2.6	-2.1	0.9	1.2	3.0	-3.0	2.1
- työpanos	0.1	2.1	3.1	-0.1	-0.2	1.3	1.1	0.3
- työn tuottavuus	-4.6	0.5	-5.0	1.0	1.4	1.7	-4.4	1.8
siitä:								
- pääomavaltaituminen	0.7	-0.2	0.0	-0.2	0.0	-0.3	0.5	-0.1
- kokonaistuottavuus	-5.3	0.7	1.2	1.3	1.4	2.0	-1.5	1.9

Lähde: Tilastokeskus.

Majoitus- ja ravitsemistoiminnan hyödykevirrat vuonna 2012

PANOSKÄYTTÖ

Teollisuus
Kauppa
KLPT
Tuonti
Muut panokset
Työvoimakustannukset
Pääomakustannukset

Sisäinen välituotekäyttö

Majoitus- ja
ravitsemis-
toiminta
7.0 mrd. EUR

TUOTOS

Teollisuus
Kauppa
Muut palvelut
Kulutus
KLPT
Muu käyttö

KLPT = Kiinteistö- ja liike-elämää palveleva toiminta

Lähteet: Tilastokeskus, ETLAn laskelmat.

ETLA S13.2/a13k

ran alle normaalitilanteen. Suhdannebarometrin mukaan työvoiman määrä on hieman laskenut ja myynti on ollut odotuksia heikompi. Kannattavuus arvioitiin edellisvuotta heikommaksi.

Odotukset lähikuukausille ovat edelleen heikentyneet. Myynnin odotetaan hieman kasvavan, mutta kustannusten nousu kaventaa edelleen kannattavuutta.

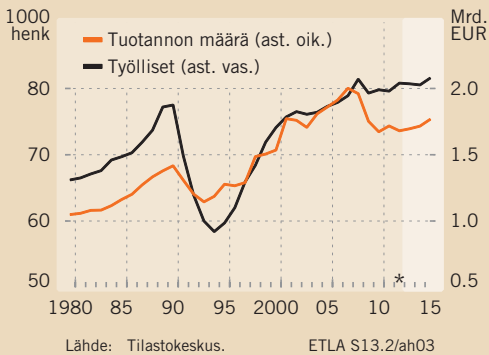
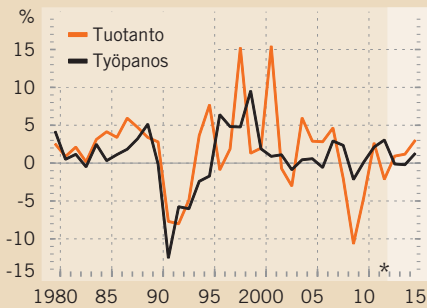
Tilastokeskuksen työvoimatiedustelun mukaan tammi-syyskuussa tehdyt työtunnit kohosivat hieman.

TOIMIALAN KANNATTAVUUS AIEMPAA HEIKOMPI

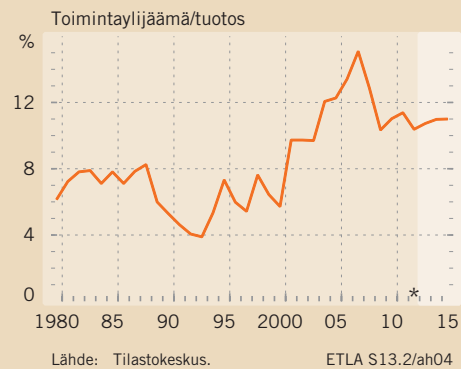
Vuonna 2012 majoitusliikkeiden huonekapasiteetin käyttöaste aleni 49.1 prosenttiin edellisen vuoden 49.7 prosentista. Tänä vuonna kapasiteetin käyttöaste on pysynyt 48.3 prosentissa.

Toimialan kannattavuuden arvioidaan pysyvän keskimääräistä heikompana epävarman yleisen taloustilanteen vuoksi.

Tuotanto ja työllisyys

Investoinnit ja kannattavuus

Liikenne

LIIKENNEPALVELUJEN KYSYNTÄ PYSYVÄ VAIMEANA

Tilastokeskuksen ennakotietojen mukaan liikennepalvelujen tuotoksen määrän kasvu vaimeni viime vuonna 0.8 prosenttiin edellisen vuoden 5.5 prosentin kasvun jälkeen. Muun muassa ulkomaankaupassa tavaravienti supistui -0.5 ja tavaratuonti jopa -4.6 prosenttia.

Neljännesvuositilinpäätöksen mukaan liikenteen toimialalla tuotanto supistui alkuvuonna pari prosenttia edellisestä vuodesta.

Liikevaihtotilastojen mukaan maa- ja rautatieliikenteen liikevaihto oli alkuvuonna parin prosentin nousussa, sen sijaan vesiliikenteen liikevaihto pysyi edellisen vuoden tasolla.

Vuonna 2012 maailmankaupan kasvu hidastui 2.2 prosenttiin edellisen vuoden 5.8 prosentista. Tänä vuonna kasvun arvioidaan jatkuvan 2 prosentin tuntumassa. Heikon suhdannetilanteen myötä ETL:n ennuste arvioi Suomen tavaraviennin määrän supistuvan tänä vuonna -0.8 prosenttia. Liikenteen tuotannon määrä supistunee vajaan pari prosenttia. Vuonna 2014 yleisen suhdannetilanteen odotetaan hieman kohentuvan, ja liikenteen toimialalla tuotannon määrän kasvun

arvioidaan voimistuvan runsaaseen 2 prosenttiin. Pitkällä aikavälillä toimialan tuotannon keskimääräinen vuosikasvu on ollut noin 4–5 prosenttia.

Meriliikenteen matkustajaliikenne kasvoi viime vuonna 1.4 prosenttia. Kasvu painottui Viroon suuntautuville reiteille, joissa kasvua oli 3.2 prosenttia. Sen sijaan Ruotsin risteilyt supistuivat edelleen vajaan prosentin vauhdilla. Kuluven vuoden tammi-elokuun aikana meriliikenteen matkailijamäärät olivat 1.6 prosentin kasvussa. Viron matkailu oli edelleen nousussa, mutta risteilyt Ruotsiin vähenivät edelleen vajaan prosentin vauhdilla viime vuoden vastaavasta ajankohdasta.

Rahtiliikenteessä viennin tonnimäärät olivat tammi-elokuussa 3.9 prosentin kasvussa. Sen sijaan tuonnin tonnimäärät olivat lähes viime vuoden tasolla. Loppuvuoden aikana tavaraviennin kasvun odotetaan jatkuvan vaimeana, joten rahtiliikenteen suhdannetilanne kohenee hieman viime vuodesta.

Maaliikenteessä rautateiden henkilökuljetukset kasvoivat viime vuonna lähiliikenteessä 1.1 prosenttia ja kaukoliikenteessä 2.8 prosenttia. Rahtiliikenteessä kotimaan kuljetusten määrä lisääntyi 0.3 prosenttia, ja ulkomaaliikenteen kuljetetut tonnimäärät olivat 3.3 prosentin kasvussa.

Kotimaan tieliikenteessä kuljetussuorite supistui tavaramäärällä mitattuna noin 7 prosenttia muun muassa viennin kasvun vaimenemisen myötä. Kuluven vuoden alkupuoliskolla sekä kuljetussuorite että tavaramäärä supistuivat noin -6 prosentin vauhdilla viime vuoden vastaavasta ajanjaksosta. Maaliikenteen kasvun odotetaan käynnistyvän vähitellen ensi vuoden aikana suhdannetilanteen lievän elpymisen myötä.

Ilmaliikenteessä suhdannenäkymät heikkenivät viime vuonna. Henkilöliikenne supistui -10.3 prosenttia vaimenevan talouden aktiviteetin myötä.

Tuotanto

Kuluvan vuoden tammi-syyskuussa matkustajamäärät olivat -1.8 prosentin laskussa. Kotimaan matkustajamäärät supistuivat -5.0 prosenttia, sen sijaan kansainvälisillä reiteillä matkailijoiden määrä oli noin 5 prosentin kasvussa.

Viime vuonna sekä kansainvälisen liikenteen että kotimaan rahtiliikenteen kuljetetut tonnimäärät

kasvoivat runsaan 10 prosentin vauhdilla. Vuoden jälkipuoliskolla rahtiliikenteen suhdannetilanne muuttui, ja kuljetetut tonnimäärät kääntyivät vähitellen laskuun. Kuluvan vuoden tammi-syyskuussa tavaraliikenne supistui kotimaanliikenteessä -30 prosentin vauhdilla, mutta ulkomaanliikenteessä supistuminen hidastui pariin prosenttiin.

Keskeiset tunnusluvut

	2010	2011	% -muutos		2012*	2013 ^E	2014 ^E	2015 ^E	Keskimäärin	
									2008→12	2013→17 ^E
Tuottavuuden osatekijät										
Tuotanto (arvonlisäys)	7.8	5.7	4.5	0.7	1.9	4.4	-0.2	2.8		
- työpanos	2.2	-1.6	-1.6	1.1	3.7	0.9	-0.3	1.6		
- työn tuottavuus	5.5	7.4	6.2	-0.3	-1.7	3.5	1.2	1.2		
siitä:										
- pääomavaltaituminen	-1.0	0.7	-0.5	-0.9	-1.6	-0.5	-0.2	-0.8		
- kokonaistuottavuus	6.5	6.6	0.6	0.5	-0.1	4.0	0.2	2.1		

Lähde: Tilastokeskus.

Liikenteen hyödykevirrat vuonna 2012

PANOSKÄYTTÖ

Teollisuus
Kauppa
KLPT
Tuonti
Muut panokset
Työvoimakust.
Pääomakustannukset

Sisäinen välituotekäyttö

Liikenne
23.6 mrd. EUR

TUOTOS

Teollisuus
Kauppa
KLPT
Kulutus
Vienti
Muu käyttö

KLPT = Kiinteistö- ja liike-elämää palveleva toiminta

Lähteet: Tilastokeskus, ETLAn laskelmat.

ETLA S13.2/a13I

SUHDANNETILANNE PYSYVÄÄ

Elinkeinoelämän keskusliiton suhdannebarometrin mukaan toimialan yritykset näkivät liikennepalveluiden suhdannetilanteen kehittyneen vaatimattomasti. Myynti kääntyi kesän aikana nousuun, mutta kannattavuus heikkeni.

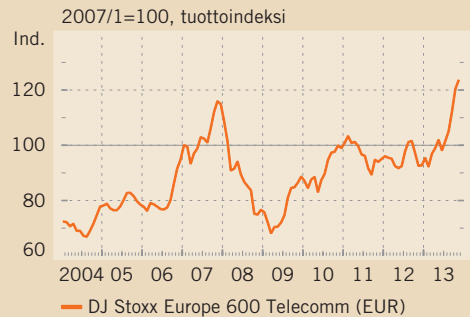
Henkilöstön määrä on hieman alentunut. Suhdanneodotukset ovat loppuvuodelle varovaiset. Myynnin odotetaan pysyvän ennallaan.

Viime vuonna työpanos supistui Tilastokeskuksen työvoimatiedustelun mukaan liikennettä palvelevilla toimialoilla runsaat 2 prosenttia. Kuluvana vuoden tammi-syyskuussa työpanoksen kysyntä supistui runsaat -4 prosenttia.

Työn tuottavuus on lisääntynyt keskimäärin prosentin vuodessa. Viime vuonna tuottavuuden

kasvu kuitenkin kohosi lähes 6 prosenttia lähinnä ilmailukenteen työn tuottavuuden vahvan kasvun vuoksi.

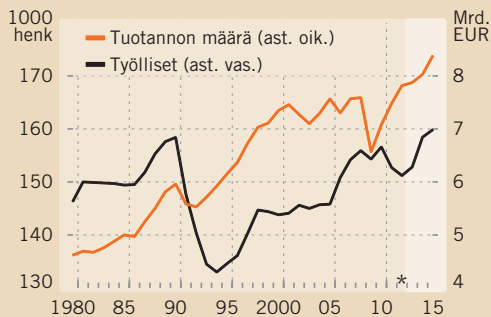
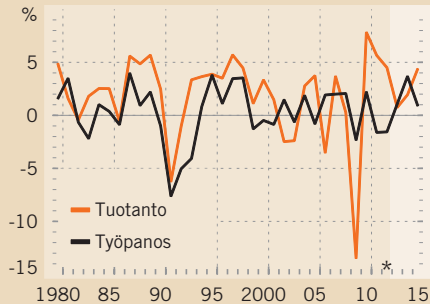
Osakekurssi

Lähde: Bloomberg.

ETLA S13.2/ai05

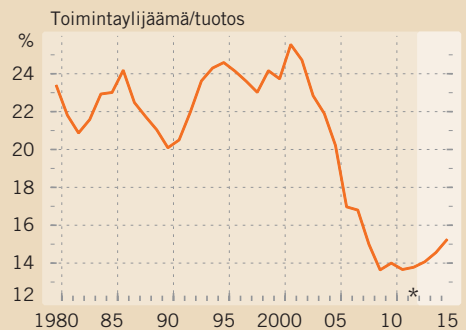
Tuotanto ja työllisyys

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S13.2/ai03

Investoinnit ja kannattavuus

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S13.2/ai04

Rahoitus- ja vakuutustoiminta

RAHOITUS- JA VAKUUTUSALAN TUOTANTO NOTKAHTI ALKUVUONNA

Rahoitus- ja vakuutusalan suhdannenäkymät pysyivät viime vuonna kohtuullisina. Sekä pankki- että vakuutusyhtiöiden kannattavuus ja vakavaraisuus vahvistuivat finanssivalvonnan selvitysten perusteella. Kuitenkin matala korkotaso ja hidas talouskasvu koettelevat finanssivalvonnan mukaan erityisesti pieniä pankkeja, joiden korkokate on tärkeä tuloksen muodostumisessa. Kuluva vuoden ensimmäisellä neljänneksellä pankki- ja vakuutusyhtiöiden vakavaraisuus pysyi lähes viime vuoden lopun tasolla. Kansantalouden neljännesvuositilinpäiden ennakkotietojen mukaan toimialan arvonlisäys kuitenkin supistui selvästi edellisen vuoden vastaavasta ajanjaksosta.

EPÄVARMUUS JARRUTTAA LUOTTOJEN KYSYNTÄÄ

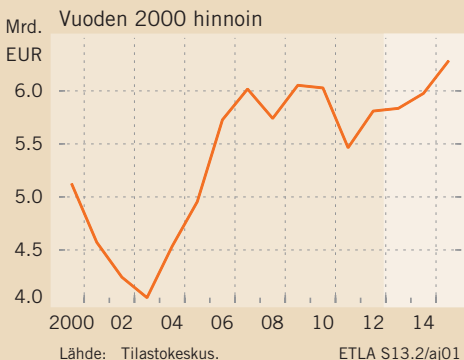
Euroopan keskuspankki alensi ohjauskorkoa marraskuussa 0.25 prosenttiin. Inflaatio-odotukset ovat edelleen vaikeat, joten jatkossa koron nostoja ei pidetä ajankohtaisina.

Lyhyet markkinakorot ovat tällä hetkellä 0.2 prosentin tuntumassa. Kolmen kuukauden markkinakoron arvioidaan asettuvan tänä vuonna kes-

Eräitä tuotantoindikaattoreita

Tuotanto

kimääriin 0.3 prosenttiin. Vuonna 2014 koron arvioidaan kohoavan keskimääriin 0.5 prosenttiin.

Viime vuonna kotitalouksien uusien asuntoluottojen kysyntä supistui -4.9 prosenttia edellisen vuoden lähes 9 prosentin nousun jälkeen. Sen sijaan kulutusluottojen kysynnän kasvu jatkui edelleen 11 prosentissa. Kuluvaan vuoden tammi-elokuussa asuntoluottojen kysyntä supistui jo runsaan

-20 prosentin vauhdilla. Myös kulutusluottojen kysyntä kääntyi kesän aikana selvään alamäkeen. Luottokantojen kasvu hidastui samalla runsaaseen pariin prosenttiin.

Ennustejaksolla luottokannan kasvun arvioidaan myös jatkuvan aiempaa vaimeammin, mikä kasvattaa osaltaan rahoituslaitosten tulosta.

Keskeiset tunnusluvut

	2010	2011	% -muutos		2014 ^E	2015 ^E	Keskimääriin	
			2012*	2013 ^E			2008→12	2013→17 ^E
Tuottavuuden osatekijät								
Tuotanto (arvonlisäys)	-0.4	-9.4	6.3	0.4	2.4	5.1	-1.9	3.1
- työpanos	1.2	0.4	-1.1	0.1	0.6	0.9	1.4	0.9
- työn tuottavuus	-1.6	-9.7	7.5	0.4	1.8	4.2	-1.9	2.2
siitä:								
- pääomavaltaistuminen	-2.5	-2.4	-2.2	-2.4	-1.5	-0.7	-1.8	-1.0
- kokonaistuottavuus	0.9	-7.5	6.4	2.9	3.3	4.9	-1.1	3.2

Lähde: Tilastokeskus.

Rahoitus- ja vakuutustoiminnan hyödykevirrat vuonna 2012

PANOSKÄYTTÖ

Teollisuus

Liikenne

KLPT

Muut panokset

Pääomakustannukset

Työvoimakustannukset

Sisäinen väliuotekäyttö

Rahoitus- ja
vakuutus-
toiminta
9.1 mrd. EUR

TUOTOS

Teollisuus

Kauppa

KLPT

Rahoituspalvelut

Kulutus

Muu käyttö

KLPT = Kiinteistö- ja liike-elämää palveleva toiminta

Lähteet: Tilastokeskus, ETLAn laskelmat.

ETLA S13.2/a13m

Kotitalouksien velkaantumisaste nousi viime vuonna Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan 117.3 prosenttiin. Kuitenkin pohjoismaisessa vertailussa kotitalouksien säästämisaste on vielä selvästi matalin. Kotitalouksien velanhoidossa ei odoteta esiintyvän merkittäviä häiriöitä varsin matalan korkotason sekä aiempaa pitempien laina-aikojen vuoksi.

TOIMIALAN ODOTUKSET OVAT VAROVAISET

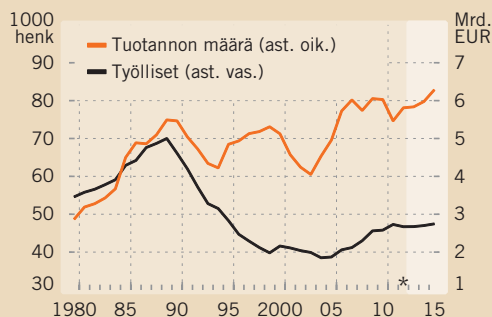
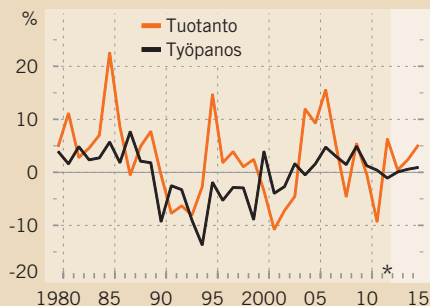
Elinkeinoelämän keskusliiton suhdannebarometrin mukaan toimialan yritykset arvioivat tämän hetkisen suhdannetilanteensa olevan hieman keskimääristä heikomman. Myynnin kasvu on kuitenkin jatkunut alkukesän aikana, mutta sen odotetaan vaimenevan lähikuukausien aikana. Kannattavuuden arvioidaan jäävän viime vuotta heikommaksi. Henkilöstön määrä on ollut laskussa, ja sen odotetaan jatkossa vähentyvän edelleen.

PÖRSSIKURSSIT NOUSSUUN

Markkinoiden odotukset kuluvaan vuoteen talouskasvusta ovat edelleen melko varovaiset. Viime vuoden jälkipuoliskolla pörssikurssit kääntyivät runsaan 10 prosentin nousuun. Kuluvaan vuoteen lokakuussa pörssikurssit olivat keskimäärin 27 prosenttia viime vuoden keskiarvoa korkeammalla tasolla.

Suhdannenäkymät ovat edelleen epävarmat, mutta useat indikaattorit ennakoivat jo suhdanteiden hidasta elpymistä. Mikäli Euroopan rahoituskriisi pystytään pitämään hallinnassa, sijoitustoiminnan tuotot voivat kehittyä jo ensi vuonna suotuisasti. Ennustejaksolla talouskasvun asteittaisen voimistumisen ja kotitalouksien luottokannan kasvun odotetaan tukevan rahoituslaitosten korkotuottoja. Toimialan kannattavuuden odotetaan vahvistuvan korko- ja sijoitustoiminnan tuottojen kasvun vuoksi.

Tuotanto ja työllisyys

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S13.2/aj03

Investoinnit ja kannattavuus

Toimintaylijäämä/tuotos

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S13.2/aj04

Kiinteistö- ja liike-elämää palveleva toiminta pl. asuntojen omistus

LIIKE-ELÄMÄÄ PALVELEVAN TOIMINNAN SUHDANNETILANNE HEIKKENI

Liike-elämää palveleva toimiala on hyvin heterogeeninen. Uudistetussa toimialaluokituksessa (TOL2008) liike-elämän palvelut jakautuvat informaatio- ja viestintäpalveluihin, ammatilliseen, tieteelliseen ja tekniseen toimintaa sekä osittain myös hallinto- ja tukitoimintaan. Suurimmat alatoimialat ovat kiinteistöpalvelut, tietojenkäsittelypalvelut, tekniset palvelut sekä mainospalvelut.

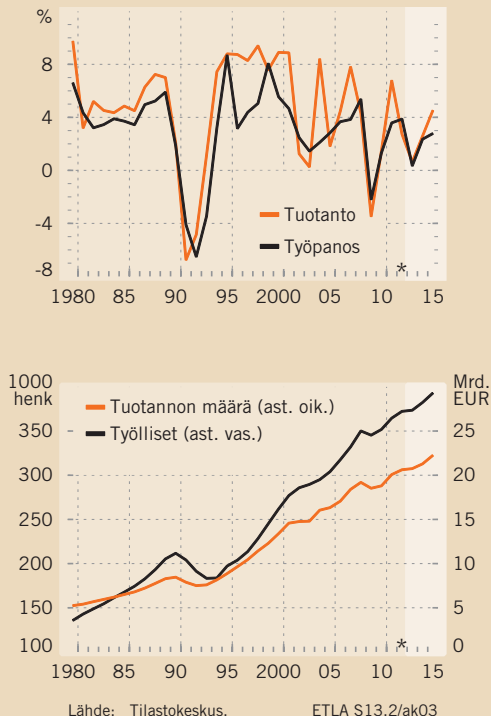
Tilastokeskuksen neljännesvuositilinpidon mukaan tuotannon määrän kasvu painottui vuoden

alkupuoliskolla kiinteistöalan toiminnalle, jossa kasvua oli 3.0 prosenttia. informaatio- ja viestintän toimiala kasvoi 1.6 prosentin vauhdilla. Sen sijaan ammatillisen ja teknisen palvelun toimialan tuotanto supistui -2.0 prosenttia.

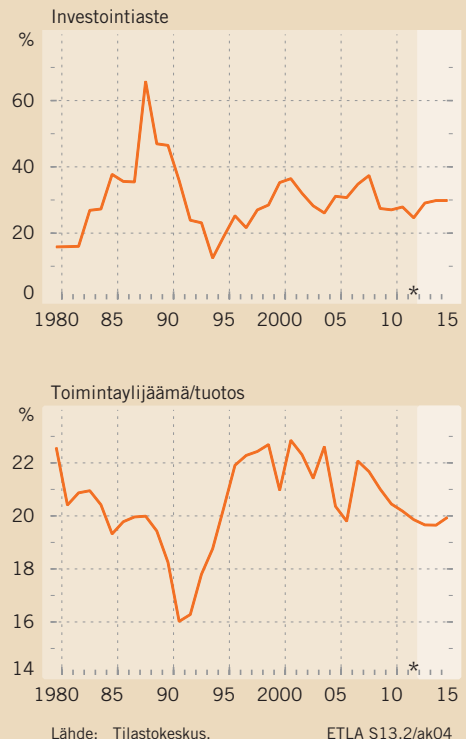
Edellisenä vuonna tuotannon kasvu oli keskimäärin vajaat 3 prosenttia, eli yleisen suhdannetilanteen heikkeneminen heijastui alkuvuonna selvästi toimialan aktiviteettiin.

Tilastokeskuksen liikevaihtotilaston mukaan alatoimialoista voimakkaimmin liikevaihtoaan kas-

Tuotanto ja työllisyys

Investoinnit ja kannattavuus

vattivat kuluvan vuoden tammi-elokuussa tieteellisen tutkimuksen ja kehittämisen toimiala 8.4 prosentillaan sekä tietopalvelutoiminta 13.7 prosentilla. Sen sijaan ohjelmiston ja konsultoinnin toimialalla liikevaihto supistui -5.5 prosenttia, kuten myös mainostoinnissa -2.2 prosenttia.

Liike-elämää palvelevan toimialan suhdanne näkymät pysyvät vaihtelevina sekä tänä että ensi vuonna. Toimiala on vahvasti sidoksissa yleiseen taloudelliseen aktiviteettiin kehitykseen, joten toimialan odotetaan elpymään vasta ennustejakson loppupuolella kokonaistuotannon kasvun voimistumisen myötä.

Keskeiset tunnusluvut

	2010	2011	% -muutos		2012*	2013 ^E	2014 ^E	2015 ^E	Keskimäärin	
			2012*	2013 ^E	2014 ^E	2015 ^E	2008→12	2013→17 ^E		
Tuottavuuden osatekijät										
Tuotanto (arvonlisäys)	1.5	6.8	2.7	0.6	2.6	4.5	1.8	3.2		
- työpanos	1.3	3.6	3.9	0.3	2.3	2.8	2.4	2.2		
- työn tuottavuus	0.1	3.1	-1.1	0.3	0.2	1.7	0.0	0.9		
siitä:										
- pääomavaltaituminen	0.7	0.1	0.8	1.0	0.3	0.2	0.8	0.4		
- kokonaistuottavuus	-0.6	3.0	1.1	-0.7	-0.1	1.5	-0.7	0.6		

Lähde: Tilastokeskus.

Kiinteistö- ja liike-elämää palvelevan toiminnan hyödykevirrat vuonna 2012

PANOSKÄYTTÖ

Teollisuus
Rakentaminen
Kauppa
Muut panokset
Pääomakustannukset
Työvoimakustannukset

Sisäinen väliuotekäyttö

Kiinteistö- ja
liike-elämää
palveleva toiminta
73.3 mrd. EUR

TUOTOS

Teollisuus
Kauppa
Investoinnit
Kulutus
Muu käyttö

Lähteet: Tilastokeskus, ETLAn laskelmat.

ETLA S13.2/a13n

Tuotanto

Mrd. Vuoden 2000 hinnoin
EUR

MI. asuntojen omistus.
Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S13.2/ak01

Liikevaihto

3 kk:n liukuva %-muutos

Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta.
Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S13.2/ak02

YRITYSTEN SUHDANNEODOTUKSET OVAT EDELLEEN VAROVAISET

Elinkeinoelämän keskusliiton suhdannebarometrin mukaan tieto- ja viestintäpalveluiden toimialan yritysten suhdannetilanne on pysynyt pitkään melko vakaana, nyt tilanne on hieman normaalia heikommalla tasolla. Kannattavuus heikkeni myyntihintojen laskun ja kustannusten nousun vuoksi. Lähikuukausina yritykset ovat suhtautuneet varovaisesti suhdannetilanteen kehitykseen. Myynnin odotetaan kehittyvän kohtalaisesti ja henkilöstömäärän arvioidaan pysyvän ennallaan.

Kiinteistöpalveluiden toimialalla yritykset arvioivat suhdanteiden pysyvän lähes ennallaan hieman keskimääräistä heikompana. Myynnin kasvun odotetaan jatkuvan hitaana ja henkilökunnan määrän vähenevän. Kannattavuuden odotetaan hieman heikkenevän.

TOIMIALAN TUOTANNON KASVU VOIMISTUU ENNUSTEJAKSON JÄLKIPUOLISKOLLA

Yhteensä liike-elämää palvelevan toimialan tuotoksen kasvun arvioidaan pysyvän 1–2 prosentin tuntumassa sekä tänä että ensi vuonna. Vuosina 2015–2017 tuotoksen kasvun odotetaan voimistuvan jälleen 3–4 prosentin tuntumaan yleisen talouskasvun elpymisen myötä.